

Библиотека Матице српске

II 21480

Petar B. Petrović

OKULTISTIČKA
ENCIKLOPEDIJA
(SVE TAJNE NAUKE)

BEOGRAD

CENA 120 DIN.

ii 21480

ID_ 90455047

5
1

PETAR B. PETROVIĆ

OKULTISTIČKA ENCIKLOPEDIJA

Izdanje Okultističke biblioteke

B E O G R A D

MHB. Sp. 229610

Sva prava zadržana
Preštampavanje i u izvodu zabranjeno

Štamparija M. Sibinkića u Domu maloletnika, Beograd
Kr. Marka 9 — Tel. 24-584

NAŠA PRVA REČ

»Okultistička enciklopedija« nije došla u život nenadno. Odavno se oseća potreba među zainteresovanima, za ostvarenje jednog dela, čija bi svrha bila da popularizira „tajne nauke“ i da otkrije mahinacije raznih vašarskih šarlatana, koji se kite zvučnim imenima „fakira“, „joga“, „okultista“ itd. i te svoje epitete nastoje dokumentovati raznim žonglerskim trikovima.

Nije čudo da stigma šarlatanstva pogađa i one koji ozbiljno, požrtvovano i nesebično rade na tom, da primene pozitivnu stranu okultizma na svakidašnji život i da taj veliki plus učine pristupačnim svima. — Jer, koliko god se u izvesnim krugovima omalovažavaju okultne nauke, to moraju ipak i najogorčeniji protivnici da priznaju, da okultnim naukama dugujemo upoznavanje i poznavanje egzaktnih nauka. Nije li od astrologije postala astronomija od alhemije hemija itd.?

A što su okultne nauke za zapad ostale do danas okultne tj. tajanstvene krive su lomače

inkvizicije koje su u srednjem veku neumoljivo uništavale sve i svakoga, ko je bio, ma bilo samo i sumnjiv, da se interesuje za tu granu nauke.

Istok i zapad ostali su zato još i danas dva antipodalna skroz različita sveta: tamo metafizička mudrost, ovde materijalna civilizacija; tamo kult dubokog razmišljanja, viši kult duha, ovde konjske snage, kilogrami, novac; tamo „zašto?“ ovde „zato!“

Pa i danas kada se kod svih modernih naroda čiji mentalitet i životna orijentacija a priori negiraju ozbiljnost okultizma, indirektno, čuteći odaju priznanje i verovanje u matematičku egzaktnost izvesnih grana okultizma, ili njihovih sastavnih delova, osporava mu se direktno pravo postanka, šta više negire mu se ozbiljnost.

A ipak ne nazivamo li modernim državama one, koje su uvele na primer, daktiloskopiju (to je jedan deo hiromantije) u kriminalističke svrhe?

Negira se ozbiljnost sugestije, a nije li i najobičnija reklama samo sugestija mase? —

Prognostičke definicije smatraju se neumesne, a nikome ne pada na pamet da ospori titulu egzaktne nauke meteorologiji, koja bazira na samim prognozama.

*

Okultizam je deplasiran izraz. Mi ga ovde upotrebljavamo zato, jer je na zapadu uobiča-

jeno da sve što ne možemo da kapiramo, nazivamo kolektivnim imenom okultizam.

Ime okultizam dolazi od latinske reči occultus, što znači tajanstven, sakriven; a okultna je svaka nauka za onoga, koji nije prodro u njene „tajne“.

Mi ćemo u nizu članaka logično povezanih, opšte razumljivih, nastojati da skinemo veo tajanstvenoga sa okultizma i dokažemo da zaslužuje da bude uvršćen u realne nauke.

Nije to lak posao, boriti se protiv vekovnih, tradicionalnih i konservativnih predrasuda jedne nacije! Ali mi smo se za tu borbu odavno i dobro pripremali. Šta više našli smo i jakih i moćnih prijatelja-saradnika; ljudi, koji u svojim kulturnim narodima uživaju renome autoriteta, koji su otvoreni i predani pristalice i duboki poznavaoци okultizma, a to su: g. Dr. Edwin Taylor — London; g. Dr. Frank Mac Murray — Boston (U.S.A); g. prof. Charles Cornier — Nancy; g. Robert Hartwig-Leipzig; g. Luigi Calderara — Bari (Italija); g. Sidi Mahmud bey Hashri — Jeruzalem i g. M. Kozma. Istovremeno častimo se izjaviti, pomenutoj Gospodi, toplu zahvalnost za svesrdnu saradnju. —

Bude li samo jedan mali deo čitalaca hteo i umeo da se koristi tim prednostima, onda će naša svrha biti postignuta.

Petar B. Petrović

1
1/2

NOVI PUTEVI

Unutrašnja ravnoteža ljudi je razorena; čovečanstvo povlači svoj iznureni, izmrcvareni kostur iz dana u dan! Čovek današnjice je duševno i telesno skrenuo sa normale; on je bolestan, umoran i pre vremena istrošen.

Ipak sva nastojanja oko materijalizacije i mehanizacije čoveka i njegovog života nisu uzmogla ni da osetljivo oslabe **moć duše**, a kamo li da je unište. Više nego ikada — kao reakcija na razaranje svega prirodnoga, duševno-duhovnoga — oseća se sada težnja za uravnoteženim načinom života, za ponovnim ozdravljenjem čovečanstva.

Stari putevi nisu više prolazni; ta oni su nas odveli stranputicom. Mi treba da tražimo **nove puteve**, — ne iz želje za novim, nego da ponova nađemo harmoniju sa prirodom. Oseća se, da nam je potrebna jedna **nova kultura duha i tela** da pomoću nje postignemo nov, zdraviji, prirodniji, iznutra i izvana harmoničniji život.

Kao vapaj za povratkom u harmoniju sa prirodom, kao uzdah od materijalizacije, tehnicizacije i mehanizacije izmučene duše, odjekuje danas ta volja za inovacijom preko zemlje: Ljudi hoće da postanu slobodni od svega konvencionalnoga i da se jednom posvete sebi, **BESMRTNOM ČOVĒKU U SVOM SMRTNOM „JA“**.

Svaki od nas je mnogo jači, nego što to može sam da poveruje. Ali da to upoznamo i dokažemo, treba da probudimo i školujemo u nama samima sakrivene snage.

Tajna svakog uspeha leži u tačnom poznavanju životnih zakona. Koliki ljudi nisu u stanju da za vreme celog svog života nešto stvore, što bi njih i druge moglo trajno da zadovolji, jer ne znaju skoro sasvim ništa o ogromnim sposobnostima, koje u njima dremaju. Oni sami u sebi nemaju poverenja, pa kako će onda drugi da imaju poverenja u njih?! Istaknuti zastupnici čovečanstva pokazuju nam, šta može da stvori svesnost postavljenog cilja, i poznanja sopstvene vrednosti i snage; samo tako su bili u stanju da stvore dela od stvarne vrednosti! samo su tako zadobili i učvrstili svoj unutarnji mir, koji je njihovim delima udahnuo trajnost i slavu!

Što je njima uspelo, prirodno je, mora na istoj planeti, na našoj zemlji, i danas još **svakome** da uspe, ko — nakon upozna tajnu u

sebi sakrivenih sila, iste upotrebi i iskoristi na isti način kao i spomenuti korifeji.

*

Okultizam nije utopija, nije mađioničarstvo. To je skup svih onih dogmi i doktrina, koje imaju svrhu da s jedne strane doprinesu upoznavanju sebe i svoje okoline, a s druge strane, da nas nauči, kako ćemo pomoću onog upoznatog, nađenog, tako da usavršimo duh, da on zadobije potpuno gospodstvo nad telom, nad mislima, nad osećajima i nad strastima. A iz toga onda rezultuju zdravlje, otpornost prema bolestima, lepota, duševni mir, plemeniti karakter, jaka duhovna moć, čvrsta volja, istrajnost, uspešnost i zadovoljstvo.

Osim toga, okultizam nas uči kako ćemo da skupimo i razvijemo izvanredne moći, pomoću kojih možemo da zagospodarimo sobom i drugima, da na bolesne delujemo blagotvorno, itd. A što je glavno, svrha okultizma je da čoveka oplemeni, da ga učini dobrim, pravednim i dobroćudnim. Pravi okultista uvećava svoju sreću samo time što druge čini sretnima.

Ciljevi su okultizma, dakle uzvišeni, nesebični. Oni teže k većem savršenstvu, nego mnoge religije, okultizam je sam religija. Konačna svrha svih je oplemenjavanje čoveka; svi teže u istom cilju, samo su putevi različiti.

Ovo delo nije udžbenik mađioničarskih ve-

ština; ono je katehizam, evanđelje religije plemenitoga, dobroga, savršenoga. Njegova svrha nije samo da čitaocima pruži razonodu, nego i duševnu i duhovnu hranu; da im poda onaj neprocenjivi duševni mir, harmoniju i zadovoljstvo, koje su nekuda uzalud tražili.

TAJNE NAUKE

Kakvim se smatraju — i šta su u stvari

Od kada postoji ljudski rod — od tog doba datira i čežnja ljudi da dokuče i prodru u „tajne“, koje okružavaju život i njegove fenomene. Sumeričani, Haldejci, Egipćani, Grci i ostali narodi starog veka sa jednakom žustinom nastojali su da prodru u tajne čovečijeg „ja“, kao i hrišćanski narodi srednjeg veka i civilizovani narodi sadašnjice. „Gnomi seauton!“ — Upoznaj samog sebe — taj čuveni natpis na hramu u Delfima bio je i ostao je i danas epicentar istraživanja i nastojanja i zvanih i nezvanih da prodru u tajne, koje okružuju čoveka i njegov život.

Mnoge od tih „tajni“ rešene su i prestale su da budu „tajne“; drugi veći deo ostao je i danas nerešiv na bazi fizičkih i fizioloških doktrina — na temelju kojih se njihovo rešenje jedino tražilo — i ti su fenomeni i danas još tajni — okultni.

Takozvane „tajne nauke“ nisu u stvari ništa drugo nego nauke, koje nastoje da protumače

odnos čoveka prema fenomenima VEČNOSTI; drugim rečima: stav i položaj čoveka prema kozmičkim silama i njihovim manifestacijama.

Neupućenost širokih masa nosi najviše za-
sluga da su te grane nauke i danas još okultne,
tajne! Izraz „okultno“ (od latinskog „occultus“
tajanstven) u stvari je netačan: tajanstveno je sve
ono što nam je nedokučeno i nepoznato! Prema
tome i pisanje je „okultno“ (tajanstveno) za anal-
fabetu!; danas svi ti fenomeni, koje „tajne nauke“
tretiraju, pristupačni su i razumljivi svakome, ko
ne žali truda da se sa njima upozna i da uđe
u njihovu suštinu.

Mi smo preuzeli — možda nezahvalnu du-
žnost da i najšire slojeve upoznamo sa svima,
što je nauka do sad uspela da — prodirući u
najsuptilnije fenomene i odnose individua prema
Univerzumu — utvrdi i definiše.

*

„Tajne nauke“ kao što je napred rečeno —
stare su, koliko i ljudski rod. One su izraz ve-
čitog i besprekidnog nastojanja čoveka da uđe
u suštinu i da upozna prirodne zakone, koji de-
finišu i regulišu njegov odnos prema Univerzumu
i VEČNOSTI, a koji odnosi nisu rasvetljeni ta-
kozvanim „pozitivnim“ naukama: fizikom, hemi-
jom, matematikom itd.

Gorda „školska mudrost“, koja sa katedre
svoje uobraženosti docira rezultate svojih „istra-

živanja“, s jedne strane negira izraz »okultno« tj. »tajno«, a s druge: pokazuje vidan respekt pred njima i na indirektan način stvara im aureolu apoteoze.

Naša je zadaća, da tu nametnutu aureolu dignemo i da pokažemo i dokažemo: da su svi ti imputirani atributi bestemeljni; da su svi oni samo logične pojave prirodnih procedura i zakona, koji vladaju u odnosu PRIRODE i UNIVERZUMA s jedne i našeg duševnog, odnosno duhovnog »ja« s druge strane.

*

U svakom čoveku postoji latentna velika snaga, i samo do pojedinca zavisi da li će i u kojoj meri, da je razvije i primeni.

Istorija nam daje dovoljno primera i dokaza za tu tvrdnju; jer skoro svi veliki ljudi potekli su iz malih i skromnih prilika. Oni su se tek snagom svoje individualnosti, svog duševnog »ja« razvili i podigli do ličnosti, koje su dirigovale svojom okolinom, vremenom i događajima.

Iznošenjem: kako se te »tajne« snage bude i razvijaju, kako se stvaraju »ličnosti« tj. individui, koji crpu svoju snagu iz ogromnih i neograničenih izvora UNIVERZUMA, i koji — koristeći se njima diriguju vremenom i događajima oko sebe, podićićemo sa »tajnih nauka« nimbus tajanstvenosti!

ŠTA JE ČOVEK

Germanski jezici za našu reč »čovek« imaju izraze, čija etimologija jasno govori: šta je čovek, ili bar — šta bi on trebao da bude. Engleski izraz „man“ i nemački „Mann“ dolazi od sanskritskog korena **man**, što znači „misliti“; a nemačka reč »Mensch« srodna je sa latinskim **mens**, što znači opet „razum“. Prema tome već samo poreklo i derivacija imena označuje čoveka kao **m i s l i o c a**, a ne samo kao zemaljsko fizičko telo, koje je podvrgnuto volji, dakle mislima nekog drugog „višeg“ bića. Kad bi mi bili samo fizička tela, zar bi onda mogle samoubice da se ubiju? Jer isto tako, kao što ne može voda u čaši da sama sebe isuši, ne može ni telo da ubije telo! Ne, mi smo **s v e s n a** bića; imamo telo, koje svojim funkcijama, stvara kao rezultat **v o l j u i i n t e l e k t**, koji opet zajedno, kao sinteza predstavljaju duh. Kao što dinamo stvara elektricitet, koji opet stavlja u pogon elektro-motor, a ovaj pokreće taj isti dinamo, — dakle obima u stvari dominira produkt njihove mocije, elektriciteta, — tako i duh vlada telom i organima, koji su ga doveli u život i razvili.

Čovek je mirujući stožer u besprekidnom putešestviju pojava. Kad bi i on sam bio zanesen u kretanju sveta, kako bi on onda mogao da kaže sa Heraklitom: „Panta hrei“ (sve teče)? Jer neku kretnju možemo da primetimo i tačno

ocenimo samo onda, ako mi mirujemo, ili — ako se nalazimo u kretanju, koja je relativno drugačije prirode. Putnici dvaju vozova, koji jedan pored drugog idu jednakom brzinom, nisu u stanju da samim gledanjem na paralelni voz kontrolišu recipročno kretanje. — Pod „mirovanjem“ mislimo ovde relativni pojam. Zar niste već primetili da napredak naprimer: tehnike ostavlja na stare ljude dublji dojam, nego li na mladež? Zašto? Iz prostog razloga, što stari „stare“, idu natrag, nalaze se dakle u kretanju oprečnog smera tom napretku; dok se mladež takođe razvija, napreduje; ima dakle istovetni smer kretanja, pa je brzina onog napretka u relaciji prema njima prirodno mnogo manja.

Kod ljudi, koji taj produkt funkcija svojih organa, sistematski kultivišu, postiže ta volja veoma visok stepen u dinamičkom smislu, tako jak, da ona, volja, apsolutno i suvereno vlada svojim originalnim tvorcima organima. Volja pretstavlja samog čoveka, ona jeste čovek. I taj čovek je stanovnik svog fizičkog tela.

Pred ne dugo vremena nastupio je pred medicinskim i psihičkim autoritetima u Londonu Stockholmu jedan indiski yogi, koji je izveo sledeće: on je svesno napustio svoje telo! Prisutni lekari pregledali su i ispitali to telo, te su jednoglasno i nedvojbeno utvrdili prestanak svake organske funkcije. Nakon nekoliko časova po-

vratio se yogi kako je to napred dogovoreno, u svoje telo i razgovarao sa čudećim se naučenjacima.

Za razjašnjenje ovog fakta potrebno je znati sledeće :

Prastara indijska nauka o sedmostrukoj konstituciji čoveka daje vanredna otkrovenja. Iako je ona u manje više izrazitim konturama zastupana od svih i religioznih i naučnih genija, te kod čuvenih mističara, kao naprimer kod Lucrecija, Paracelsusa itd., zatim u staroegipatskoj znanosti, te u celokupnoj hindustanskoj filozofiji, ipak je ona u zapadnjačkom kulturnom svetu skoro sasvim nepoznata.

Prema teoriji te nauke u prirodi ne postoji samo „svet grube materije“, koju hemija deli na organsku i anorgansku, nego se ispoljuje volja, u formama materije razne finoće. Pojedine sfere i oblici života sačinjavaju svet grube materije, koja se u sanskritskoj terminologiji zove „Sthula Sharira“. (Sanskritska terminologija obično se upotrebljuje u tajnim naukama). Zatim dolazi eterična sfera („Linga“), koja služi kao prototip toj materijalnoj sferi. Onda dolazi još finija sfera astralne materije („Kama“), koja je poreklo i stvaralac požude; i konačno svet razboritih misli („Manas), koji čini prelaz u višu, spirituelnu triadu svesti, volje i razbora („Atma-Buddhi-Manas“). Ova triada sačinjava jednu celinu, koja je osvetljena sa tri

strane, ili aspekta, i zove se poradi toga (napri-
mer u hrišćanskoj dogmatici) „trojedinost“.

Ona četiri materijalna sveta prožimlju se međusobno, kao što to čine tonovi različitih oktava u jednom prostoru, a da se pri tom međusobno ne uznemiruju i ne smetaju. Oni su u analognosti sa četiri agregatna stanja: čvrstim tekućim, gazogenim i eteričnim. Srednjeevokovni romantičari nazivali su to metaforički: zemlja, voda, vazduh i vatra. Temelj svima njima je pramaterija ili substanca (sanskritski „Mulaprakriti“) a oni, ta četiri materijalna sveta, su samo razni stadiji gustoće te pramaterije. Ili da upotrebimo materijalistički način izražavanja, — oni predstavljaju raznovrsne vibraclje kozmičke materije, ili etera.

U tom smislu mogli bi ih uporediti sa pojedinim agregatnim stanjima vode, i to: led sa grubom materijom, tekuću vodu sa eteričnom, paru sa astalnom, i napokon gazogeni oblik vode sa misaonom sferom.

Čovečija priroda sastavljena je u minijaturi isto tako, kao i ona makrokozmička. I mi imamo mineralni, vegetativni, animalni i mentalni aspekt, što dolazi do izražaja u našim potrebama. Za prehranu naše niže prirode upotrebljujemo grube materije: voće, povrće itd. (za fizičko telo); za eterično telo upotrebljujemo eter u formi sunčane snage, oda, magnetizma itd.; požudu, u formi prohteva i težnje za

mного traženih i zaposlenih lekara. Što je bolesnik manje naobražen, što je on slabijeg karaktera, i što je elastičnija savest onoga koji leči, to će sugestija biti lakša i efikasnija. To dokazuju i mnogi uspesi laika-praktičara (Suvorin, Sadik Sadiković, itd.).

„Vera čini blaženim!“ „Ustani, vera tvoja pomogla ti je!“ Ove reči Svetog Pisma i danas se još obistinjavaju. „Zaista vam kažem; ako ko reče gori ovoj: digni se i baci se u more, i ne posumnja u srcu svome, nego uzveruje, da će biti kao što govori, — bi će mu štogod reče!“ (Marko, 11,—23). — A još su značajnije po lečenje ličnim magnetizmom i sugestijom poslednje Isusove reči, koje je govorio pred svojim uzašašćem na nebo, da će doći vreme kad „na bolesnike metat će ruke, i ozdravljat će“ (Marko, 16,—18). Čvrsta vera, da mu Bog pomaže, čini dakle bolesne zdravima.

Evo šta kaže o tome, ne možda jedan zastupnik crkve, nego jedan iskusan lekar, Dr. Harrison: „Gledao sam svojim očima u najvišem stepenu uzrujane bolesnike, koji su se po mom savetu ispovedili i primili blagoslov sveštenika, kako su se primirili i veoma brzo ozdravili, — iako smo ja i moje kolege kod istih bili sa svojim lekarskim znanjem i veštinom bespomoćni!“ Pod uplivom duhovnog ili duševnog uticaja na bolesnike menja se celo raspoloženje bolesnikovo, a sa tom promenom bolesnikovog mišlje-

nja i shvatanja, menja se i sa tim usko vezano telesno njegovo osećanje. Vera u moć nekog čoveka, u uspešnost nekog načina lečenja, predstavlja jedan duševni proces, pri kom svest tako zavlada potsvešću, da predodžba sigurnog ozdravljenja ispuni ceo duševni život, tako da ne preostaje prostora za druge predodžbe takve, ili slične vrste.

Što je nastalo kroz predodžbe, leči se protiv-predodžbama. Ali delokrug predodžbi zahvata van sfere duševnog života i duboko u telesni, fizički život. Predodžba stvara najraznovrsnije, prividno telesne, organske bolesti i poremećenja koja se leče sugestijom. Od onoga koji leči, do bolesnoga i natrag vodi neprekidno struja, poput električne, galvan-ske, magnetske; struja, koja treba da se živo održava, i ne sme da se prekida, ako se želi da se uspe u lečenju.

*

Verovanje u više sile, koje vladaju ljudskom sudbinom, poverenje, da pomoću molitve može da se za sebe pridobije moć tih nadzemaljskih upliva i sila, ubedenost u moć vere da ozdravi i verovanje u čuda, pokazalo se — od najtamnije prošlosti, pa sve do danas, kao izvor lekovitosti i uspešnosti lečenja raznih bolesti. Umesto da nepoverljivo i s potsmehom sažmemo ramednima pri pričanju o takvim ozdravljenjima re-

zultirajućim iz verovanja, molitve, ili čarolija, moramo uprkos velikoj raznolikosti njihovog postupka i primena u raznim vremenima i mestima, da u njih verujemo i da ih priznamo kao fakta, jer su nedvojbeno dokazana; prirodno, u koliko međusobno odgovaraju i međusobno se pokrivaju: namere ozdravljenja i njihova uspešnost, i u koliko se dadu rastumačiti delotvornim duševnim procesima. Ima bezbroj primera i slučajeva takvih ozdravljenja pomoću verovanja, molitve i „čuda“; tim više, dešavaju se slučajevi, da za „neizlečive“ proglašeni bolesnici sasvim ozdrave, nemi progovore, slepi da progledaju, paralizovani da prohodaju i pod uticajem velikog straha, opasnosti, odbrane nekog napadaja; jednom rečju pod uplivom najraznovrsnijih duševnih uticaja.

HIPNOTIZAM

Najviše napadana i najviše diskutovana grana „tajnih nauka“ je hipnotizam. A ipak baš hipnotizam pružao je — i pruža još i danas vinovnicima i organizatorima svih napadaja najeklatantnije dokaze o postojanju i dejstvu jedne „više sile“ u čoveku i o mogućnosti da tu „višu silu“ prenese na drugoga.

Hipnotizam je bio poznat već starim Egipćanima; lekari i sveštenici iz doba Faraona služili su se hipnotizmom opštenito u svrhu lečenja

fizičkog i moralnog. Hijeroglifi daju nam o tome jasne i nepobitne dokaze.

U zapadnoj Evropi hipnotizmu nije se dugo vremena poklanjala ni iz daleka, ona pažnja, koju on zaslužuje. Sredina prošlog veka izmjenila je u nekoliko javno mišljenje; i to tek pošto su poznati naučnici priznali hipnotizam kao nauku.

I stari Grci — od kojih smo i nasledili ime „hipnotizam“, bili su otvoreni pobornici hipnotizma, kao sretstva za lečenje bolesti i moralnih nedostataka.

Izrazi „hipnoza“, „hipnotizam“ itd., dolaze od grčke reči „hipnos“, što znači san. Pod hipnozom podrazumeva se jedno stanje, koje je slično snu; a način, procedura, pomoću koje se izaziva kod druge osobe takvo hipnotičko stanje, zove se „hipnotizam“. I mnoge takozvane „više“ životinje takode su pristupačne hipnozi do jednog stanovitog stepena.

Hipnotizam je prastar. Kako se razabira iz hieroglifske i drugih starih literatura, izvođen je bio hipnotizam na isti način kao i danas, već 7000 godina pre Hrista od najstarijeg poznatog naroda Akadijaca i Sumeričana. Stari Egipćani a docnije Grci i Rimljani upotrebljavali su hipnotizam u glavnom u svrhu lečenja raznih bolesti. U srednjoj Evropi hipnotizam se pojavio tek u srednjem veku; poznati ondašnji lekar Paracelsus bio je jedan od glavnih pionira

hipnotizma. Docnije, kad je i tim delom Evrope zavladała Inkvizicija, pao je hipnotizam delimično u zaborav, jer su i hipnotizeri kao i pioniri svih drugih nauka, koje nisu bile naročito u skladu sa biblijom, morali da se boje tortura i lomača te Inkvizicije, jednog od najsravnijih i najdivljačnijih poglavlja u istoriji rimokatoličke crkve, čija „biografija“ obiluje na pretek sličnim periodima.

U godini 1761, ponova je uveden hipnotizem u svrhu lečenja, i to u Nemačkoj, od Jesuita (!) Josefa Sassnera. U palanci Elhwangeu izlečio je Sassner na hiljade bolesnika, i svet je bio zapanjen. Iako su uspesi Sassnera bili očigledni i konkretni, uspelo je nekolicini nenavidnih lekara da kod vlasti izdejtstvuju, da mu se lečenje zabrani.

1841. uveo je engleski lekar James Braid hipnotizam u Engleskoj, ali i on je od svojih kolega bio ismejan. 1850. zanimao se pariski lekar Liébeault hipnotizmom i izdao je čuvenu knjigu: „Veštački san i slična stanja“, koja je bila mnogo napadana i ismejavana od njegovih filisterskih kolega. Liébeault je prešao docnije u Nancy i pridobio onde za svoju metodu profesora Bernheima, koji je 1854. izdao veliki udžbenik o hipnotizmu i sugestiji. Taj udžbenik i danas još uživa kod stručnjaka vejiki ugled. Sad je tek počeo hipnotizam da prelazi i u druge zemlje,

u prvom redu u Italiju, Španiju, Holandiju, Englesku, Švedsku i Dansku.

Prvi javni nastup u svrhu propagande izveo je danski hipnotizer Karl Hansen, ali i njemu su vlasti — na rovašenje lekara — zabranjivale rad. Ali time stvar nije mogla da se više zaustavi. Čuveni lekari i naučenjaci prostudirali su međutim teoretski i praktično hipnotizam i hipnozu te su ustali u njihovu odbranu; to su među ostalima: profesor Krafft-Ebing u Wienu, prof. Zöllner u Leipzigu, Dr. Albert Moll u Berlinu, zatim Dr. Freiberr von Schreuck-Notzind, Dr. du Prell profesor u Zürichu.

*

Za hipnotizera sposobne su skoro sve osobe, koje poseduju veliki mir i jaku volju. Sposobnost hipnotisanja mnogo je jača, ako hipnotizer raspoláže dovoljnim ličnim magnetizmom (pobliže o tome u knjizi: Kako ću naučiti da hipnotišem“, izdanje „Okultističke biblioteke“). Osim toga hipnotizer treba da poseduje savestan i plemenit karakter, kako ne bi hipnozom naneo štete hipnotisanome.

Uspavljivanje nije izvodivo kod istih lica; naročito je isključivo to kod male dece i kod duševno bolesnih, umobolnih lica, jer je ovde potreban duševni kontakt između hipnotizera i mediuma nemoguć. Kod teško bolesnih, srčano obolelih, epileptičara i histerika potrebna

je najveća opreznost. Deca između 6—15 godine skoro sva bez razlike mogu da se uspavaju. Kod odraslih, do 30 godine prijemljivost je naročito velika; docnije ona popušta.

Hipnotisanje neke osobe sme da se preduzme samo njenom izričitom dozvolom, i to po mogućnosti u prisustvu neke treće osobe, naprimer supruga, oca, brata itd.

Procedura hipnotisanja je sledeća:

Osoba, koja će da bude hipnotisana, sedne na stolicu ili otoman, i misli skoncentrisano samo na to, da će doskora da zaspe. Hipnotizer sedne sučelice mediumu na jednu stolicu i stavi svoje ruke nu njegove. Pri tom fiksira svoj vis-à-vis „centralnim pogledom“ (vidi: „Kako ću naučiti da hipnotišem“, — izdanje „Okultističke biblioteke“). Hipnotizer takođe treba da skoncentriše svoje misli na to, da medium treba da zaspi. Postupak gdekojih hipnotizera, da daju mediumu da fiksira neki sjajni predmet: ili ogledalo, ili da ubrzaju dejstvo pritiskom na očnu jabučicu, mi ne odobravamo.

Mirnim, monotonim glasom govori hipnotizer mediumu otprilike sledeće: „Za vaše ozdravljenje potrebno je da zaspate čvrstim snom. — Vi postajete umorni. — sve umorniji; Vaši očni kapci bivaju sve teži; sad se zatvaraju. — Od svega što se oko Vas dešava smete da čujete samo moj glas, drugo ništa! — Probuditi se ne smete i ne možete pre nego što Vam ja to kažem!“

Pre nego što će hipnotizer da probudi uspanoga treba da mu sugerira otprilike ovo: „Vi ćete brzo da se probudite; posle toga bićete zdravi i sveži, i osećaćete se i telesno i duševno bolje nego pre ovog sna. Ovaj postupak neće imati nikakvih rđavih posledica po Vas. A sad se probudite!“

Nasilna sretstva, kao plašenje, polevanje hladnom vodom, drmanje tela i slično, ne sme nikako da se pri buđenju primene.

Za izvođenje hipnoze ima veliki broj metoda. Sama hipnoza deli se u više stadija, koji su u glavnom sledeći:

1. pospanost,
2. nemogućnost otvoriti oči,
3. poslušnost za sugestije, i
4. stanje sna i gubitak pamćenja.

Hipnotičko stanje može prikladnom, odgovarajućom sugestijom da se dovede do totalne ukočenosti celog tela (Katalepsije).

Sposobnost kritikovanja je u hipnozi umanjena, ili sasvim paralizovana; radi toga postoji sklonost mediuma da veruje sve.

U hipnozi ispoljuju se sposobnost i osobine, koje u budnom stanju nedostaju. Naročito može hipnotisani veoma lako da se upliviše i bez okolišenja prihvata i izvodi sugestije na način, koji obično daleko nadmašuje njegove sposobnosti u budnom stanju. — Dešava se i to, da nastupi protivljenje, borba protiv sugestije, ako san nije

dovoljno dubok; svest, odnosno sposobnost kritikovanja nije sasvim paralizovana.

Pod »a u t o m a t i z m o m« podrazumeva se sposobnost nekih osoba, da u hipnozi besvesno pišu, govore, crtaju, pevaju, muziciraju, ili imitiraju glasovite ljude, i to na takav način, koji je apsolutno u konkretnom slučaju nemoguć u budnom stanju.

Pod »s u g e s t i j o m« podrazumeva se dejstvo neke osobe, da svoje misli, ili svoju volju nametne drugoj osobi. Sugestije mogu da se daju i u budnom stanju; ali najlakše se one izvode i najbolje uspevaju u hipnozi. Čuveni govornici, narodni vođe, političari itd. vrše sugestivni upliv na svoje slušaoce, ako ovi nisu skloni kritici. U takvim slučajevima govorimo o »s u g e s t i j i m a s e«.

Princip sugestije je psihološki zakon, da svaka primljena ideja ima tendenciju, da se pretvori u akciju, ili drugim rečima: Svaki očekivani fiziološki ili psihološki proces ima tendenciju, da se na bilo koji način ispolji.

Hipnozu i sugestiju treba upotrebiti samo u svrhu lečenja bolesti i odstranjivanja moralnih slabosti i rdavih navika. Bolesti, koje se hipnozom mogu uspešno lečiti jesu: bolovi svake vrste, besanica, nedostatak apetita, nervozna poremećenja varenja, neurednost stolice, nervozni kašalj, nervozni poremećaji vida, razne neurastenične popratne pojave, mucanje, oduze-

tost. epilepsija, krvarenja, mokrenje u krevet, onanija, levorukost, perverzni polni osećaji, lažljivost, rasipnost, pijanstvo itd.

»Posthipnotičke sugestije« su takve sugestije, koje hipnotizer daje mediumu, da bi ih ovaj docnije, u budnom stanju, i to u određen čas ili dan izvršio. U određeno vreme, osoba koja je bila hipnotisana, i koja je dobila takvu posthipnotičku sugestiju, oseća onda jak i neodoljiv nagon, da tu sugestiju izvede u delo, pa i onda, ako se to i protivi njenom karakteru. Ove osobe ne znaju zašto to rade, to jest one se ne sećaju, da im je to bilo u hipnozi sugerirano, jer posle probuđenja nemaju ni pojma o onom, što se dešavalo u hipnozi, i ako su se nalazile u odgovarajućem, dubokom stadiju sna.

Jasno je samo po sebi, da nesavesni hipnotizeri mogu da takvim postupkom učine velikih zloupotreba. Osim toga hipnoza pretstavlja i drugih pogibelji, ako se ne vrši pravilno.

U ČEMU SE SVE MANIFESTUJE ČOVEČIJI KARAKTER

Naš mozak je jedna komplikovana telefonska centrala, a pretplatnici na mreži su svi naši organi. Senzorni živci su oni, koji zovu cen-

tralu, a motorni nervi su oni, koje centrala traži i momentalno dostavlja to dalje odgovarajućem pretplatniku. Drugim rečima: senzacije senzornih živaca stvaraju u mozgu jednu dinamičku promenu, koja se onda manifestuje u izvesnom delu našeg organizma. — Sve naše kretnje i gestovi su dakle u vezi sa našim mislima; što više one su, to jest kretnje o tim mislima, ma bilo to i potsvesnim, zavisne.

Orijentacija naših misli, direktive, mišljenje u izveznim okolnostima, ovise opet o našoj duševnoj strukturi, to jest o našem karakteru i temperamentu. Iz toga sleduje, da je svaka pojedina naša kretnja, odnosno način, na koji istu izvodimo, jedna manifestacija našega karaktera. Prema tome naš karakter izražava se u svakom našem gestu i kretnji.

Mi možemo dakle prosuditi nečiji karakter po hodu, po njegovom držanju pri jelu, po gestima pri pušenju, po smehu, po govoru, uopšte po svemu. Pošto su pak i potezi pri pisanju samo kretnje naše ruke, to je jasno da se i po njima može da prosudi karakter, to tim više i bolje što ove kretnje ostavljaju trajne tragove, te nam prema tome daju i više mogućnosti, da ih što dublje prostudiramo. —

Mi ćemo u jednom nizu članaka svrstanim po kategorijama kretnji, objasniti njihovo značenje, kako se iz svakeg gesta i svake kretnje

vis-a-visa može da prosudi njegov ili njezin karakter.

GRAFOLOGIJA

ili čitanje karaktera iz rukopisa

Reč „grafologija“ dolazi od grčke reči *grapho* = pišem, i *logos* = reč, nauka; dakle doslovno: nauka o pismu, to jest znanost, koja nas uči, kako ćemo po pismu upoznati karakter pisca.

Grafologija je jedina među „okultnim“ naukama, kojoj nije prava domovina Istok.

Ona se rodila, razvila, a u poslednje vreme i usavršila u Evropi. Ona je ujedno najmlađa grana okultizma.

Što Istok nije sistematski proučavao i kategorisao značenje pojedinih modulacija i modifikacija rukopisa uzrok je taj što skoro svi narodi Istoka poseduju „azbuke“, koje su toliko komplikovane, da je nemoguće proizvoljno „ulepšati“, ili ujednostavniti pismo, ili ga pak voditi nagnuto gde treba da bude ravno itd. pošto se i najmanjom promenom menja značenje odnositeljnog znaka. Naročito je to slučaj kod onih jezika, koji imaju, ne kao mi za pojedina slova, nego za cele slogove zasebne pismene znakove, kao na primer Japanci; ili šta više, gde jedan znak označuje celu jednu reč, kao u kitajskom jeziku.

Prvi su bili Francuzi, koji su dovodili u vezu rukopis sa mentalitetom pisca.

U Nemačkoj su Erbach, Vogt i drugi uneli neku vrstu sistema u lapidarno nagomilane rezultate francuskih istraživača.

Englez Mac Murray je god. 1879. udario kamen temeljac znanstvenoj grafologiji. On je prvi ukazao na diagnostičku vrednost grafologije u medicini, naročito u neurologiji. Mnogi ozbiljni naučenjaci počeli su tada da proučavaju grafologiju, a Behrens je 1898. eksperimentalno dokazao vrednost grafologije za pedagogiku.

Godine 1911. počeli su viši činovnici londonskog Scotland-Yard-a da uspešno primenjuju grafologiju u kriminalistici. Tek posle rata došla je grafologija u skoro savršeni stadium. U novije vreme najznamenitiji pioniri su Kennedy, Isberne-Haldane, g-đa Poppée i drugi.

Bečki grafolog Schermann zadivio je bio javnost celog kulturnog sveta ovih poslednjih godina, ali kod njega dolazi u obzir velika doza telepatije i vidovitosti, što bitno menja karakter stvari.

* * *

Mozak je centar nervnog sistema, koji pro-
dire do — u najminutnije delove organizma.
Svaki dakle deo našeg organizma završava u
mozgu; ili drugim rečima: mozak vlada

svim organima i njihovim funkcijama.

Izvesne akcije, koje su dugom navikom prešle u potsvest, mozak obavlja čisto mehanički, to jest: svestan uticaj mozga (naše volje) potreban je samo pri „stavljanju u pogon“, pri eventualnim promenama smera ili jačine odnosne aktivnosti, i pri „zaustavljanju“.

Hodanje je na primer, za odrasle takva besvesna akcija: kad idemo mi možemo da pri tom čitamo ili s nekim razgovaramo ili da obavljamo ma bilo kakav drugi posao, koji okupira našu svest. Sudelovanje te svesti pri samom aktu, odnosno funkciji hoda potrebno je samo pri prvom koraku (— akt naše volje: „pođi!“) i pri ustavljanju (— akt naše volje: „stani!“) Ali malo dete, dok još uči da hoda, mora svu svoju pažnju da primeni hodu; da pazi gde će da stavi sad jednu, a sad drugu nogu, da bi održalo ravnotežu. Isto tako kad hodamo pod nekim naročitim okolnostima, na nekom opasnom mestu, po blatu itd., naša će svest aktivno da sudeluje.

Ili uzmimo jedan drugi primer: neko, ko uči da svira na klaviru, tačno pazi, gde će kojim prstom da udari; on traži pojedine dirke, sav je apsorbovan pažnjom na klavijaturu. Dok izvežbani svirači mogu pri tom da svoju pažnju primene na sasvim drugu stvar. Ko već nije imao prilike da vidi, kako na primer svirač na klaviru u bioskopu — za vreme sviranja razgovara

sa nekom osobom, tako da su mu i misli, a i pogled zaokupljeni vis-á-vis-om!

Analogna stvar dešava se i pri pisanju; dak u školi, dok još uči „krasnopis“ pazi intenzivno na svaki potez pera, na dužinu, zaobljenost, debljinu i simetriju pojedinih slova, dok čovek, vičan pisanju, piše „mehanički“, dakle bez prisustva svesne pažnje; svest je u tom slučaju zauzeta sadržinom, a ne i formom pisanja. Na ovo poslednje obraćamo pažnju tek kad pisano treba da postigne neku naročitu svrhu; na pr. pri pisanju neke molbe, itd.

Šta je naš karakter? — Karakter je način agiranja, odnosno reagiranja našeg duševnog „ja“ na spoljne impulse i impresije. Ovo reagiranje ili je spontano, dakle potsvesno, ili je pak svesno, ali diktovano potsvešću. Jer šta je zapravo svest drugo nego pobuđena potsvest?! — Jasno je, da će se karakter, kao potsvesna vrednost, manifestovati samo u akcijama, koje su diktovane potsvešću. Ovo važi za sve akcije a naročito za kretanje ruke pri pisanju, jer ovi pokreti ruke ostavljaju vidljivi i trajni trag.

Uzmimo na primer čoveka vičnog štednji, on će ne obraćajući pažnju formi pisma brižljivo ispisati celu površinu hartije, iskoristiće svaki deo prostora. Tek kad je normama konvencije ili formalnosti prisiljen, ostavljaće uz ivice hartije izvestan prazan prostor, Ali to je usiljeno,

i kosi se sa onim, što mu besvesno diktira njegova priroda.

Ili čovek revnosan i pedantan, besvesno će paziti i pri pisanju, da svako „i“ i „j“ dobije tačku, da svaki znak interpunkcije bude na svome mestu itd.

Ljudi jake volje pišu debelim potezima; njihova energija i ekspanzivnost manifestuje se u svakom njihovom pokretu, pa i u pritisku ruke perom na hartiju.

Nestrpljivi, neistrajni ljudi pri početku pisanja pišu mnogo pažljivije i lepše, naročito, ako pismo treba da učini izvesnu impresiju. Ali dokora oni gube strpljivost „molovanja“ slova, i sukcesivno prelaze u sve veću užurbanost, tako da i laik jasno vidi razliku između onog što je pisano na početku, i onog na kraju pisma itd.

Prirodna je stvar, da u izvesnim prilikama, svaki čovek nastoji da svom pismu poda što lepši i estetski doteraniji oblik, kao što i u usmenom saobraćaju često prilike zahtevaju, da svoj nastup »udesimo« prema kodeksu konvencije. Pa kao što će i malo veštiji psiholog u svakom slučaju prepoznati izveštačenost ponašanja, tako i grafolog odmah pozna izveštačenost rukopisa.

Sem kod malog broja ljudi, koji ume da u svakoj prilici sobom vladaju, manifestuje se svaka promena momentalnog raspoloženja u ponašanju; ali izvesne karakterne crte, naročito

one temeljne, ostaju uvek iste. Tako i pri pisanju rukopis se prividno menja prema raspoloženju pisca, ali izvesni i to kardinalni momenti ne mogu se ni hotimično izmeniti, a da to spreman grafolog ne bi primetio. — U ostalom, baš ova činjenica, da se rukopis menja prema raspoloženju, ide u prilog grafologiji, kao što ćemo to docnije videti.

Iz navedenog sleduje, da je za stvarnu i tačnu analizu karaktera potreban neusiljen rukopis, koji nije pisan po dikciji nikakve norme.

Sem toga potrebno je bar 10—20 ispisanih ređaka, a ne samo potpis ili redak-dva teksta. Rukopis treba da je pisan mastilom, jer olovkom nije moguće izvesti razna podebljanja slova. Karte, posetnice, itd., nisu podesne za analizu, jer im je prostor za pisanje relativno ograničen, i pisac prema tome mora da podesi pisanje i raspodelu reči, što bitno menja oblik slova. Isto tako rukopis za analizu ne sme da bude pisan na liniranoj hartiji, jer pravac redova je od velikog značaja u grafologiji, a pišući na liniranoj hartiji, retcima se oduzima prvobitni smer.

GRAFOLOGIJA

u kriminalističkoj i sudskoj praksi

Grafologija, osim svoje karakterološke, pedagoške i medicinske vrednosti, može da i u mnogim drugim životnim prilikama bude faktorom

od velike važnosti. Ovo važi naročito za kriminalistiku.

Sa kriminalističko-forensičkog stanovišta, grafologija se deli u dva glavna dela:

1. **Komparativni deo**, koji se bavi utvrđivanjem raznih falsifikata rukopisa i potpisa; te ako predleži još jedan rukopis, utvrđivanjem indentiteta pišćevog, u koliko iz nedostataka ranijih otisaka prstiju, nije moguće da se identitet utvrdi daktiloskopskim putem. I zatim

2. **Specifični deo**, koji služi za pronalazak pisaca anonimnih pisama, za utvrđivanje osobe falsifikatora nekog rukopisa, te za utvrđenje sklonosti za izvršenje stanovitih delikata kod osumnjičenih lica. U ovom poslednjem pravcu pokriva se u mnogome kriminalističko forensička grafologija sa onim delom medicinske grafologije, koja se bavi diagnostikom psihopatoloških poremećenja.

Kod nas je grafologija u sudskoj i kriminalističkoj praksi skoro nepoznata. Specifični deo se apsolutno ne praktikuje kod nas, dok komparativni deo sudske grafologije, utvrđivanje falsifikata, a katkada i utvrđivanje ličnosti falsifikatora obavljaju na žalost „veštaci“, koji su obično — učitelji krasnopisa (!), i koji u velikoj većini slučajeva nemaju ni pojma o najobičnijim, temeljnim principima grafologije!

Prirodno je, da je za donošenje ispravnih zaključaka u ovoj grani grafologije potrebna ve-

lika strpljivost i mnogo dara za zapažanje, jer često će kriminalista imati na raspoloženju tek neko parčence hartije, umrljane, pisane olovkom, pogužvane, itd, te da na temelju toga stvori zaključak, o čijoj ispravnosti i tačnosti ovisi možda sloboda i čast nedužne osobe. Kriminalistička grafologija stavlja dakle na grafologa, ako ne uvek veću odgovornost, ali ono uvek nesrazmerno veći trud; potebu maksimalne koncentracije pažnje, pronicljivosti i kombinatorike, nego što to zahteva karakterološka grafologija, koja lepo „naređuje“, da treba uzeti najmanje 15—20 mastilom ispisanih redaka, na neliniranoj hartiji; da treba tačno označiti starost i pol pisca, itd. Sa ovakvim „komocijama“ kriminalistička grafologija ne može da računa.

Mi ćemo ovde u glavnim crtama prikazati, kako se postupa pri utvrđivanju, da li se radi o falsifikovanom rukopisu neke osobe, čiji originalni rukopis takođe posedujemo. Ne interesuju nas ovde koje-kakvi nezgrapni falsifikati, koji već na prvi pogled i laiku kazuju, da su — falsifikati, nego oni vešto i minuciorno izvedeni, i „do u krajnosti, imitirani rukopisi, koji se često nalaze na falsifikovanim ugovorima, testamentima, raznim ispravama itd.

Pre svega potrebno je, da upozorimo, da najviše pažnje treba posvetiti onom delu rukopisa koji se nalazi pri samom kraju falsifikova-

nog objekta, te onom pri desnom kraju pojedinih redaka. Naročito ako se radi o falsifikatu kvantitativno većeg opsega, sam kraj njegov je dragocene prirode za kriminalističkog grafologa. Evo zašto:

Ruka, zamorena molovanjem njoj neobičnih formi slova, u toj zamorenosti, mnogo je više sklona, da ispolji nehotice po koju crtu individualnog rukopisa falsifikatorovog, koja crta neće dakle odgovarati analognoj crti rukopisa, koji se imituje. To tim pre, što i falsifikator sam, naročito u odužim falsifikatima, ohrabren manje više zadovoljavajućim uspehom imitacije stiče postepeno sve više samopouzdanje i ubeđenje u uspešnost falsifikata, pa paralelno sa tim sasvim nehotice, potsvesno, umanjuje kontrolu nad rukom.

Osim toga, naročito na desnom kraju linije, često ili je to radi ograničenog prostora, na kom se želi da se odnosna stvar napiše, ili je — već prema prirodi samog falsifikovanog objekta — možda baš i potrebno, da se stanovita reč ispiše još u onom istom retku, ta krajnja reč biva savinuta u svom duktusu (d u k t u s je pravac temeljne linije bilo pojedinih reči, bilo pak celog retka) ili prema gore, ili — što se u pretežnom broju slučajeva dešava — prema dole. U ovakvim, poradi nedostatka potrebnog prostora stisnutim rečima, nije falsifikatoru moguće, da „moluje“, već ovde sasvim potsvesno, nehotice prelazi u svoj način pisanja, jer je na taj

način sigurnije, da će odnosna reč moći da stane u određeni prostor.

Prirodno je, da se po jednom ili dva znaka ne mogu još donositi zaključci. Svaki čovek bez razlike menja svoj sopstveni rukopis pod uplivom raznih okolnosti; naročito pod uticajem raspoloženja u momentu pisanja. Osim toga, mnogi ljudi pišu i u jednom te istom pismu, stavljaju slova na više načina. To je naročito slučaj sa malim latinskim r, a i sa mnogim drugim slovima. Uz to, jasno je, da će pojedina slova imati drugačiji oblik i prema tome, na kom se mestu u reči nalaze: da li sa tim slovima reč počinje, ili završava; a ako je to slovo negde u sredini reči, imaće opet razne oblike, već prema tome posle kojeg slova dolazi, i koje slovo sleduje. Naime neka slova svršavaju pri dnu, a neka pri gornjoj granici svog oblika, pa prema tome i slovo koje se na to slovo nadovezuje, biće započeto dole, ili gore. Analogno je i u odnosu prema sledećem slovu, jer i početna crta slova počinje na raznim mestima, što opet utiče, pri kurentnom pisanju, na način, kako ćemo prethodno slovo dokrajčiti.

U označenim delovima rukopisa (kraj falsifikovanog pisma uopšte, te krajevi pojedinih redaka napose) treba naročito paziti na unakrsne crtice iznad **t, d, h, h**; na kvačice iznad **ć, č, š, ž**; i na crtice iznad **г, п, т**. Isto tako sam način međusobnog vezivanja slova, naročito u

rukopisima onih lica, koja spajaju tačku nad *i* i *j*, te kvake na *č*, *š*, *ž*; isto tako crtice nad *r*, *ū*, *ū̄*; sa narednim slovom daje nam na označenim mestima veoma sigurno, i relativno dosta lako sretstvo za utvrđivanje, da li je neki rukopis pisan rukom neke stanovite osobe ili se radi o falsifikatu.

MEDICINSKA GRAFOLOGIJA

Rukopis nije samo verna fotografija našeg karaktera, već je on ujedno; veoma prikladno dijagnostičko sretstvo za utvrđenje raznih bolesti: naročito pak neurogenih i psihogenih poremećenja. Specijalno kod izvesnih duševnih poremećenja on je uopšte jedino sretstvo pomoću kojega se može sa matematičkom sigurnošću utvrditi dali se u konkretnom slučaju radi o faktičnom obolenju, ili o simulaciji, što je naročito za sudsku praksu lekara od važnosti. Jer minucioznim analizovanjem rukopisa da se šta više ustanoviti, da li je pisac odnosnog rukopisa — inače možda sasvim normalna osoba — sklon periodičnim, ili sporadičnim poremećenjima duha.

I velika većina na oko čisto organskih obolenja, koja reflektorno aficiraju ceo jedan koordinacioni centar nerava i razne bolesti krvi itd., daju se putem grafologije tačno ustanoviti.

Od važnijih bolesti i poremećenja navest

ćemo ovde samo nekoliko, koje se mogu po rukopisu utvrditi.

Neurastenija, razne neuralgije i neuroze, histerija, insomnia, epilepsija, hystero-epilepsija, hronični katar čeone šupljine, gluvost, jako mucanje, tabes, progresivna paraliza, hronični neuritis, išijas, miopija, asthenopija, strabizam; hronična hyperaemija mozga, onanija, homoseksualnost, razne druge seksualne perversnosti; (ali ne njihova specifikacija); hipertrofija srca; skleroza; hronična dyspepsija; obolenja bubrega, lues, impotencija; saturiasis, aseksualnost, fertilitet kod muškaraca i žena; alkoholizam, niktinizam, morfinomanija i kokainomanija, diabetes, itd.

Samo je po sebi jasno, da je medicinska grafologija jedna opsežna nauka, za čije dobro razumevanje je potrebno pre svega tačno poznavanje anatomije, naročito cerebralne, te precizno znanje fiziologije i psihofiziologije.

Mi ćemo zato mimoići teoriju odnosa fiziološkog momenta navedenih bolesti i kretanja ruke pri pisanju, što bi pre svega bilo i suviše dugačko, a k tome za laike (nelekare) i ne sasvim razumljivo.

Ovde donosimo grafološke oznake **hysterije**, sa specifikacijom nekih važnih njenih popratnih simptoma.

Već sama jaka nagnutost na desno, označuje neku anomaliju u centralnom nervnom si-

stemu. Nervozni ljudi nestrplivi su i uvek nekud užurbani. Kad pišemo okomito, nije nam moguće razviti naročitu brzinu; što brže pišemo, to se rukopis i nehotice nagnje na desno. Ipak i u najvećoj žurbi osoba sa relativno dosta utaloženim nervima, neće imati nagnuće rukopisa na desno, veće od 6 po grafometru (vidi: Petar B. Petrović: „Grafologija ili čitanje karaktera iz rukopisa“, strana 34); dakle jedna od karakteristike rukopisa nervoznih osoba je jaka nagnutost na desno (što, ali ne znači, da neke nervozne osobe ne mogu da imaju i uspravan rukopis!); naročito se to značenje pojačava, ako su slova pri tom neredovno međusobno povezana, a tačke na »i« i »j«, te unakrsni potezi preko t, đ; h, ħ; ć, č, š, ž; r, n, r, često izostavljeni.

Ako su u takvom rukopisu temeljne linije slova j, g, f, đ, p, y, u, (kod koje idu odozgo prema dole) manje više zaobljene i to tako da je konkavna strana tako nastalog luka okrenuta na desno, a ta ista slova se dinamikom pritiska pera, dakle debljinom silazeće linije, ističu nad ostala slova, onda je to siguran znak **hysterije**, sa principalnim poratnim simptomima: **povremene nervozne dyspepsije** veoma jake, bez vidnog uzroka od vremena do vremena (i u snu) nastupajuće **akceleracije srčane delatnosti**; te česte **anemije mozga**, sa posledicama **vrtoглаvice** i **nesvestice**.

Ova poslednja vrsta rukopisa (debeli, konkavni donji temeljni potezi slova **g, j, p, f, h, y, u**, u rukopisu čija je nagnutost na desno po grafometu veća od 6, sa mestimičnim izostavljanjem tačaka i unakrstnih linija), kad su slova pri kraju reči pisana tako sitno, da uopšte nisu čitka, ili ih dapače zamenjuje samo jedan otegnuti potez (horizontalna crta) znak su **agoraphobije**, kao markantnog psihogenog simptoma hysterije.

Veoma je interesantno, da kad se **s** (čija silazeća linija, pošto zavije na levo, zatim prema gore, i vraća u desno, pravi zamku sličnu položenoj nedovršenoj osmici) i **t** (kome unakrsna crta polazi u luku ispred samog slova sa bazom na istoj horizontali, ili ga sa istim početkom preseca veoma nisko) nalaze oboje u takvom prikazanom rukopisu, da je to znak: kod ženskih **andromanije**, dok u muškom rukopisu isti ovi oblici slova **s i t**, kad su oba svojstvena jednoj istoj osobi, označuju upravo dijametralno oprečno; **gynekofobiju**, ili u najmanju ruku **misogynizam**.

Ako u rukopisu velika početna slova naročito otskaču svojom nesrazmernom veličinom iznad malih slova, a krajnji, završni, potez poslednjeg slova u reči uvinut je prema natrag, to je znak jake **hipohondrije**. Pri tom gore otvorena slova **a, o, d, g**, jako uvećavaju negativno značenje ovog rukopisa.

Isti takav rukopis, ako su u njemu mala slova **r** i **s** znatno veća od drugih, znak je upravo patološke *grandomanije*; pisac laborira na nekoj fiksnoj ideji, psihogena poremećenja su ozbiljne prirode.

Ako je *duktus* (smer fundamentalne linije redaka) jako nagnut na desno, (vidi Petrović: „Grafologija“, str. 32 — slika c), a rukopis inače ukazuje na *hysteriju*, onda je to znak jake *melanholije*, koja često dovodi do bezrazložnog grčevitog plača. Ovakve osobe ne bi trebalo ostavljati bez kontrole.

Rukopis, sa indicijama *hysterije*, kod kojega svaka reč zasebno ima svoj sopstveni *duktus* na dole (Petrović: „Grafologija“, strana 33, slika d.), a pri tom je kružnica okruglih slova **a**, **o**, **d**, **g**, brižljivo zatvorena; a isto tako i unakrsni potezi preko slova **t**, **d**, **h**, **h**; te iznad **r**, **n**, **t**, imaju silazeći smer (od leva pa na desno na niže), označuje sklonost *samoubistvu*. Pri takvim osobama opreznost je to tim više potrebna, što su i spiralni delovi i oblici velikih početnih slova (na pr. B, C, H, D, itd) više zatvoreni i kojekako isprepleteni.

*

Ovo je kategorija *histeričnih* rukopisa sa jakim nagibom na desno. Druga kategorija *histeričnih* rukopisa je sasvim vertikalna, ili pak neznatno nagnuta na levo, ili pak na desno. Ova

vertikalna kategorija više je sopstvena ženama. Rukopisi histerika sa osrednjim nagibom veoma su retki.

Od 100 histeričnih žena 76 pišu vertikalno,
 " " " " 23 jako nagnuto na desno,
 " " " a jedva 1 piše u osrednjem nagibu.

Od 100 histeričnih muškaraca 89 pišu sa nagibom preko 6 prema grafometru,
 " " " " 3 pišu vertikalno i
 " " " " 8 pišu u osrednjem nagibu.

Ako uočimo karakterološko značenje uspravnog, vertikalnog rukopisa (sklonost pretvaranju), onda će nam odmah biti jasno, zašto je tako velik broj žena zastupljen u ovoj kategoriji. Histerične žene veoma često i rado glume kojekakve napade, grčeve itd., kako bi samo izazvale interesovanje i saučešće okoline za sebe.

*

Pri uspravnim, vertikalnim rukopisima, da bi se uopšte utvrdilo postojanje histerije u patološkom smislu, treba u prvom redu paziti na ove znakove:

- 1) češće izostavljanje pojedinih slova u reči;
- 2) uglast rukopis, t. j. uglaste forme inače okruglih slova;

3) mestimično podrhtavanje ruke, što se lako vidi prema »drhtavim« potezima;

4) velika razlika u urednosti pisanja u samom početku pisma, i na kraju, gde pisac već gubi strpljenje, što se jasno vidi iz brzo i namerno nabacanih slova, nadopisanih reči i izostavljanja interpunkcija;

5) istovetnost velikog početnog **I** i **J**;

6) okrugla slova **a**, **o**, **d**, **g**, otvorena prema dole;

7) kvake nad **š**, **č**, **ž**, u obliku malih, sasvim zatvorenih kružnica.

Ako vertikalni rukopis pokazuje najmanje četiri kojih bilo karakteristika između ovih sedam, pa kad se uz to naročito još pojavljuje negde dvostruka tačka ili unakrsna crta, gde treba samo jedna da stoji (na pr. dupla tačka nad **i** ili **j**; dva unakrsna poteza preko **t**, jedan ispod drugoga, itd.) onda imamo posla sa patološki histeričnom osobom, dakle prema gornjoj statistici, većinom ženom!

Za detaljne, i pojedine manifestacije, popratne simptome važe i kod ove, vertikalne kategorije rukopisa iste norme, koje su navedene za rukopise sa jakim nagibom na desno!

Apsolutno sigurna takva grafološka dijagnoza je samo onda, kad svi momenti, koji su za pojedine slučajeve navedeni, tačno odgovaraju gore opisanim karakteristikama. Pri tačno i paž-

ljivo sastavljenim analizama, detaljno se poklapa dijagnoza prema analizi rukopisa, sa anamnezom.

FRENOLOGIJA

(KAKO SE PO FORMI LUBANJE UPOZNAJE ČOVEK).

1. Frenološka deoba snage duha.

Frenologiju osnovao je nemac Gall, pod kraj 18. veka, Gall je ujedno studirao i anatomiju mozga, te se i u tom polju mnogo istakao. Otkrića u domenu cerebralne anatomije, tako na primer to, da se mozak sastoji od vlakanaca itd., mnogo su podupirala njegova frenološka istraživanja.

Ipak frenologija dobila je ime ne od Galla, nego od engleskog lekara Dra Forstera. Ona je nauka o duhu i njegovim organima, a temelji se na četiri fundamentalna principa:

1. Mozak je organ duha.

2. Mozak je organ, koji je sastavljen od mnogobrojnih organa.

3. Forma, oblik mozga može se prepoznati i utvrditi po obliku lubanje.

4. Razvijenost pojedinog organa odgovara razvijenosti tome organu odgovarajuće temeljne snage i osobine.

Frenologija stavila si je u zadatak da traži i istražuje temeljne snage duha, od kojih potiču razne manifestacije duševne delatnosti. Po razvijenosti pojedinih organa, koji utiču na oblik lubanje, raspoznavamo jaču ili slabiju razvijenost temeljne sile, koja odgovara odnosnim organima. Tako na primer, ako je kaudalni organ veoma jako razvijen, možemo iz toga da zaključimo, da je odnosna osoba naročito oprezna, možda i preterano oprezna itd.

Temeljne sile duha, nazvane i »smisao«, dele se u tri grupe:

1) Niske, ili životinjske (animalne) temeljne sile.

2) Osećajne sile.

3) Sile razuma, koje se opet dele u niže i više.

*

1. U grupu **animalnih temeljnih sila** spadaju: nutrital ili smisao za hranu; generatal ili polni osećaj; infantal, osećaj ljubavi prema deci; koncentratil ili smisao za jedinstvo; amikatal, to jest smisao za privrženost; opposital, smisao borbenosti; aktital smisao za radinost (i u negativnom pogledu) sekretal, smisao za zatajivanje; akvizital (acquizital), smisao za zaradu, odnosno za vlasništvo; kaudal ili smisao za opreznost.

II. **Osećajne sile** jesu: ipsotal, smisao .

za osećanje svoga „ja«; **ambital**, smisao za radost nad povlađivanjem i odobravanjem; **firmital**, smisao čvrstoće; **konsciental**, smisao za savesnost; **veneratal** ili smisao za poštivanje; **speratal**, smisao za nadu; **bonital**, t. j. smisao za ljubav, naklonost; **mirakulital**, smisao za novo i čudnovato; **idealital**, smisao za lepo; **komikatal**, smisao za šalu; **imitatal**, ili smisao za imitovanje.

III. Razumne sile su ove:

a) **niže**: **realital**, ili smisao za stvari; **formital**, smisao za oblike; **amplital**, smisao za veličinu, prostor i udaljenost; **ponderital**, ili smisao za težinu; **kolorital**, smisao za boje; **lokatal**, smisao za mesta; **numeratal** je smisao za brojeve; **ordital**, smisao za urednost; **faktital**, smisao za činjenice; **tempital**, smisao za vreme; **muzikatal**, smisao za tonove i muziku, **konstruktal**, smisao za građenje, sastavljanje i umetnost; **verbotal**, smisao za reči.

b) **više**: **komparital**, smisao za upoređivanja; **kauzalital** smisao zaključivanja.

*

Svakom navedenom „smislu“ odgovara jedan stanoviti deo mozga; a prema kvantitativnoj i kvalitativnoj prirodi razvijenosti odnosnog dela mozga, koja se razvijenost manifestuje u formaciji lubanje na osnovnom mestu, može se

zaključiti, u koliko je meri stanoviti »smisao« kod neke osobe zastupljen

Tako napr. moderna frenologija uči da je stražnji deo glave sedište volje i aktivnosti. Gde je taj deo slabo razvijen (na pr. kod ljudi sa pozadi pljosnatom lubanjom) nedostaje prema tome inicijativa i aktivnost.

Na protiv kod ljudi duguljaste lubanje, (kakva je generalna sopstvenost Engleza i ostalih severnih naroda) dominira preduzimljivost, energija, samosvest i istrajnost.

Karakterologija je od najveće važnosti za prosuđivanja karakternih crta dece pa da se prema njenim rezultatima podesi način odgoja. Posmatramo li glavu deteta postrance to ćemo kod pravilno zaobljenih lubanja konstatovati prirodu koja je pristupačna savetima, popustljiva i elastična. Na protiv pozadi špicasta lubanja ukazuje na neposlušnost, svojevoljnost, prkošenje i na dosta veliku dozu samosvesti. Ovakva se deca teže drže „na uzdi“.

Polni nagon nalazi se u potiljku; on je tim grublji, pohotniji, materijalniji i brutalniji, što je jači, zaobljeniji, širi i mesnatiji potiljak. Ljudi ove kategorije su duševno još sasvim neprobudeni; njihov jedini cilj, u koliko nije iscrpljen u jelu i piću, je plodjenje za razliku od kultivisanja ljudstva, koje je ideal duševnoga čoveka.

Što više »materije« takav potiljak sadrži, to manje duha i duševnog osećanja.

FIZIOGNOMIKA I MIMIKA

Na žalost mnogi ljudi, pa i naučenjaci, smatraju još i dan danas studiranje karakterologije samo jednom igrarijom, koja ne zavređuje da se na nju troši vreme i snaga mišljenja. Pa ipak tačno poznavanje ljudi čini nam mogućim, da se u svakidašnjem saobraćaju, a pri izboru bračnog druga, prijatelja, ortaka, nameštenika itd., očuvamo od razočarenja i rđavih iskustava, kao što nas u drugu ruku osposobljavaju, da na primer pri odgoju dece i mlađih mnogo dobra učinimo.

Ne poseduje svako sposobnost, da sa lica ljudi čita njihove karakterne osobine. Istina, ima mali broj i takvih osoba, koje su od prirode obdarene tim darom, da na prvi pogled, intuitivno osete vrline i mane svog vis-à-vis-a, a da se pri tom ne prevare; ipak oni ne mogu da protumače ovu sposobnost, ni da svoja opažanja utvrde. Ovaj prirodni fini osećaj simpatije odnosno antipatije prema stranim osobama, najbolje je ispoljen još kod dece. Kod odraslih iščezava ta osobina sve više i više, jer neprestana borba za egzistenciju, kakva je naročito u današnje vreme potrebna, otupljuje nerve i suviše; a nije u poslovnom životu ni moguće da

se uvek, pitamo, da li neka osoba čini na nas povoljan ili nepovoljan utisak, jer tu važi lozinka — „raditi“, bez obzira na lično osećanje.

Školovani, ili bolje rečeno izvežbani poznavaoac ljudi biće iz tog razloga uvek u prednosti, jer je on, neovisno o unutrašnjem osećaju, pomoću svog znanja i svojih iskustava, uvek u stanju da pozna, koje i kakve interese, odnosno navike ova ili ona osoba ima i mora da ima.

Kako da razjasnimo mogućnost poznavanja ljudi? Svakidašnje posmatranje uči nas, da kao što nema dva sasvim jednaka lista, da ne postoje ni dva sasvim jednaka čoveka. Šta više i bliznaci pokazuju uvek još neke znakove, po kojima se međusobno razlikuju. A kao što je to slučaj sa spoljašnošću ljudi, tako je u istoj meri i njihovo unutrašnje „ja“, — njihovo mišljenje, osećanje i agiranje, — međusobno različito; nema dvojice, čiji bi karakter u svemu odgovarao jedan drugome. Mi možemo da svakodnevno posmatramo i utvrdimo hiljade duševnih emocija, uvek ćemo da nađemo na nove pojave, pa u tome se i sastoji na primer umetnost romanopisca i pripovedača, da nam pojedine prednosti i greške delujućih osoba tako verno prikažu, da ih postepeno sve više upoznamo, da zadobijemo interes za njihovu sudbinu i često verujemo da ih lično poznajemo.

U čemu leži dakle spoljašnja različitost ljudi? Odakle i po čemu znamo, da je ovo go-

spodin Jovanović, dok onoga držimo za gospodina Đorđevića.

Odgovor nije težak. Mi smo navikli da prepoznamo našu okolinu po njenom izgledu, a kod ljudi je u glavnom lice, fiziognomija sa svojom neiscrpivom raznolikošću linija, koja uvetuje razliku. Uvek posmatramo najpre lice; telesne forme, kretnje, haljine itd., dolaze samo kao sporedne u pitanje. Ali opažanja i iskustvo uče nas da po spoljašnjemu uvek stvaramo zaključke o unutrašnjemu, naprimer dobrotu kvaliteta voća; a pošto priroda svagde postupa po utvrđenim zakonima to ni čovek nije od tog pravila izuzetak. I njegova spoljašnja forma odaje upućenome mnogo koješta o dobroti i vrednosti njegove unutrašnjosti. Šta više i oni, koji se nikako nisu zanimali naukom o poznavanju ljudi umu da razlikuju već po spoljašnjem izgledu umetnika od zanatlije, naučenjaka od seljaka, kasapina od berberina itd., a kamo li tek izvežbani, sistematski školovani posmatrač. Ovaj posmatra čoveka sasvim drugim očima; ništa ne izbegne njegovom pronicljivom pogledu. Svaki pojedini deo, svaki mimički potez kaže mu nešto naročito, koje on onda sve zajedno sjedini u tačno odgovarajuću sliku karaktera. Jer čovek nije nešto mrtvo, kao naprimer jabuka; u njemu je život, njegov duh je besprekidno mobilan, njegov mozak konstantno radi i proizvodi misli. Pre nego šta on nešto, čini ili govori, mora da to uvek najpre promisli;

katkada dešava se to i samo potsvesno, ali uvek je proces mišljenja preteča neke akcije. A opažanje nas uči da izraz lica uvek odgovara kategoriji misli. Zadovoljni čovek isto tako neće da ispolji mrzovoljnu minu, kao što ni onaj, koji se čvrsto nečemu nada, ne će da gleda žalosno i utučeno.

Lice stoji naime kroz veliki broj svojih nerava u najbližoj i direktnoj vezi sa mozgom i svi osećaji i misli manifestuju se u pokretima njegovih mnogih muskula. Pri određenim, često opetovanim mislima, prirodno je, da će izražaj lica da bude uvek jedan te isti, i tako mu daju ovi često ponovljeni izražaji s vremenom sasvim određenu, tajnu modifikaciju. Iz tog razloga mi u svakidašnjem jeziku govorimo o „službenoj mini“, o „popovskom licu“ itd. Misli brige proizvode takozvane „nabore brige“, veselo raspoloženje opet čini da »usni kut« ide prema gore. Priroda upisuje svakom čoveku neko raspoloženje ili mišljenje, koje je potrajalo duže vremena, oštro i čitko u lice.

Upravo ove fine, subtilne razlike su one, koje „obični“ čovek ne zapaža, jer nije izvežban u svom opažanju. Tek proučavanje fiziognomike daće mu mogućnost da sistematski posmatra i ocenjuje, a onda mu se odgotaju i mnoge zagonetke i pitanja, na koja je do tada uzalud tražio odgovor.

Poznavalac ljudi ima za sve karakterne oso-

bine svoje određene znakove, koji su utvrđeni dugotrajnim i savesnim posmatranjima i upoređivanjima. Ne samo pokretni delovi lica, nego i oni nepokretni imaju, već prema svojoj strukturi, određeno fiziognomsko značenje. Podaleko bi nas vodilo, a ne bi ni odgovaralo praktičnoj svrsi ove knjige, da za sve pojedine slučajeve dajemo naučno obrazloženje. Cilj ove knjige je da čitaocima pruži praktičnu vrednost ove nauke, ali ipak biće od koristi da čuju, kako se u glavnom razvijala

istorija fiziognomike.

Otkako postoji čovečanstvo, ljudi su nastojali, da iz lica pročitaju raspoloženje odnosno osobe; ipak tek od starih Grka posedujemo pismene tradicije, koje govore o takvim sistematskim opažanjima. Tako je Aristotel napisao knjigu u 6 poglavlja, koju je nazvao „Fiziognomika“, i u kojoj on ukazuje na sličnost mnogih lica sa nekim životinjskim lubanjama. On kaže naprimer da debeli nosevi, kao kod vola, tako isto kod čoveka odaju tromost; da špicasti nos, kao kod psa, ukazuje na žestinu karaktera; fina, tanka kosa, kao, kod jelena i zeca, da znači strašivost a da gruba kosa, kao kod lava i vepra ukazuje na odvažnost. — Isto tako su se izrazili o fiziognomici i Solon, Pitagora, Sokrat i Platon.

Kod Rimljana bili su među ostalima Cicero,

Sulla, Caesar, a za vreme prvih careva u Rimu pre svega Polemon i Adamantius, koji su bili cenjeni kao stručnjaci. Ipak i njihova opažanja upravljena su bila u glavnom samo na sličnost između životinja i ljudi.

Za vreme velikih promena, koje su nastale kroz seobu naroda, krstaške ratove i širenje hrišćanstva sve do u vreme reformacije, bilo je malo smisla za studije na živom čoveku. Tek nakon što je izašla knjiga Italijana Giovannia Battista, Porta, 1593, pod naslovom: „De humana Phisiognomia“, počeo je pojedinačno i na zapadu da se budi interes za ovu nauku. U narednim vekovima bilo je mnogo štošta pisano o tome, ali sve skoro bez objektivne vrednosti. Pokušavalo se da se čita karakter iz bradavica, „belega“, nabora na čelu i sličnih drugih znakova. Ali kroz to, što se nauka o poznavanju ljudi ispremešala sa astrologijom, koju šira masa nije mogla, a mnogi naučenjaci nisu hteli da razumu, izgubila je fiziognomika ubrzo simpatije svih ozbiljnih naučenjaka, tako da je ostala prepuštena sasvim proizvoljnom tumačenju raznih „vračara“. (Još i danas, pa i u nauci, nazivaju se bregovi na dlanu ruke po planetama; vidi: Petrović: „Hiromantija, ili čitanje karaktera i sudbine iz dlana“!)

Pod kraj 18. veka istakla su je konačno dva čoveka, koji su stvar ozbiljno shvatili, i koji su polazeći sa naučnog gledišta — utvrdili pojedine

činjenice na temelju mnogih i savesnih opažanja. Ta dva čoveka bila su Franc Joseph Gall, osnivač „Frenologije“, koja nas ovde ne interesuje, i austrijski sveštenik Johann Gaspar Lavater, koji je izdao svoje fiziognomske fragmente u raznim ovećim delima i snabdeo ih dobrim ilustracijama. On je pokušao da po spoljašnosti čoveka zaključi njegovu unutrašnjost, ali je u tom svom nastojanju u mnogome išao podaleko. Pošto je sam bio odličan posmatrač, umeo je da zanosnom retorikom pridobije publiku za sebe, tako da je i sam nemački filozof i pesnik Goethe postao njegovim privrženikom i prijateljem, Lavaterovi zapisi sadrže ali osim dobrih i osnovnih pouka i mnogo bespotrebni i nekorisni stvari i potreban je bio intenzivan rad mnogih kasnijih naučenjaka i istraživača na tom polju, da ovde odele „korov od žita“.

Polovinom prošlog veka izdao je onda lekar dr. G. Carus svoju knjigu: „Simbolika čovečijeg stasa“, koja se mnogo raširila, i koja se i danas još češće pominje. Godine 1872. sledila je Darwinova knjiga: „Izražaj duševnih emocija kod ljudi i životinja“, u kojoj Darwin pokušava da protumači fiziognomiku i mimiku teorijom nasledstva. Kratko vreme iza toga napisao je Piderit još veće delo, koje je i danas još merodavno: „Mimika i fiziognomika“, koja je knjiga svim novijim istraživačima na tom polju

dala mnogo potstreka, i koja je ukazala na jedini ispravni put za izgradnju fiziognomike. Ovaj pravac zauzeo je i Karl Naghe, koji je izdao delo: „U svačijem licu zapisan je njegov karakter“.

* * *

Fiziognomika se deli na dva dela: na fiziognomiku u užem smislu reči, to jest čitanje karaktera i osobina po formi i crtama lica i njegovih delova; i na „mimiku“, to jest na prepoznavanje karaktera i temperamenta po držanju, ponašanju, raznim gestovima itd.

Fiziognomika u užem smislu posmatra kako rekosmo: formu i crte lica i njegovih delova. Ona zaključuje dakle karakterne osobine na temelju oblika čela, očiju, obrva, nosa, usta, zuba, brade, obraza, uva, potiljka i po kvalitetu kose.

*

Fiziognomika deli lice u dužinskom smislu na tri dela, od kojih se gornji sastoji od čela; drugi, odnosno srednji zaprema onaj deo lica, koji odgovara dužini nosa, koji se nalazi dakle između obrva i zamišljene linije, koja spaja vrh nosa sa krajnjom donjom granicom uva; i treći, ili donji deo, koji se nalazi ispod te linije.

Kod normalnog i pravilno razvijenog lica ova tri dela su međusobno jednaka; drugim rečima: visina čela od-

govara tačno dužini nosa i dužini donjeg dela lica, od nosa do podbradka. Pogledajmo najpre kakve nam podatke o čoveku daje

Čelo

Čelo je »forum duha« i podaje celom licu izražaj; a podjedno ono nam pokazuje stepen inteligencije njegovog sopstvenika. Frenologu ono daje različitošću svoje forme i strukture inklinaciju za petnaest različitih osobina, kao naprimer za urednost, smisao za muziku, dar opažanja, smisao za formu i simetriju (ukus) itd. Fiziognomičar, naprotiv, posmatra njegovu strukturu uopšte i njegov odnos prema ostalom licu i delovima istoga.

Već nam je kao „prirođeno“, leži nam u osećajnosti, da se mnogo radije poveravamo osobama sa visokim čelom, nego li onima sa niskim, jer ove poslednje poseduju i niži stepen inteligencije, neprijatne su i nesimpatične. Nisko čelo nailazimo i kod svih nekulturnih naroda.

Normalno čelo treba da zauzima upravo jednu trećinu dužine lica. Ako je ovo više od te trećine, to je onda povoljan znak, jer to ukazuje na dobre intelektualne osobine.

Prirodno je, da se uvek pretpostavlja, da veličina glave odgovara ostalom telu. Velika glava na malom telu nije normalna, i daje zaključivati na bolesti, kao naprimer rahitis, ili na

druge disharmonije. Takođe nije svejedno, da li lubanja pripada živahnom ili flegmatičnom čoveku, jer će prvi i kod nešto nižeg čela razviti još uvek više inteligencije, nego li poslednji, sa svojim sporim načinom mišljenja, i kod mnogo višeg čela. Iz toga sleduje, da moramo uvek da uzmemo u obzir temperamenat odnosne osobe, te strukturu celog njegovog tela.

Ako je onaj deo čela, koji se nalazi neposredno iznad očiju, jako razvijen i ispupčen, to je znak dobrog i razvijenog dara za zapažanje. Ljudi sa takvim čelom su praktično nastrojani, umu da svaku situaciju dobro prosude, te da se u njoj i snađu.

Ako je gornji deo čela jače razvijen i ispupčen, to ukazuje na veoma dobru logiku. Sopstvenici takvog čela umu da veoma oštro umno kombinuju, ali usled nedostatnog dara za zapažanje (iznad očiju) lako se izvrgavaju greškama, jer često polaze sa, i prosuđuju na, krivim, netačno zapaženim pretpostavkama. I u praktičnom životu pokazuju takvi ljudi manje samostalnosti (filozofi, melanholičari).

Ako je čelo u sredini, iznad korena nosa, dobro i lepo zaobljeno, to je onda znak, da njegov sopstvenik ima dobro pamćenje za činjenice. (Frenologija razlikuje još pamćenje za mesta, brojeve i reči, ali se znakovi za to nalaze na drugom mestu lubanje).

Visoko, široko i uglasto čelo po-

seđuju ljudi, koji umu da samostalno misle, poseduju dobar sud i talenat za pronalaženje (Edison, Napoleon).

Takozvano „bežeće čelo“, to jest čelo, koje u svom gornjem delu jako naginje unatrag (dakle, kad gledamo čoveka u profilu, kontura takvog čela pretstavlja jednu veoma nagnutu liniju), nalazimo kod idiota i kod ljudi, koji poseduju veoma malo sposobnosti za kultivaciju svog duha. Oni su obično „tupoglavi“, bez logike i asocijativne sposobnosti.

Mesnato čelo ukazuje na flegmu i sporost delatnosti duha; naprotiv tanka koža na čelu znak je subtilnog razvitka i velike delatnosti intelekta.

Vertikalne nabore na čelu nalazimo kod osoba koje su često zamišljene, dakle čutljive. Osim toga kod kolerika, mrzovoljnih ljudi, koji se lako naljute.

Vodoravni, horizontalni nabori na čelu odaju prijemljivost duha i znatiželjnost.

Ovde moramo još naročito da napomenemo, da granica kose, nije uvek i granica čela. Tek pobližim tačnijim razmatranjem, može se, a i mora da se ustanovi tačna gornja granica čela.

Šta nam kazuju oči

Ova od pesnika opevana „ogledala duše“ daju licu tek živi, individualni izražaj, pa nam

zato i izgleda lice mrtvaca ili nekoga, ko spava, kao jedna maska bez života. Poradi njihovog mnogostranog govora igraju oči u mimici veoma važnu ulogu. Ko već nije čitao misli sa naivnih dečijih očiju; ko nije posmatrao jedan „značajni“ pogled dvojice potajnih saveznika, koji istima „sve“ kaže; kome nije poznato značenje pogleda kote, ili ko ne ume da pročita radost sa očiju, koje zasjaju pri ispunjenju neke veće želje? Mnogo toga dalo bi se govoriti i pisati o govoru očiju.

U ranije doba podavalo se i raznim bojama očiju naročito značenje. Danas se na tu osobinu oka već manje polaže. Naime, poznato nam je, da romanski narodi, koji stanuju na jugu, svi imaju smeđu, zagasito »iris«, dok kod germanskih naroda, i uopšte kod svih naroda, koji stanuju više na severu, prevladava plava boja oka. Ali, pošto su se nacije međusobno izmešale, to možemo i kod očiju danas da posmatramo najraznovrsnije nianse boja.

Ljudi sa tamnim očima imaju više strasti, vatreniji duh, katkada i tvrdoću osećaja; svetle oči označuju nežnost, koja katkada prelazi u slabost. Sive oči ukazuju na čoveka, kod kojeg prevladava razum i račun; ovi se ljudi u manjoj meri podaju osećajnom životu.

U mnogobrojnim slučajevima zapaženo je, da iste plave oči u razne dane poseduju raznu

niansu boje, od zagasito plave do sive; isto tako da takve oči uvek nakon odužeg duševnog naprezanja poprimaju uvek više sivu boju. Da li je ovde uzrokom naprezanje misli, ili telesna slabost, ili pak da li pri tom još neki drugi faktori igraju vodeću ulogu, to još nije utvrđeno definitivno.

Velike oči imaju široki vidokrug i one su sopstvene probuđenim, otvorenim osobama sa dobrom memorijom. Male ne većinom duboko ležeće oči nalazimo kod savesnih, praktičnih ljudi, koji vole da o svojoj stvari razmisle i promisle; takvi ljudi imaju često izvesnu oštrinu izražavanja, i ne vole da troše mnogo reči. Ako su oči ispupčene, označuju one čoveka, koji poseduje svojstvo, da upliviše svoju okolinu, naročito govorom deluje sugestivno; pre jako ispupčene oči znak su takozvane Basedove bolesti.

Udubljene — uvučene oči poseduju na izgled mirne prijazne osobe, koje vešto glume, dok ne postignu svoj pakleni plan. To su lisice u jagnjećoj koži, tj. karakteri bez karaktera.

Sjajačiju oznaka je za zdravlje i energiju. Bolesne i slabunjave osobe (osim onih, koje su u groznici) imaju obično mutan pogled.

Rezultati dugotrajnih posmatranja govore za činjenicu, da raznovrsno dejstvo, odnosno raznolika vrsta pogleda (sa gledišta sjaja očiju) potiče od vrste misli i od energije, koje sa tim

mislama emaniramo. I u običnom govoru govorimo o sjaju očiju oduševljenoga, o sevanju, poput munje u očima onoga koji je planuo gnevom, itd.; dok pri žalosnom ili potištenom raspoloženju pogled je mutan; „staklene“ oči su u onanista i pijanih ljudi, ukočen pogled kod duševno obolelih, itd. Na jednoj strani vidimo dakle kroz duševnu iritaciju povećanu životnu snagu, dok s druge strane zapaža se popuštanje i nestajanje energije.

Pogled ljubavi uvetuje drugačiji sjaj oka, nego li pogled mržnje ili prezira. Popuštanjem odnosnog uzbuđenja nestaje obično i povećanog sjaja očiju. Prirodno je da u svakom slučaju igra ulogu takođe i mimika, pokreti mišića u blizini oka, te izraz celokupnog lica; poradi toga potrebna je izvesna rutina, da uzmognemo po sjaju oka da raspoznamo pravo momentno raspoloženje odnosne osobe.

Živahne, pokretne oči sopstvene su žustrim, impulsivnim ljudima, koji ne poseduju dovoljno istrajnosti; brzo i lako menjaju nastrojenje i svoje odluke. Miran, čvrst pogled ukazuje na harmoničnu, pouzdanu i snažnu ličnost.

Prema gore upravljen pogled nalazimo kod pobožnih, odanih lica, ili kod onih, koji daju neku nadu, ili su pak obdareni jakim fantazijom. — Ponizni ljudi, te oni koji su navikli na poslušnost, isto tako i melanholičari,

imaju obično pogled upravljen na dole. — ako gornji kapak visi dole, to je znak nespretnog, glupavog čoveka, sa veoma malo prijateljivosti.

Kao dopuna izloženome, dobro će poslužiti.

Prosudivanje karaktera po obrvama.

Slabo razvijene obrve znak su čoveka mekog srca, profinjenih osećaja, te slabe energije.

Na ove ljude lako je uplivisati.

Jake guste obrve znak su otpornosti, neovisnosti i jake konstitucije.

Lepo zaobljene obrve odaju smisao za umetnost i idealno nastrojenje.

Ravne obrve označuju energiju i preduzetnost.

Ako su **obrve zajedno srasle** one su znak zakopčanog, zatvorenog čoveka.

Oštre „četkaste“ obrve odaju čoveka impulsivnoga, koji se odmah naljuti i »plane«.

Niske obrve znak su jakog karaktera, trezvenosti mišljenja, mirnoće i ozbiljnosti.

Visoke obrve odaju sangvinika, ali i lakomislenost.

(Pod „visokim“ podrazumevaju se one obrve, koje su od prirode visoko smeštene, dok obrve svake vrste mogu da budu prolazno gore podignute, što je onda znak čuđenja, ili užasa).

Svi smo mi u većini slučajeva besvesno,

karakterolozi! Sretnemo li nekog čoveka koji nam još nije poznat posmatramo obično tačnije njegovo lice i kao reakciju naše podsvesti na primljeni utisak poklanjamo toj osobi poverenje ili je pak tretiramo sa opreznošću, osećamo ljubav ili mržnju i celu skalu ostalih osećaja.

Zadatak fiziognomike je taj da nas nauči, kako ćemo ovo što smo do sada besvesno činiti svesno.

Iz oblika lubanje, iz crta lica, iz oblika nosa, a pre svega iz očiju može se izvesti mnoštvo empirijski dokazanih i proverenih zaključaka, koji se odnose na karakterne osobine; zaključci, koji u veoma retkim slučajevima izneveruju.

Jedan od najzahvalnijih objekata fiziognomike je nos.

Ravni nosevi, ukazuju na unutarnju uravnoteženost i harmoniju. Ljudi, koji poseduju ovakav nos su mirni, strpljivi, mekih osećaja, ali ipak mogu da se savladaju; osećaji i razum su kod njih u ravnoteži.

Mala udubljenost kod samog vrha nosa karakteriše prirodu neumorne marljivosti, žilave istrajnosti, temeljitosti i strpljenja, kao i sposobnosti, da se svojski preda duhom i najsitnijim stvarima koje tretira.

Laka udubljenost između nosnog hrpta i špica označuje privrženost duševnome, osećajnome, želju za kultivisanjem i usavršavanjem

duha. — Ipak ta udubljenost ne sme da bude suviše velika, jer inače nastaje „zatupasti nos“, koji označuje nešto posve drugo.

M i m i k a

Mimika, to jest telesni pokreti, gestikulacije, itd. u glavnom nam otkriva temperamenat i nervno nastrojenje odnosnog lica, ali isto tako ona podupire fiziognomiku u njenim zaključcima.

Svakom je poznato, da naprimer nervozni ljudi ne mogu da duže vremena mirno stoje ili sede, već ako su primorani, da u takvom položaju duže provedu, onda izvode bilo kakve pokrete: dobošaju prstima na ruci ili nogama, pokreću glavu i oči, čupkaju i popravljaju odeću, uopšte nemirni su. Utaloženi, mirni ljudi ostaju mirno u originalnom položaju sve dok date prilike ne zahtevaju, da taj položaj promene.

Sve dakle **kretnje koje su bespotrebne odaju nervoznost.**

Mi ćemo da se u kratko osvrnemo na **glavnu vrstu potrebitih kretnja** i da pokažemo, kako se po načinu njihovog izvođenja prepoznaju karakterne osobine odnosne osobe, a to je :

Prosudivanje karaktera po načinu smejanja

Karakter je potsvesno nastrojenje, i prema tome on se manifestuje takođe potsvesno, to jest bez svesnog akta volje odnosne osobe. Svaka

potsvesna akcija, gest, itd. daje nam podlogu za prosuđivanje karaktera; u prvom redu spontani izlivi naših osećaja, ili našeg raspoloženja.

Smeh, ali samo „pravi“ spontani smeh, odlično je sretstvo za prosuđivanje temeljnih karakternih osobina odnosno osobe.

Osobe koje se smeju glasom „a“ („ha-ha-ha“!) živahnog su temperamenta, impulsivne; obično dobroćudne i pristupačne. Što je sukcesija ovih „a“ brža, to je impulsivnost jača.

Glasom „e“ smeju se ljudi slabe volje, lakomisleni; kod muških označuje takav smeh još i brbljivost, a kod žena osvetljivost i malo zlobe.

Glas „i“ u smehu označuje maliciozne prirode, sklone sadizmu; perversija, seksualna i duševna; kritikomanija. Ove su osobe kolerici i dobro ćemo činiti, ako ih se klonimo.

Sa „o“ smeju se flegmatici i ljudi spore asocijacije misli. Epikurizam: preterana briga oko svog fizičkog „ja“ markantna je crta ovih ljudi. Žene, koje se ovako smeju, „obično nose pantalone“ · muškarci sa takvim smehom su asekualna bića, žive mumije, neuporabivi na polju ljubavi.

Glas „u“ označuje zlobne, faunske prirode, koje uživaju u tome da drugima prave zlo i štetu. U lice su takve osobe „slatke“, a iza leđa kleveću „do zla boga“. Prekomerni sadizam i tiranija. To su karakteri — bez karaktera.

Prosudivanje karaktera po boji haljine

U glavnome dali smo našim čitateljima uputstvo, kako će da upoznaju glavnu karakternu crtu neke osobe po načinu smejanja. Ovde donosimo uputstvo, kako se karakter žena ispoljuje u boji njihovih haljina. Ovde valja izuzeti onu boju, koju baš diktuje moda.

Zatim treba imati u vidu slobodan izbor pri kupovini, koji nije uvetovan materijalnim ili drugim nemogućnostima.

Svetlo plavu boju vole žene dobrog i iskrenog srca. Obično su skromne u zahtevima, dobre supruge i majke. Kod mlađih označuje ova boja još i sentimentalno nastrojenje, „večno žensko“, i želju da budu „jedinome — jedine“, a kod starijih odaje ova boja normalnu snagu.

Tamno plava boja označuje duševni mir i uravnoteženost. Osećaji, kod takvih žena, drže ravnotežu sa razumom.

Sivu (naročito srebrnosivu) boju nose žene, koje inače vole svetlo plavu, kad su trajno potištene. Ta je boja znak „neshvaćene“ žene.

Bela boja haljine znak je karaktera — bez karaktera. Klonite ih se!

Rozu vole obično žene, koje su prošle 25. godinu. Razočarane su to prirode, ali ipak željne „života“ i svega što on pruža. — U poodmaklijim godinama označuje ta boja još više „želju da se izžive“.

Crvenu zagasitu boju nose žene, koje vole da vode glavnu reč svagda. Ambicija im je skoncentrisana na to, da budu centrom sveopšte pažnje i predmetom apoteoze od što većeg broja muškaraca. U „ozbiljnim“ stvarima života su — neozbiljne; lakomislene i impulsivne.

Zelena boja znak je duševne neuravnoteženosti. Razdražljivost, svadljivost, prkos, glavne su osobine žena, koje se rado oblače u ovu boju.

Crna boja (kad nije diktovana formalnošću) znak je neiskrenosti, labilnosti i faunske zlobe. Žene, koje crno nose, a nisu „u žalosti“ (farizejske su prirode) prepredene materijalistkinje i odlične — glumice! To su one, koje za jedan par novih čarapa — padaju u „nesvesticu!“

*

Radi temeljnijeg izučavanja pročitajte knjigu „Fiziognomika i mimika“ (izdanje Okultističke biblioteke).

O PRIVIDENJIMA

Ima mnogo vrsti događaja, koji u verovanju i sujeverju naroda od vajkada igraju veliku ulogu i koji ubeđuju neuke i naivne u postojanje duhova, demoni, kobolda, gnoma, elementarnih bića. ukratko svih onih bića, koja mi ne možemo da u redovitim prilikama vidimo, a koja ipak — tobože — nastanjuju ovaj svet.

Verovanje u duhove tako je staro kao što je star i svet. Indusi i Egipćani, Grci i Rimljani, Jevreji i Hrišćani, kulturni i »divlji« narodi oduvek su viđali duhove; demona i prikaza, dobrih i zlih, čistih i nečistih, anđela i đavola, belih i crnih, onih koji ekspandiraju miomirise u nebeskom sjaju, i takvih, čija je odurna pojava okružena strahovitim smradom. Još i danas nije Duh u „Hamletu“ sasvim bez dejstva na one posetioce teatra na galeriji.

Izgleda da je verovanje u duhove od naročitog interesa po znatiželjnost, za osećaje i za fantazije; svagde osećaji inkliniraju nepoznatom i nevidljivom; pa i jezovito i grozno ima svoje čari, naročito za mladež.

Staro je verovanje, da oni, koji nisu pokopani ne nađu mira. Isto tako da zakopano blago, neodržana obećanja i neispaštani zločini ne daju odnosnim pokojnicima da se smire; poezija je iskoristila ovo sujeverje za priče o prikazama i duhovima.

Istok, Grci, Rimljani i Jevreji imali su već svoje „carstvo senki“ (Hades, Šeol), carstvo mrtvih; kao što je evropski sever imao svoju Walhallu, a Indijanci Severne Amerike svoja lovišta. Homerove „senke“ bile su vazдушna bića bez snage, koja su samo pištala poput šišmiša, a kod Ossiana skitala su se ta bića po mesečini, kao „kafanski ljudi“ posle „fajronta“. Još danas veruju Škoćani u planinama u „glas smrti“;

mnogi otvaraju prozore, kad im ko od rodbine umre, da bi duša mogla da odleti, a kod Rusa, u nekim krajevima, stave pored leša vodu i peškir, da bi duša mogla da se pre svog vasijskog putovanja opere!

Duh Patrokla, koji kod Homera moli Ahila za ukop i pretskazuje mu smrt pred zidinama Troje; Darijev duh, kog Aeschylos opisuje da se prikazao Persijancima, kao i sena Klytemnestre u njegovim Eumenidama; sena Lajus-a, koju kod Seneke Tiresias dočarava i koja imenuje Oedipa svojim ubicom; sene Thyestes-a i Ahila, koje izazivaju na umorstvo Agamemnona i Polyxene, i slične priče o prikazima i utvarama u mitologiji i istoriji spadaju u kategoriju takvih bajki. Utvare, koje su se prikazale Dionu u Sirakusi, Caesaru na Rajni i Drusu na Elbi, bile su očigledno halucinacije.

Ali sve te bajke o prikazama i utvarama u starom veku imale su nesrazmerno mnogo manje uticaja na sujeverje, nego što su to imale bajke u bibliji; prikaze i pojave koje su videli učenici Hristovi, Saulova veštica u Endoru, izagnanje đavola; Asmadi kod Tobije, kao i đavo, koji je jednako galantan na krovu hrama kao i u pustinji. Crkveni oci i kaluderi gradili su na tom dalje, i kao što je arhandel Rafael umeo da asmodija uhvati, spremi u vreću i otpremi u pustinju, umeo je to docnije svaki pojedini sopstvenik popovske sutave.

U sujevernom srednjem veku, kad su razni fratorski „redovi“ cvali, nigde ništa nije išlo „pravim putem“, nigde nisu bila »čista posla«. Na grobljima vrvilo je od duhova i prikaza kao na vašarima; nijedna stara kula i nijedan manastir nije bio bez podzemnih stanovnika, koji su čas davali blago i prijateljsku pomoć, čas opet štipali i batinali do mile volje. Samoubice i ubijeni vraćali bi se redovno; o ponoći ustajali su mrtvi iz svojih grobova, palili svetlo u crkvi i obilazili pojedinačno i u grupama sela i periferije varoši.

Razbojnika se manje putnik bojao u šumi, nego li šumskih duhova; brodarima su razni morskí duhovi, naročito »leteći Holandez«, ogorčavali život, kao gorštacima gorski duhovi i razne druge kreature popovske proračunatosti i fantazije. U svakoj kolibi stanovali su koboldi i kućni duhovi, koji su familiji⁷ počinili stotine šala, pomagali i savetovali; samo niko nije smeo da ih ismeje ili draži, — šta u ostalom i »ne-duhovi« uzimaju u zlo, — i trebalo ih je katkada sa nečim ugostiti.

A samo jedna mala napetost naših cerebralnih nerava dostaje za sve ludosti takve prirode, a fantazija preovladava noću i na izvesnim mestima i kod onih, koji inače ništa ne veruju. U starim dvorcima kreću se, smeškaju ili namiguju slike predaka, kad stupimo u dvoranu u ponoćnoj tišini, naročito, ako smo pre toga ma-

lo dublje zagledali — u čašu. — Duhovi, ako postoje, spadaju u regije nadčulnoga, zemlja duhova je idealna zemlja. Gde postoji neki učinak, mora da postoji i uzrok, i tako se uobičajilo, da ono što ne možemo da primetimo fizičkim čulima, nazivamo: duhovno, duh! Svi „eksperimenti“ sa duhovima na raznim »seansama« spiritista su ili igra fantazije i slučaja, ili halucinacije, prouzrokovane autosugestijom. U većini slučajeva po sredi je ordinarna i fino smišljena prevara. Jer, ako bi duhovi i postojali, zar nije apsurdno verovanje, da će na želju koje bilo sujeverne babe duh — recimo blaženopočivšeg pape Grgura VII. ili velikog Napoleona, da preko njenog klimavog tronožnog stola odgovara na glupa inkvizitorska pitanja onih naivnih prisutnika! Bez obzira na činjenicu, da već samo verovanje u takve fenomene pretstavlja — eo ipso — uvredu za „uzvišene duhove“, da oni, na sve veke stoje na službu glupoj znatiželji isto tako pametne rulje sujevernika, — interesantno je, šta se dešava onda, ako — što nije isključeno — u stotinu mesta u isto vreme sazivaju jedan te isti duh?! Da nije i svaki pojedini od tih duhova u stanju, da bude u isto vreme „svagde i na svakom mestu“?

SUDBINA ILI ČOVEČIJA VOLJA

Verovanje u sudbinu i njeno „slepo“ harranje i gospodstvo nad čovečijim životom („fatalizam“) udomaćeno je kod nekih istočnih naroda, naročito onih muslimanske vere. I stari jevrejski proroci, čija su proročanstva zabeležena i u Svetom Pismu staroga zaveta, rado su se služili izrekama: » — — jer je pisano — —«, i sličnim drugima. A i hrišćanstvo je — sve do pred relativno kratko vreme spadalo u red „fatalista“ tumačeći suviše bukvalno Hristove reči: »Bog je odredio«, i slično. Tek u novije vreme ušla je u Hrišćansku nauku, odnosno u njeno tumačenje izvesna tolerancija u tom pogledu.

Drugi opet odriču postojanost ma bilo kakve predestinacije i tvrde, da svako ima svoju sudbinu u svojim sopstvenim rukama. I narodna poslovice, koja je nuzgred rečeno, udomaćena kod gotovo svih kulturnih naroda, da je „svako sam kovač svoje sreće“ jasno o tom govori. Jedna druga poslovice opet negira ispravnost one prve, tvrdeći da „čovek snuje, a Bog određuje“! Veliki broj međusobno protivrečnih poslovice, lako je razumeti, jer poslovice je rezultat orijentacije nekog naroda, ili jednog njegovog dela, ili pak jednog izvesnog vremena. A da su te idejne orijentacije i direktiva mišljenja kod raznih naroda, u raznim vremenima,

i pod uticajem raznih okolnosti različite, o tom nije potrebno naročito naglašavati.

Okultizam zauzima svoje zasebno gledište: „sudeno“ je čoveku da se rodi, da trpi i da umre; ali kako je naš porođaj ovisan o volji naših roditelja, tako su o našoj sopstvenoj volji ovisni i način i trajanje trpnji, te — veoma često način vreme smrti (na pr. kod samoubica).

Jer što je zapravo naša »sudbina« nego li jedan ciklus raznih događaja? Svaki događaj pretstavlja neku akciju (ili reakciju), a ova opet nije ništa drugo nego li u delo pretvorena misao. Drugim rečima, svaki naš događaj je rezultat ili našeg mišljenja (akcija), ili je pak rezultat naše reakcije na impresije izvane; a intenzivnost i način našeg reagiranja ovisi o auto-disciplini, dakle o našoj volji.

Svi događaji vezani su tesno jedan za drugog, tako da je svaki „nov“ događaj samo jedna posledica predašnjega. To je zakon „**karme**“, zakon o uzroku i posledicama. Svaki trenutak života, svaka misao, svaka reč, svaka kretnja predstavlja za pojedinca jednu raskrnicu, jer kod svake stvari ili radnje do nas stoji, **hoćemo** li ili **nećemo** nešto učiniti i mi možemo hotimično odbiti ili promeniti način izvršenja svake radnje, to jest mi možemo odbiti ili promeniti intenzivnost svakog događaja. Mi, dakle, te događaje direktno i indirektno, stvaramo sami.

Pošto je „sudbina“, kako smo napred kazali,

samo jedan lanac događaja, to je onda prirodno, da je i ta sudbina podvrgnuta našoj volji ako i ne uvek apsolutno, a ono svakako porcijalno: jer i kod onog jedinog, čemu čovek ne može izbeći: smrti, može da svojevolutno odredi vreme i način, kada i kako.

SUJEVERJE

Sujeverje je toliko staro koliko i čovečanstvo. Počev od starih Sumeričana na svih pet kontinenata, nije bilo naroda u kom ne bi postojali najrazličitiji sujeverni običaji i verovanja, što se u mnogo slučajeva razvilo do rituelnog kulta. To važi i za današnje „hipermoderno“ doba; za najintelegentnije slojeve, kao i za najozbiljnije individue.

Sujeverje se manifestuje na dva načina: **epidemično i sporadično**. **Epidemično sujeverje** nastupa u masi; ono ima svoju istoriju, koja je u tesnoj relaciji sa istorijom samoga naroda; religiozne legende, tradicija i razne poslovice i narodne izreke su jake pomoćnice u razvijanju **epidemičnog** sujeverja, koje je udomaćeno pretežno kod najintelegentnijih i poluintelegentnih ljudi.

Sporadično sujeverje nastupa tek pojedinačno i to pretežno kod individua jake inteligencije. Inteligentni individui, skloni sujeverju, nerado to priznaju, šta više oni otvoreno negiraju sve što je „okultnoga“ u vezi s njihovim mišljenjem i akcijama. Poradi toga ova katego-

rija sujeverja, i ako je u stvari mnogo jača od epidemične (jer savladava jače prirode!) **kumulativno** je slabija, jer ne bazira svoju bit na nekoj generalnoj osnovici, već u stotinu glava trpi stotinu raznih modifikacija, modulacija i invekcija.

Apsolutno bi neozbiljno bilo ustvrditi, da sujeverje nema nikakvog učinka na naše „ja“. Autosugestivno dejstvo je tom prilikom u kulminaciji, prema jednom utvrđenom zakonu psihologije, da: „svaki očekivani efekt bilo na telu, bilo na duhu, ima tendenciju da se zaista ostvari“.

Pomenuti psihološki zakon je uopšte temeljna osnovica svake sugestije. Kod sujeverja pak igra naročitu ulogu. Uzmimo na primer jedno od najraširenijeg „najpopularnijeg“ momenta u sujeverju, koji je zastupljen skoro kod svih „kulturnih“ naroda, na svih pet kontinenata: to je slučaj sa — mačkom, koja pređe preko puta! Značenje njenog prelaza se naročito pogoršava, ako je odnosna mačka bila — crna!! Logika i zdrav razum mora da nas ubedi, da mačka, recimo gospode koja stanuje možda u desetoj varoši, ne može da ima veze sa našom sudbinom; jer možda ni njena sopstvenica, a kamoli mačka, uopšte znaju da „naša malenkost“ postoji i živi! Ali sa gledišta autosugestije stvar je eklatantna: Vi idete putem i jedna mačka preseče vam istoga. Toga dana desi vam se neki maler, (koji bi vam se i inače desio, da ste išli drugim putem, jer ceo život nije ništa drugo do li ciklus raznih nezgoda i mal-

heura, i nema dana, kad se svakome bar „nešta“ ne desi!).

Vi ćete pri analiziranju toga malheura pomisliti i na „mačku“! Sličan se slučaj ponovi sutra, druge nedelje, idućeg meseca, itd. i vi dobit ćete — možda ne sasvim potpuno — ubedenje, da vam je mačka skrivila, odnosno da vam je ona pretskazala, odnosno peripetiju.

Čim je jedan niz ovakvih vezivanja raznih neprilika sa „fatalnom“ mačkom uspeo da svojom frekventnošću da prodre u vašu potsvet, vi ste i nehotice podvrgnuti uplivu verovanja u to. Evo primera: Jednog dana idete na neki izlet, raspravu, ili uopšte na neki **važniji** posao; usput — mačka pretrči preko ulice! Vi ćete se i nehotice, potsvesno, setiti onih navedenih slučajeva iz vaše „prakse“ i u vama će se možda samo potsvesno poroditi sumnja u dobar ishod posla, na koji hitate. Ova sumnja, opet, stvara u vama jednu negativnu predispoziciju, vi sumnjate u ishod ne podajete se stvari sa dovoljnim i potrebnim elanom, i kroz to taj ishod u istinu ne bude onakav, kakav bi mogao i trebao da bude!

Na ovaj i slične načine sujeverje, odnosno njegovi momenti, dobijaju pozitivnu fazu, izgled, značaj stvarnosti.

Upravo ovaj gornji primer pokazuje nam, kako sujeverje može da bude fatalno; da nam pokvari i upropasti nešto, što bi bez verovanja u apsurdnosti ispalo sasvim drugačije.

Sujeverje se pojavljuje u najraznovrsnijim oblicima usko vezano uz tradiciju odnosnoga naroda, obično kao produkt mitologije profane i religiozne. Mnoge pojave sujeverja potiču opet od krivog tumačenja i neshvatanja nekih okultnih fenomena; dok neuki narod i mnogim pojavama fizičke prirode daje obeležje sujeverja, tumačeći ih na svoj način; tako na primer „pucketanje u ormanu, itd.

Od sujeverja „mitološkog“ karaktera, najraširenije je verovanje u „kaznu božju“, u najraznovrsnijim formama — Religija sama po sebi — sa gledišta ekzaktnih nauka — nije ništa drugo nego konglomerat sujevernih bajki

Prirodna je stvar, da što je jedan narod na nižem stepenu kulture, to je više sklon sujeverju; to važi i za pojedince. Od kulturnih naroda u Evropi najsujeverniji su — Englezi, iako su inače u praktičnom životu — najpraktičniji! Svaka druga engleska poslovice odiše sujeverjem, a mnogi običaji — apstrahirajući pri tom i one, koji su diktovani onim bigotskim puritanizmom, kojim je prožet i privatni i javni život od 80% svih stanovnika gordog Albiona — diktovani su također strahom pred nečim indefiniranim, nepoznatim. Kao primer navešćemo samo par tih običaja: Pri jelu nesmete nikom da ponudite so, jer „ko mi ponudi so, nudi mi nesreću“, kaže njihova poslovice, i toga se drže i najučeniji i najozbiljniji Englezi. — „Ko se ženi u mesecu

maju, taj će žaliti taj dan!" kaže jedna druga poslovice! — Bez obzira na prokušanu činjenicu, da svaki požali „taj dan“, svejedno u kom god mesecu on, ili ona, sagnuli šiju u onaj „zlatni jaram braka“, ovo je tradicija — blago rečeno — apsurdna! Jer — istina je, a o tom ćemo mi na drugom mestu detaljno govoriti, da kod svakog čoveka postoje periodi „duševne plime i oseke“, — periodi, a i pojedinačni dani, kada pojedinac može da dâ više od sebe, i opet, kad nije u stanju da ništa stvori. (U terminologiji ciganki i baba, koje „gledaju“ u pasulj, karte, kafu, itd. zove se to: „sretni“ i „nesretni“ dani!) Ali paradoksnno je verovati, da za sve ljude važi jedno te isto pravilo, jer i jedna engleska poslovice kaže, kao i u drugim jezicima — „koliko ljudi, toliko čudi!“ — Osim toga — mesec maj, ako se ne varam, u pesničkom žargonu, zove se: „mesec ruža“! Izgleda da je ovde tvorac gornje sujeverne tvrdnje mislio na — trnje — a ne na cvet!

Ali, kako rekosmo; najveći kontingent u sujeverje donasaju religije. Mi ćemo se potanje osvrnuti na pojedine važnije fenomene sujeverja, i protumačiti ih sa okultno-naučnog stanovišta.

RELIGIJE I VRAČANJE

Nastojanje ljudi, da dignu veo tajanstvenosti i neizvesnosti sa budućnosti, prastaro je. Ono je toliko staro, koliko i samo čovečanstvo. Pri-

rodno je da su — u doba, kad je velika većina naučnih tekovina sadašnjice bila još u povoju, ili uopšte jednaka nuli, dakle kad se izvesni događaji nisu još mogli da protumače na realnoj podlozi nauke, — ljudi pripisivali svim pojavama, koje su bile nepristupačne njihovom shvatanju, neko naročito, nadprirodno značenje. U svim takvim pojavama, pa i najbanalnijim, gledali su mig i opomenu neke više sile, i poradi toga susretali su ih sa izvesnom dozom straha i poštovanja.

Svima nam je poznat onaj psihološki moment osećanja mirnijim, utaloženijim, kad smo svesni, da smo učinili ma što bilo da bi paralizovali dejstvo nekog pretećeg događaja, i ako se taj možda porodio u našem mozgu. Tako su i ljudi od vjkada nastojali, da kojekakvim mističnim, obskurnim manipulacijama — otklone sa sebe dejstvo tih mračnih sila, i oni su na taj način sticali umirenje. Postepeno od ovakvih manipulacija, koje su išle dapače tako daleko, da su ljudi svoju rođenu decu klali i žrtvovali, nastao je sve određeniji k u l t.

Prirodno je, da su navedene pojave varirale prema geografskim, klimatskim, topografskim i drugim prilikama pojedinih naroda i da je prema tome i shvatanje pojma te »više sile« bilo različito. A s tim u vezi varirao je takode i način, kojim se nastojalo, da se ta „viša sila“ ublaži i udobrovolji, kako bi se njen gnjev i

njene obskurne podvige odvratilo od sebe i svoje okoline.

Pošto život, katkada, pruža i pozitivnih, zadovoljnih momenata, što je u ostalom lično, subjektivno shvatanje pojedinca, njihovo poreklo pripisivalo se nekoj „dobroj“ višoj sili. Dakle princip dualizma, koji u svim religijama bez razlike, počev od najstarijih, najprimitivnijih, pa sve do dandanašnjih preovladava. Fantazija gomile, a još više svirepa proračunatost onih, koji su bili uspeli da masi nametnu verovanje, da su oni u stanju da sa tim „višim bićima“ saobraćaju da primaju njihove naloge i zapovedi, koje treba da ljudima saopšte, i da ljudi preko njih, »odabranih«, treba da svoje molbe i želje upućuju tim višim bićima, stvorile su bajke o konstantnim borbama ovih dviju sila. Da ne ulazim sada u druge religije, naročito one stare, jer to nije tema ovog članka, spominjem samo »Boga« i »Sotonu« : Kanon svih kršćanskih vera vrvi od priča o tim »Sotonama«, koji su idealno organizovani, imaju svoje poglavare (Lucifer; Belzebub), i koji su u svojoj drskosti išli tako daleko, da su se usudili, da i samog »Boga« »iskušavaju«, da mu prkose i prete (Matej, gl. 4., 1—11).

Ovom polidemonizmu, koji je zastupljen u svima religijama bez razlike stoji nasuprot — takode u svima religijama mnoštvo dobrih bića, koja sačinjavaju opet jedan, manje

više savršeno organizovani sistem aristokracije sa „božanstvom“ na čelu (u Kršćanstvu: »sveci«, »anđeli«). Između božanstva i čovečanstva vrše svagde službu međusobne veze neki heroldi, koji se — prirodno — prikazuju i javljaju samo tim »službenicima« viših bića; a ti »službenici« od vajkada su umeli da tako dobivene recepte i savete skupo prodaju.

Prilikom navodnih objavljenja i prikazanja božanstva tima „odabranima“, saopštavala su im ona svoje namere, koje su — pošto su se odnosile na buduće događaje — nazivane „proročanstvima.“ Originalno su bili dakle „proroci“ sveštenici, što se i do danas još u mnogim religijama zadržalo; iako — već prema duhu vremena i mode, jer kako nam to činjenice dokazuju, i religije klanjaju se tim dvama moćnima vladaocima — negde i »inoficijelno«. Kome nije poznato na primer proricanje sudbine koje razni hodže, za dobar bakšiš, bilo iz Al-Kurana, bilo pak iz »Tespaha“ ili na koji bilo mistični način praktikuju!?

Proricanje sudbine i događaja sačinjavalo je dakle deo verskog kulta, pa je jasno, da je interesima proroka — bez obzira na njihovo znanje ili mogućnost pretskazivanja — odgovaralo, da svoja proročanstva serviraju masi u što dvo-smislenijim, elastičnijim fazama, kako nebi, s jedne strane nastupom bar protivnoga utrnulo verovanje i poverenje u njih, a u drugu ruku, da bi na taj

način što više i što češće „zagolicala“ narod, da potraže saveta i utehe kod njih. Ugled ovih „proroka“ bio je veoma velik. Tako su u staro doba i kreatori novih religija bili smatrani „prorocima“ (Isus, Muhamed, itd.)

Da bi lakše postigli svoj cilj obsene mase, „proroci“ su se posluživali najraznovrsnijim manipulacijama, kao naprimer oblačenjem naročito odela, palenjem vatre, itd., itd. Neda se poreći da su ti „proroci“, izmišljanjem i traženjem uvek novih manipulacija i pretstava, kojima bi podavali svojim rečima što veću važnost i izgled zapovedi i saveta „odozgo“ faktično naišli na mnogo štošta, što je docnije tek naučni okultizam uspeo da protumači i kategoriše.

Kad se okultnim fenomenima zainteresovala i šira, profana publika, kad su naučenjaci, koji su proučavali te okultne pojave, a naročito razne vrste „proricanja“ počeli da tumače i dokazuju poreklo tih fenomena na realnoj bazi, onda je Crkva udarila anatemu na te naučenjake a kad to nije dovelo do željenog rezultata, onda je udarila i na sve one, koji su se ma u kojoj formi zanimali proricanjem. A konačno je stigma prokletstva obuhvatila i same te fenomene. okultizam sam! Može li da bude veće kontradikcije, većeg šamara samom sebi? Pogledajte „Sveto Pismo“: sve vrvi izrazima: „prorok“ i „proročanstvo.“

A kad se sa tih „proročanstava“ raspršio

nimbus tajanstvenosti, kad su ona bila protumačena — (u koliko se nije radilo o ordinarnim i svesnim podvalama pojedinih „proroka“) — na bazi zakona ili aksiomata realnih, egzaktnih nauka, onda je postalo „smrtnim grehom“ zanimati se time! Prirodno je da su članovi „konklave“ zaboravili da odrede, da li njihov verdikt ima retroaktivni karakter; dakle, da li se proteže i na „grešnike“ u prošlosti! I pisac ovog članka „kažnjen“ je „večnim prokletstvom“, poradi jedne svoje publikacije, papinska kurija, jednim svojim ediktom, osudila ga je na večite muke, iako on ni u formalnom pogledu ništa nema zajedničkog sa „jedino spasavajućom crkvom“!

*

Osim grafologije svi drugi načini proricanja su religioznog porekla. Nekima od njih dala su kasnija istraživanja i sistematizacije karakter nauke; to su hiromantija, astrologija i astromantija i donekle oniro-romantija (tumačenje snova). Ipak ova poslednja ima, sa naučnog gledišta, isto kao i grafologija specifično dijagnostičku vrednost, dok se o prognostičkoj vrednosti može sa naučnog gledišta govoriti jedino o hiromantiji, astrologiji i astromantiji.

A sad da vidimo na koje su sve načine „božanstva“ raznih vera i raznih epoha objavljivala svoje namere, zapovedi i savete svojim „službe-

nicima“, da bi ih ovi — uz skup „honorar saopštili vernicima! Tu je najpre *nephelomantija* (pretkazivanje skorašnjih događaja po obliku i boji oblaka), *austromantija* (po smeru vetra), *kapnomantija* (po dimu od ognjišta), *ornithomantija* (po letu i pevanju ptica), *thurifumija* (po dimu iz kadionika), *spodomantija* (po pepelu žrtvovanih i spaljenih životinja), *pegomantija* (po vodi na izvoru). Ovo su najprimitivniji načini „proricanja“.

Posle je došlo „u modu“ bacanje u vis hrpe sitnih predmeta, pa se po figuri, koju su isti učinili, kad su pali na tle, znalo što stanovito božanstvo namerava sa osobom u pitanju. Ovamo spadaju: *kleromantija* (bacanje pasulja ili graška), *alomantija* (bacanje soli), *ostragalomantija* (bacanje sitnih kosti), isto tako *iragalomantija*; *margarifomantija* (bacanje biserja), *geomantija* (bacanje zemlje), *krithomantija* (bacanje samlevenog ječma).

Neke od tih „mantija“ bile su predhodnice današnje anatomije, fiziognomike i frenologije. Tako: *kraniomantija* (pretkazivanje po strukturi lubanje), *anthropomantija* (po utrobi), *osteomantija* (po strukturi kostiju), *metopomantija* (po crtama na čelu), *uromantija* (po boji mokraće), *onychomantija* (po boji i formi nokata), *okulomantija* (po boji i formi očiju) *engastrimantija*

(po trbuhu!), *necyomantija* (po stanju nerava mrtvog člana porodice). Ne znam, dali da u ovu grupu stavim i *kephalomantiju*, kojom se pretskazivala budućnost neke osobe po — odrezanoj magarećoj (!) glavi!

Ali — „svakog čuda za tri dana dosta“! Tako su i „proroci“ tražili uvek novih manifestacija volje božanstva. Tako su nastale: *aeromantija* (pretskazivanje događaja po onim sitnim talasima, koji nastaju, ako u neposrednoj blizini mirne vode govorimo, ili dišemo), *apautomantija* (nenadni susret sa nekom životinjom) *ksilomantija* (po mestu i obliku drva, koje se slučajno našlo na putu), *ololygmantija* (po lavežu i zavijanju pasa), *klidomantija* (po njihanjima obešenog ključa), *daphnomantija* (po pucketanju u vatru bačene lovorove grančice), *oenomantija* (po izgledu vina, i danas još sličan običaj postoji za vreme „službe božje“ u stanovitoj crkvi!), *onomantija* (po etimologiji imena; svako slovo ima jedan odgovarajući broj, i zbir svih brojeva, koji odgovaraju slovima imena neke osobe, ima onda stanovito značenje!), *lekantomantija* (po viru ili po figuri talasa koji nastaju padom nekog tela u vodu), *tephramantija* (po slovima, koja ostanu od reči, ucrtanih u pepeo, na vetrovitom mestu), *sykomantija* (po savijanju smokvinog drveta za vreme vetra), *molybdomantija* (po figurama, koje se stvaraju, kad se ra-

stopljeno olovo baci na tle), c e r o m a n t i j a (po figuri koju načini vosak, kad se topi).

U docnije vreme pojavile su se bile neke „mantije“, koje su profanog porekla; narod podstreknut primerom sveštenika, počeo je i sam da traži mogućnosti i modusa, kako bi prodro u mračne domene budućnosti. Ovamo spadaju: l a m p a d o m a n t i j a (proricanje po plamenu svetiljke), a r i t h m a n t i j a (po broju slova u prezimenu; ovo nije „arithmomantija“! O ovoj će biti govora opširnije), s t o i c h e o m a n t i j a i r h a p s o d o m a n t i j a (po stihu, kojeg se je našlo otvorivši onako „na sreću“ jednu stranicu u Horacu ili Virgilu), k r i s t a l l o m a n t i j a (po refleksu svetla iz ogledala), k a r t o m a n t i j a („bacanje“ karata), itd., itd.

Osim one prve i ove poslednje grupe, sve su druge „mantije“ religioznog porekla. Pa zar da nam se ne nameće pitanje, čemu je svemoćem božanstvu potrebno, da na takve, delimično upravo smešne načine, manifestuje svoju volju i daje svoje zapovedi? Zar nebi bilo jednostavnije i praktičnije onako, kako je blaženopočivši Mojsije primio „deset zapovedi“ na brdu Sinaju? Istina, danas ima ljudi, koji bi se ipak usudili da zatraže, da te ploče vide, ako i ne možda iz „nepoverenja“, a ono bar iz prostog razloga, što bi ih interesovalo, na kojem su jeziku pisane i kakva je veština nebeskih kamenorezaca!

Ali — „svet“, ona dobra, poslušna, docilna masa bi i u to verovala, jer — „mundus vult decipi, — ergo decipiatur!“ (svet hoće prevaru dakle neka bude prevaren!) kazala je jedna mudra glava u starom Rimu.

A Rim je — konzervativan grad, gord na svoju istoriju i — veran tradiciji!

DLAN KAO OGLEDALO SUDBINE

Nauka koja se bavi proučavanjem crta na dlanu i tumačenjem njihove veze sa čovečijom sudbinom, zove se hiromantija ili hirosocijologija. — Prastara je to nauka, skoro toliko stara koliko i ljudstvo. Poznavali su je neki narodi još nekoliko hiljada godina pre Hrista, i sa Istoka udarila je ona svoj pobedonosni put na Zapad, gde je — naročito u srednjem veku, stajala na vrhuncu svoje slave — ne ali i stvarne vrednosti, jer su joj tadašnji hiromanti podavali veliku dozu kabalističke primese. U najnovije doba, interes za tu nauku je opet neobično živ, i mnoge kulturne zemlje gledaju na nju kao ozbiljnu znanost, što više na nekim univerzitetima podučava se hiromantija sistematski, kao na primer u Aleksandriji i Kairu; a i na Sarboni u Parizu, postoji katedra za hiromantiju.

*

Na svakom kvadratnom centimetru našega

dlana ima preko jedne hiljade nervnih čvorova. Ova intezivna inervacija jasno govori za sposobnost dlana, da bude interpretom naših događaja i doživljaja.

Svakoj našoj duševnoj emociji odgovara stanoviti fizički ili fiziološki gest. Kad se ljutimo, mi ćemo se smrknuti, stisnuti obrve; u veselju raširimo usta na osmeh itd. Po odnosnim crtama na licu, mi ćemo — i da nismo neki naročiti psiholozi — umeti da razlikujemo kolerika od flegmatika, sangvinika od melanholičara, itd. A to je po crtama na licu! Pa ipak svima nam je poznato, da mi te crte lica, i sa malo autodisciplina, imamo u vlasti: da se umemo „pretvarati“, to jest pokazati se ravnodušnim, kad su u nama razbuktale strasti, i opet dati izgled zainteresovanosti kad smo totalno ravnodušni. — Velika većina ljudi, ume na pr. da se pokaže savršeno hladnokrvnima i u momentima najveće uzbuđenosti; nijednim trepetom oka neće pokazati, što se u njima zbiva. Ali — ako mu u tom momentu date u ruke pero, da nešto napiše, — ruka mu drhti, ona ga pri svakoj jačoj emociji neumoljivo odaje! — Pa kad možemo kako smo gore konstatovali — poznati duševno nastrojenje neke osobe po crtama lica, koje imamo sasvim u vlasti, zar nije onda logično, da će se to duševno nastrojenje još više manifestovati u crtama onog dela organizma, kojim nikako ne možemo da vladamo, a to je ruka?! Svaka je emocija

reakcija na neku impresiju, ona je rezultat jednog doživljaja. Pa kad se svaki pojedini takav doživljaj manifestuje na licu (momentana srdžba, radost, žalost, itd.), jasno je, da će se on još većom emfazom manifestovati na ruci, kao onom delu našeg organizma, koji je „neposlušan“, kojega nemamo u vlasti! I zaista crte na ruci čoveka su jedno pismo, jedan sistem hijeroglifa, tek treba umeti da ih se čita.

Prirodno je, da i ovde — kao i svagde — ima šarlatana, koji propagiraju ovu nauku, što je u veliko doprinelo tome, da se na hiromantiju u mnogim krugovima gleda sa velikom skeptikom, ili bar sa izvesnom dozom rezerve. Naučna hiromantija nema ničeg zajedničkog sa tim kabalističkim vraćanjem. Ona bazira svoje zaključke na čisto znanstvenoj, empirički dokazanoj bazi, kao takva zaslužuje da se bar sa toliko prava, sa koliko i meteorologija, računa među „pozitivne“ nauke. Jer kao što meteorolozi na temelju empiričkih istraživanja kombinuju svoju prognozu u vezi sa aktuelnim stanjem atmosferskih prilika, tako i hiromantija na bazi hiljadu i hiljadu pomnjivo prostudiranih dlanova, koji su nuzgred rečeno kod *s v a k o g a* čoveka drugačiji, — kao što nema i dve sasvim jednake sudbine! — postavlja svoju prognozu, to jest logične zaključke za budućnost.

HIROMANTIJA I HIROGNOMIJA

Ova se nauka deli u dva glavna odelenja: u **hirognomiju** to jest nauku o oblicima ruke i u **hiromantiju** u užem smislu reči, to jest nauku o značenju crta na dlanu. Nas ovde interesuje najpre

Hirognomija

1) **H r b a t r u k e**. Ako je isti mršav, uzak i nežan, ukazuje on na čoveka bez snage i strasti. Ako je hrbat vitkog oblika, i odgovarajuće debljine i veličine, onda on označuje bistrinu i spretnost duha.

2) **P o v r š i n a r u k e** (dlan). Veoma širok, tvrd i prekomerno debeli dlan ukazuje na neprofinjeni karakter i životinjske instikte. Ako je dlan ispresecan dubokim, jakim urezima (linijama) i uz to elastičan, onda je odnosna osoba egoista i veoma pohotna (seksualna)

Opštenito važi kao pravilo, da što je r u k a, m e k š a, tim je odnosna osoba nežnijih osećaja i sensitivnija. Prevelika mekoća ukazuje na indolenciju i maniju za razvijanjem »pompa«. Naprotiv t v r d a r u k a (to jest tvrda od prirode, a ne ona, koja je tek kroz rad ili starost otvrdnula) označuje čoveka, koji poseduje doduše dobar karakter, ali je „čoškast“ i u ponašanju »nezgrapn«.

3) **Prsti.** Nauka o raznim tipovima prsti i njihovom značenju sačinjava najvažniji deo *hirognomije*. U glavnom razlikuju se tri glavna tipa prsti, koji retko dolaze čisti, nego su redovno međusobno pomešani: *lopatasti*, *uglasti* i *konični prsti*. Osim toga kod svakog tipa mogu prsti da budu glatki i ravni ili u gležnjima čvorasti, iz čega rezultuju onda razne varijacije.

a) **Lopatasti prsti**, to jest prsti, koji su pri vrhu širi, kao »lopat«, označuju da su kod odnosne osobe osećaji i nagon jači od razuma. Taj čovek je obično praktično nastrojen, on ima naročiti smisao za sve materijalno a specijalno dar za eksperimentalne i praktične nauke.

Ako su prsti inače glatki i ravni onda preovladava kod njihovog sopstvenika strast; pristupačan je sugestijama i agira instiktivno. Ali ako su prsti čvorasti, onda su proračunatost i procena datih prilika motivi, koji uplivišu na njegove misli i akcije.

b) **Uglasti prsti**, koji svršavaju pri noktima kao daska — ne u polukrugu, nego u pravim uglovima, s jedne i druge strane nokta, ukazuju na ljubav za filozofske znanosti, poeziju i logiku; sopstvenik takvih prstiju, opštenito više je sklon lakšim formama korisnoga i praktičnoga; on pokazuje interes za poslovno, ima pozitivne, ali umerene ideje.

Glatki, ravni prsti ove kategorije označuju

naročito sklonost literaturi i reagiranje na spon-
tane ideje ; sopstvenik čvorastih prsti ove kate-
gorije agira samo nakon zrelog razmišljanja.

Konični prsti. t. j. oni, koji svršavaju pri
noktima u „špic“. Glatki i ravni označuju sklo-
nost plastičnim umetnostima i romantičnim ide-
jama. Čvorasti označuju duh pun špekulativnih
ideja, oštru logiku, sklonost demokratizmu. —
Ako su takvi prsti ravni a svršavaju u usku
keglu, oni označuju čoveka, punog religiozno-
sti i idealnosti; njihov sopstvenik je ravnodušan
prema materijalnim interesima, a poseduje poe-
ziju srca i duše.

d) **Palac** zauzima naročito mesto u hiro-
gnomiji. On se deli na 1. član nokta, 2. srednji
deo i 3. koren.

Ako je palac u srazmeru prema ostalim de-
lovima ruke malen i mršav ukazuje on na slabi,
neodlučni duh. Velika kratkoća člana nokta oz-
načuje nestrpljivost, nestalnost i neodlučnost, a
često i naivnost. Ako je član nokta uzak, vitak
i kratak, onda je odnosna osoba veoma suges-
tibilna i prijemljiva za spoljne impresije i upli-
ve; uvek je u sumnji i neizvesnosti.

Ako su pojedini delovi jednako dugi, onda
su volja i logika jednako dobro razvijene. Ve-
liki krupni palac označuje samosvest, ponos, a
i uobrazilju.

Ako posmatramo dlan pošto smo ga lako
uvili, otkrit ćemo dve glavne vrste figura na

istome : uzvisine (odnosno „izbočine“) i »urezane« linije. Mi ćemo se najpre pozabaviti sa uzvisinama, ili kako se one u hiromantiji nazivaju — sa »bregovima«.

Ovi bregovi imaju svoja imena po prstima u čijem se produžetku nalaze ; a prsti opet nazivaju se u hiromantiji po planetama. Tako : palac odgovara Veneri, kažiprst — Jupiteru, srednjak — Saturnu, prstenjak — Suncu, a mali prst — Merkuru.

Prema tome — pošto se bregovi nalaze u produžetku prstiju — nazivaju se i ovi, redom od palca: Venerin breg, Jupiterov, Saturnov, Sunčev i Merkurov breg. Ispod Merkurovog brega, uz samu ivicu dlana, nalazi se u sredini Marsov breg, a u dnu »preko puta« od Venerinog brega, nalazi se Mesečev breg.

Značenje „Bregova“

1) **Venerin breg.** On je najveći između sedam bregova dlana i omeđašen je prema dlanu »linijom života«

Ako je gornji njegov deo, to jest onaj deo koji je bliži dlanu, jači i razvijeniji od donjeg dela (koji leži više prema ručnom zglobu), onda preovladava kod odnosne osobe idealna ljubav. (»Venerin breg« daje uopšte razjašnjenja o ljubavi i ljubavnim »stvarima« svog sops!venika!) Takva osoba je dobrodušna i vole decu.

Protivni slučaj, to jest gore (prema dlanu) slabije, a dole jače razvijeni Venerin breg odaje osobu surove, grube sensualnosti, koja se »ludo« prepušta svojim strastima.

Ako je Venerin breg u odnosu prema ostalim bregovima jako, ali inače pravilno razvijen, onda isti označuje dopadljivost, smisao za lepotu forme i osećaj jake potrebe i želje za ljubav.

Slabo razvijeni Venerin breg odaje egoizam i hladnoću osećaja. Što je taj breg gladi to je odnosna osoba »sramežljivija«, hladnija u ljubavi. A što je Venerin breg više ispresecan linijama i brazdama, to je odnosna osoba žešća živahnija u svojim strastima.

2) **Jupiterov breg.** Njegova dobra normalna razvijenost ukazuje opštenito na srećnog, dobrog čoveka.

Ako je isti prekomerno debeo onda to znači da je njegov sopstvenih sujeveran; a k tome ponosan i gord.

Ako Jupiterov breg nije uopšte razvijen što se veoma retko dešava, onda je to znak lenosti; egoizma i hladnoće osećaja.

Gladak Jupiterov breg označuje miran, zadovoljan život. Brazde na njemu označuju slavohlepje i ambiciozna nastojanja, koja često bivaju okrunjena uspehom.

3) **Saturnov breg.** Njegova normalna razvijenost ukazuje na mudrost i oštroumnost; međutim u vezi sa drugim znakovima, to zna-

čenje može da bude veoma modifikovano. Ako je taj breg i suviše razvijen, to donša žalost i rezervisanost sopstveniku. Nedostatak Saturnovog brega znači uvek nesrećan život, bez uživanja i radosti.

Ako je isti pri normalnom razvitku gladak, onda on ukazuje na miran život. Mnoge crte na njemu znače nesreću; jedna jedina crta na njemu znači veliku sreću.

4) **Sunčev breg.** Normalna razvijenost ovog brega označuje inteligenciju, ljubav za sve »neobično« i dobrotu srca.

Ako je taj breg i suviše jak, onda je odnosna osoba pomamna za novcem, slavohlepna a pri tom i lakomislena.

Osobe kod kojih Sunčevog brega uopšte nema, skroz su prozaične, materijalistički orijentisane prirode.

Ako je taj breg gladak, ukazuje on na jednostavan, miran život. Jedna crta na njemu znači talentiranost; dve unakrsne crte znače talentiranost bez uspeha.

5) **Merkurov breg.** Pravilno razvijeni breg ispod malog prsta znači ljubav za znanosti, talentat za trgovinu, prisutnost duha i duhovitost. Prekomerno razvijeni Merkurov breg znači lažljivost, varke i bezobrazluk.

Ako taj breg nedostaje, to znači, da je odnosna osoba dobrodušna budala; za trgovačke

poslove, ili za nauku nema apsolutno razumevanja.

Ako je Merkurov breg gladak i pun, označuje on inteligenciju; nekoliko crta na njemu znači promenljivu sreću. Jake brazde na istome znače kradljivost; a u vezi sa nekim drugim znakovima označuju takve brazde, da odnosna osoba laborira na kleptomaniji.

6) **Marsov breg.** Ovaj breg, kad je normalno razvijen, otkriva odvažnost, istrajnost i vladanje sobom. Ljudi kod kojih je Marsov breg previše razvijen, lako se razljute; žestoki su, svadljivi i okrutni.

Osobe, kod kojih taj breg nije uopšte razvijen bojažljive su i ne umeju da se savladavaju.

Što je taj breg gladi; to je odnosna osoba hladnokrvnija i mirnija; a što je više brazda na njemu, to je njegov sopstvenik razdražljiviji.

Mesečev breg. Ako je taj breg normalno razvijen, ukazuje on na sramežljivost, nežnost i sklonost »sanjarenju«. Prejako razvijeni mesečev breg znak je žalosti, sujeverja i čestog čeznuća. Nedostatak tog brega znači trezvenost i pouzdanost.

Kad je taj breg gladak, odnosna osoba je mirne prirode; ako je on naboran, znak je nemira, „mušićavosti“ i svojeglavosti.

*

Opštenito važi pravilo, da najrazvijeniji breg

određuje temeljnu crtu karaktera i prema tome modifikuje značenje ostalih bregova.

Ovde ćemo ukratko izneti

o linijama na dlanu

Linija života se pruža između korena kažiprsta i palca, tj. između Jupiterovog i Venerinog brega, koga zaopkoljava.

Linija sudbine pruža se od zglavka ruke pa ide ka srednjem, Saturnovom prstu.

Linija glave počinje u blizini ili zajedno sa linijom života i ide poprečno preko dlanu ili sa malim nagibom ka Marsovom ili Mesečevom bregu.

Linija srca počinje ispod Merkurovog brega i ide ka Jupiterovom prstu.

Linija zdravlja se pruža od iz blizine ili samog početka Saturnove linije ka Merkurovom bregu.

Linija sunca ima isti početak kao i linija zdravlja, samo joj je pravac prema sunčevom bregu.

»Rashetta» to su poprečne linije na ručnom zglobu.

»Venerin pojas» to je linija ili nekoliko manjih linija, koje u polukrugu zaokružuju Saturnov i Sunčev breg.

Što su pojedine linije oštrije izražene, što su manje razgranate i što ima na njima manje

krstova, tačaka, „lanaca“ itd. to je njihov uticaj, odnosno njihovo značenje povoljnije.

Pri utvrđivanju značenja linija na dlanu treba da prosudimo uvek najpre istu liniju na obim rukama, jer njihova raznolikost utiče na njihovo značenje. Znaci leve ruke pokazuju ono, što je čoveku od prirode, odnosno sudbine dato; dok desna ruka pokazuje ono, što je čovek od sebe učinio, to jest, kako je on postupio sa onim, što mu je priroda dala.

*

a) **Linija života.** Dugačka lepo formirana, obla i ne precrvena a i ne prebleda linija života, znači dugi zdrav život; ali ako je ona široka i bleđa, onda označuje slabo zdravlje i nizak karakter.

Kratkoća te linije obećava ranu smrt.

Ako je linija života u jednoj ruci prekinuta, a u drugoj ne, znači to jednu opasnu bolest, koja će povoljno da svrši; ako je, ali, linija života u obim rukama na istom mestu prekidana, onda to označuje, da će odnosna bolest svršiti smrću.

Linija života, koja sastoji od malih venčica, i liči na lanac, ukazuje na slabunjavog bolešljivog sopstvenika.

Ako ta linija počinje na Jupitrovom bregu, onda ona označuje uspešnu ambiciju i život pun slave i časti.

Kad linija života biva postepeno sve tanja i bleđa, dok se sasvim ne izgubi, znak je neke prikrivene bolesti, koja čoveka polako, ali sigurno absorbuje.

Ako se linija života sastaje i sa linijom glave i sa linijom srca, to znači onda nasilnu smrt.

Male linije, koje se iz linije života odvajaju i vode prema prstima, ukazuju na buduće bogatstvo; ali ako te kratke linije vode prema dole, dakle prema ručnom zglobu, onda je to znak gubitka zdravlja i imetka.

Tačke i krstići na liniji života znak su rana i bolesti, koje će odnosna osoba preturiti u stanovitim periodima života. Ovi periodi mogu se merenjem tačno odrediti, pobliže o tome u knjizi »Hiromantija«, izdanje „Okultističke biblioteke“.

Ako je linija života u levoj ruci slaba i nerazvijena, ili kratka, a u desnoj naprotiv jaka, onda je odnosna osoba prividno, spolja zdrava priroda, ali koja treba da se čuva bilo kakvih ekcesa.

Obrnuti odnos (levo jaka, a desno slaba) ukazuje na dobru i jaku konstituciju, koja je poradi sopstvene krivice, zanemarenja ili ekscesa podložna bolestima.

b) **Saturnova linija ili linija sudbine.** Ova linija lako promeni i pravac i jačinu, i uopšte

sve svoje važnije oznake, i radi toga njena prognostička vrednost nije bezuslovna.

Njen presek sa linijom sunca označuje 10 godina, presek sa linijom glave 20. godinu, a sa linijom srca 40. godinu života.

Ako linija sudbine proizilazi iz linije života, to može da bude, već prema njenom delujućem pravcu i razgranatosti, dobar ili rđav znak. Ako proizilazi iz Marsove doline, obećava život pun teškoća, a ako počinje već u samoj »rashetti«, i ako se uspinje pravo gore, to je povoljan znak onda.

Ako je ta linija na nekim mestima udvostručena i ako ima savinut pravac, označuje na neugodnosti i bolesti.

Prekidi u toku te linije označuju potištenost, a i obrte sudbine. Ako linija sudbine završava na Jupiterovom bregu, odnosno osoba ima sreću u životu kroz ambiciozna nastojanja; ako pak završava na sunčevom bregu, obećava bogatstvo i umetničke uspehe; a ako svršava na Merkurom bregu ona je znak slave i govorničkog talenta. Ide li ona sve do u Saturnov prst unutra, onda je ona znak nesreće.

c) **Linija srca.** Njen presek sa linijom zdravlja označuje 10. godinu sa linijom sunca 20., a sa linijom sudbine 40. godinu života, to jest starosti, po prilici u kojoj će se stanoviti događaj desiti.

Da bi linija srca značila dobro, treba da počinje ispod Jupiterovog brega, i da ide odavde u slabom luku ispod ostalih bregova do suprotne ivice dlana, između Merkurvog i Marsvog brega.

Najbolje je ako uopšte nije razgranata, ako ima lepo formiranu konturu i ako je zdrave boje. Onda ona označuje dobru, iskrenu naklonost srca. Što se ona više približuje Saturnovom bregu, to je ta naklonost materialne, odnosno seksualne prirode.

Ako linija srca uopšte ne postoji na ruci, to znači bezbožnost i nevernost. Ako je ta linija prekinuta, onda to označuje telesnu slabost a takođe i prekinuti sudačni odnos.

Prekid te linije kod Saturnovog brega označuje oveću nesreću; prekid kod Sunčevog brega znači budalaštinu, gordost, uobraženost i škrtost; prekid kod Merkurvog brega znači škrtost, spojenu sa neznanjem i ignoracijom.

Linija srca slična lancu ili „u cakne“, nestalnost i intrige u ljubavi i prijateljstvu.

Ako je ta linija bleđa i široka, onda ona označuje slabost radi seksualnih ekscesa.

Spajanje linije srca, glave i života, znači nasilnu smrt.

d) **Linija glave.** Njen presek sa linijom sunca 30. godina a sa linijom zdravlja 40. godina.

Spojena sa linijom života označuje

ona mudrost i oštroumnost; a ako su ove linije međusobno rastavljene, onda je odnosna osoba, u pogledu na svoje „ja“ bezbrižna i frivolna.

Ravna, duga, lepo obojena linija glave odaje zdrav, bistar sud, živahan duh i jaku volju.

Ako se linija glave ispinje prema liniji srca, onda ona označuje dosta slabu inteligenciju,

Ako ta linija svršava na Mesečevom bregu, onda odnosna osoba poseduje sklonost romantičnome.

Prekomerno nagnuće te linije označuje preteranu naklonost mistici.

Ako ona svršava još ispod Mesečevog brega onda označuje smrt davljenjem u vodi.

Veoma ravna i veoma duga linija znači škrtost, ili u najmanju ruku veliku štedljivost.

Ako je duga i tanka, onda pak neverstvo i lakomislenost, a ako je duga i veoma široka žestok i kolerični karakter.

Kad linija glave svršava već u sredini dlana, znak je slabosti volje, neodlučnosti, nedostatka duha.

Razgranci prema Jupiterovom bregu znače samoljublje, koje lako biva povređeno; prema Saturnovom bregu: buduće bogatstvo; prema Merkuriovom bregu poslovne i zvanične uspehe; a

prema Venerinom bregu ovi ogranci označuju čoveka, koji se lako zaljubi.

Linija glave lančanog oblika označuje nedostatak čvrstoće svojih zamisli i ideja.

Spojenost ove linije sa linijom srca, označuje, da osećaji preovlađuju razum.

Udvostručena linija glave znači velike materijalne uspehe. Ako linija glave sasvim nedostaje, znak je da odnosne osobe neće ništa postići i da će imati žalostan i bedan svršetak.

e) **Linija zdravlja.** Pri dobroj formaciji i boji obećava ona dobro zdravlje; ali ako je prekidana, i uz to tamne boje, znači ona žestinu karaktera i unutarnje bolesti.

Česta isprekidanost linije zdravlja znači bolest stomaka i poremećaja u organizmu za varenje.

Isto tako i krstovi na toj liniji znak su bolesti.

f) **Linija sunca.** Ova linija uvek je povoljnog značenja i ukazuje na buduću slavu, bogatstvo, uspeh.

Najpovoljniji, ali veoma retki znak je, kad ona počinje već pri samom ručnom zglobu?

Ako je linija sunca prekinuta, ili presečena znači to zapreke, koje odnosnoj osobi nenavidni ljudi u zvaničnom životu priređuju.

Razgranatost te linije znak je bogatstva.

Ako linija sunca nedostaje, to je znak,

da koliko god se odnosna osoba mučila i starala, ipak neće postići visokih časti i položaja u životu.

g) **Rashetta.** Svaka pojedina linija znači period od 30 godina.

Ako je rasketta kratka, donša nesreću i siromaštvo.

Ako od nje ide jedna linija prema bregu sunca, onda je ona znak bogatstva i visokih časti, koje će sopstvenik takve rashette da stekne kroz jednu uplivnu treću osobu; isto takva linija ali na „mesečev breg“ od „Rashetta“ označuje potištenost. Ako je „Rasketta“ četvorouglasta, onda je ona skoro uvek znak visoke starosti i sretnog života.

h) **Venerin pojas.** On ima svagda svoj „rdavi dan“. Ako je on „doteran“ neprekidan onda pokazuje čoveka punog rdavih navika i strasti, kod žena označuje on histeriju.

Ako je Venerin pojas otvoren prema Merkuriovom bregu, to je znak da bolje, više sile u odnosnoj osobi bore se za hegemoniju sa strašću i pohotom.

i) **Neki naročiti znakovi.** Osobe, čije su ruke, odnosno dlanovi, pokriveni sa mnogo malih linija, užurbane su, nemaju nigde mira, i uvek mora da su čim bilo zaposlene, jer njihov živahni duh uvek traži novih impresija i emacija. Ovakve osobe često poseduju veliku inteligenciju.

Zvezdica (*) na Jupiterovom bregu povoljan je znak; a na Saturnovom nepovoljan

Zvezdica na sunčevom bregu pokazuje bogatstvo, koje je slučajem stečeno; na Merkurovom bregu označuje tanka zvezdica lopovluk i sklonost krađi.

Krstovi (+) na Sunčanoj liniji znače protivštine u stranama, gde „sreća“ igra ulogu; krstovi na liniji sudbine znače nesreću i zarobljeničtvo.

Ogranci, koji idu prema gore, dakle prema prstima, uvek imaju povoljno značenje, a oni, koji idu prema dole, to jest prema ručnom zglobovu, imaju negativno značenje.

MEDICINSKA HIROMANTIJA

Diagnoza po noktima

Prsti, a naročito nokti, pružaju nam veoma dobro sredstvo za prepoznavanje raznih bolesti, na kojima odnosna osoba boluje, ili kojima je uopšte sklona. Najraznovrsnija obolenja, naročito ona organske prirode, manifestuju se na noktima, njihovoj strukturi, boji i obliku u užem smislu reči. Nokti nam daju, u mnogim slučajevima, sigurnije sretstvo za utvrđenje neke postojeće bolesti, nego što su to u stanju da pruže termometar, urina, ekskrementi, a često i sama ekspektoracija.

Svrha ovog članka nije, da laiku učini nepotrebnu konsultaciju i pomoć lekara, nego što

više, da mu pokaže, kad treba da se lekaru za pomoć obrati, jer će po noktima biti u stanju da utvrdi postojanje neke anomalije u funkcijama pojedinih organa pre, nego što bi se iste na neki drugi način ispoljile. Biće dakle u stanju, da pomoću lekara odnosnu bolest u najranijim zaćecima uguši i uništi; ili pak, spoznavši sklonost nekog oboljenja, da svrsishodnim načinom života, takvo obolenje uopšte prepreči.

Medutim i za same lekare je diagnostika po ruci i noktima od velike važnosti, jer kako rekosmo, u velikom broju slučajeva ruka i nokti pokazuju postojanje patološkog procesa u nekom. stanovitom organu već pre, nego se to na i jedan drugi način može konstatovati. A i u drugim slučajevima, pregled ruke i nokata potvrdiće već prema drugim simptomima postavljenu diagnozu, a u dubioznim, dvojbenim slučajevima ukazaće na onaj faktično postojeći. Osim toga i postavljanje prognoze biće mnogo taćnije. A što je glavno, gde je poradi nemogućnosti dobijanja odgovarajuće anamneze otežan položaj lekaru, naprimer kod male dece, hypochondera, bolesnika u besvestici itd., pružiće pregled ruke i nokata nesamo dragocenu zame-nu anamneze, nego — kako rekosmo — i pot-punu diagnozu.

*

Pri postavljanju diagnoze po noktima treba da pazimo na formu (oblik) nokta odozgo i u

profilu, na njegovu savinutost (gledanu spreda u pravcu prema vršcima prstiju) zatim na glatkoću, boju nokta, te na oblik, veličinu i boju takozvanog »noktovog meseca«, koji se nalazi na dnu nokta.

Ovde ćemo da iznesemo nekoliko znakova, koji sigurno ukazuju na **bolesti srca**.

Pre svega, nedostatak takozvanog »noktovog meseca« siguran je znak srčane neuroze, dakle nervozne slabosti srca. Suviše veliki »meseci«, koji zapremaju skoro trećinu dužine nokta, a i više, znak su dispozicije za srčanu kap. Što su »meseci« veći to je i dispozicija za kap veća.

Struktura nokata, njihova boja i oblik daju nam vanredno sretstvo za utvrđivanje abnormalnih fizioloških procesa u čovečjem telu, naročito onih patološke prirode, to jest onih procesa, koji ili stvaraju neku bolest, ili iz nje rezultuju.

Svrha ove knjige, te njen relativno ograničeni okvir ne dozvoljavaju, da se ovde upuštamo u detaljno razlaganje i prikazivanje diagnostike po noktima. Ipak donećemo ovde nekoliko glavnijih momenata iz ove veoma interesantne i korisne grane hiromantije.

Pošto nokat u celoj svojoj dužini izraste za vreme od tri i po meseca, on je ujedno i veoma dobro i pouzdano sretstvo za utvrđivanje vremena, kad je neka bolest nastala, što je naro-

čito važno kod onih bolesti, čija je priroda takva, da bolesnik duže vremena nije svestan da uopšte na toj, ili ma kakvoj bilo bolesti laborira.

Ovde ćemo da iznesemo samo činjenice, koje se daju utvrditi na temelju **boja nokata**.

Normalna boja je otvoreno „roza“. Ona označuje zdravu konstituciju i pravilan tok promene tkiva.

Crveni nokti, na kojima postoje manje više široki bleđi pojasi, označuju kongestije.

Zagasito crvena boja nokata znak je da u krvi ima relativno veliki broj takozvanih crvenih krvnih zrnaca.

Bledoća nokata znak je anemije (malokrvnost).

Prelazi iz crvene u bleđu boju na istom noktu označuju kongestije.

Plavkasta boja znak je smetnji u cirkulaciji krvi i odviše velike količine ugljene kiseline u organizmu.

Zagasito plava boja nokata ukazuje na organska obolenja srca.

Zelenkasta boja (makar i mrlje zelenkaste boje u inače normalno obojenom noktu) znači stvaranje gnoja u krvi ili u organima, unutrašnje čireve itd.

Žute mrlje u noktima znak su poremećenja mozga.

Sasvim žuta boja nokata označuje žuticu; bolesti džigerice i slezine.

„Oblačno“ **grau** ukazuje na zapušenost krvnih sudova. Ista ta boja znak je velike količine žive u telu, naročito pri lečenju sifilisa.

„Oblačno“ **braun boja nokata** simptom je tropskih groznica.

Male bele pege na noktima znak su nervoze.

Kako rekosmo, dijagnostika po noktima je zasebna nauka, koju nije moguće tretirati u okviru knjige, kojoj je svrha da prikaže **hiromantiju** „eo ipso“, kao što je u naslovu ovog dela izneseno.

DAKTILOSKOPIJA

(Utvrdjivanje starosti prema otiscima prstiju)

I ako neupućeni sa ignorisanjem osporavaju vrednost hiromantiji, ipak dovoljna je satisfakcija za nju, što se u svima kulturnim državama sa vidnim respektom svestrano primenjuje jedan njen deo, to jest **daktiloskopija**, u svrhu utvrđivanja indentiteta po otiscima prstiju.

Daktiloskopija se zasniva na tome, da ne postoje dve osobe, koje bi imale iste otiske prstiju, i zbilja u milionima slučajeva koliko je uzeto otisaka u svim policijama sveta, ta se tvrdnja ni jednom nije mogla da obori, upravo nisu se pronašla dva jednaka otiska.

Ali daktiloskopija pri istrazi ne samo da koristi radi ustanovljavanja indentiteta, već daje

dosta precizne podatke i o samoj starosti sopstvenika nekog otiska, a i to neosporno može veoma mnogo doprineti za pravac kakve istrage.

Papilarna slika dobija se otiskom prstiju. Na istoj se opažaju vijugave linije, koje se zovu papilarne linije. Papilarna slika ima nepromenljiv izgled kroz ceo čovečiji život, jedino što u toku godina dimenzije slika postaju veće. Međuprostor linija kod odraslih je otprilike dva i po puta veći od novorođenčeta.

Za određivanje starosti primenjuje se opšte pravilo naime, treba izbrojati koliko papilarnih linija dolaze na prostoru od 5 mm.

Kod novorođenčeta ima 15—18 linija; Kod osmogodišnje osobe 13; dvanaestogodišne 12; dvadesetogodišnje 9—11 a kod odraslih sa velikim rukama 6—7.

Dalje, utvrđeno je da se kod nenormalno malih osoba papilarne linije pokazuju na užem razmaku i njihov je broj manji od broja linija kod normalno razvijenih ljudi. Kod osoba ženskog pola, ne samo da je međuprostor manji, nego je manji i broj linija.

ARITMOMANTIJA

Jedan od onih načina predskazivanja čovečije sudbine, čiji tragovi vode još k starim Chaldejcima, je pored hiromantije još i aritmomantija, to jest „vračanje“ iz brojeva.

Stari Chaldejci imali su jedan „sistem“ pro-ricanja sudbine, koji je mnogo ličio na docniji arapsko-sirski „pthar“, to jest „vračanje“ po letu ptica; ne po smeru njihovog leta, nego po broju ptica u jatu. Usmenom tradicijom prelazila je ova nauka iz jedne generacije u drugu. Uvek bi samo određeni broj novo „posvećenih“ zamenio staru kliku, a ti „posvećeni“ bili su obično — sveštenici.

Aritmomantija ima više vrsta : chaldejska, indiska, asirska, egipatska i arapska. Danas postoji još samo arapska aritmomantija kao pojava „en masse“; domovina joj je bliski istok a praktikuju je neki učeniji hodže. Mnogi pak hodže i imami, kojima matematika nije „jaka strana“ aplikuju svojevoljno pojedinačne rezultate aritmomantije na Kuran, tako da dobiveni broj primene na odnosnu Suru (poglavlje) Kurana, ili nekog drugog starodnevnog religioznog „čitaba“, i tako dobiveni tekst primene na osobu, o čijem se „kismetu“ radi.

Princip i baza aritmomantije je godina rođenja odnosne osobe. Sabiranjem pojedinih cifara te godine međusobno po izvesnim formulama, dobijaju se brojevi, koji označuju faze i periode u životu odnosne osobe, već prema rezultatu adicije: pozitivnog ili negativnog karaktera.

Ipak naučna aritmomantija starih Arabljana koja je sačuvana tek sporadično tradicijom od

pojedinih »posvećenih« na druge, nove, potrebuje — slično kao i astrologija — sem godine rođenja, još i tačan datum i mesec, i to po **muslimanskom kalendaru**.

Muslimanska godina (po Gregorijanskom kalendaru počela je 29. maja o. g. 1349 godina Muslimanskog kalendara) ima svega 354 dana, i to podeljena u 12 meseci, od kojih šest ima po 30, a šest po 29 dana. Tih 12 meseci zovu se :

Muharem (30)

Šafer (29)

Rebijul-Evel (30)

Rebijul-Ahir (29)

Džemad-il-avel (30)

Džemad-il-Ahir (29)

Redžeb (30)

Šaban (29)

Ramazan (30)

Šev. Ramazan (Bajram) (29)

Zulkade (30)

Zulhidže (29)

Na pr.: Neko se rodio 17. dana u mesecu Džemad-il-Ahiru 1314 (po Muslimanskom kalendaru!). Ako se to napiše isključivo brojevima, dobijamo ovaj ciklus: 17-6-1314, dakle **1761314**. Ovaj ciklus može se u sadašnjim vekovima da sastoji od 6, 7 ili 8 fara. Naime, pošto se broj godine sastoji od 4 cifre, to ako su i datum i mesec jednocifreni brojevi (ispod 10), onda ciklus ima 6; ako ili datum, ili mesec ima dvo-

cifrenu vrednost (10, ili više), onda je ciklus sedmocifren; a ako je i datum i mesec dvocifren (mesec 10, 11 ili 12!), onda je ciklus osmoro-cifren.

Vrsta ciklusa: 6, 7 ili 8, već sama po sebi igra veliku ulogu za značenje rezultata, koji se dobijaju međusobnim sabiranjem cifara iz ciklusa.

Ciklus 6, (datum, mesec i godina rođenja pisani jedno uz drugo — ne sabirani! na pr. 7.5.1886 = 751886 = 6 cifara) znači, da osoba ima ambicije irealne vrednosti, dakle ambicije na polju znanosti, umetnosti itd.

Ciklus 8 označuje suštu protivnost, to jest ambicije na polju realnih, materijalnih uspeha. Takvi ljudi će uz malo istrajnosti i dobre volje polučiti relativno velikih uspeha materijalne prirode.

Ciklus 7 je sredina između materijalnoga i idealnoga. To su ljudi, koji umeju spretno i vešto da spoje idealno sa materijalnim, slavu sa prekunijarnom korišću; ljudi, koje ne može da zadovolji uspešnost u nauci, umetnosti itd. ako nije vezana za odgovarajuću materijalnu korist; i obrnuto, za koje materijalno sticanje i blagostanje, samo po sebi, nema mnogo vrednosti, ako nije vezano i na idealnu dobit. Naročito su njihova nastojanja skoncentrisana na uspešnost kod protivnog pola.

Osim ovog kumulativnog ciklusa, koji samo definiše nastrojenje pojedinaca, dolaze u obzir i to sa kardinalnom važnošću sumarni

koeficijent; to jest konačni međusobni zbir cifara datuma, meseca i godine rođenja. Na pr. 7.5.1902; $7+5+1+9+0+2=24$, a $2+4=6$.

13.11. 1897; $1+3+1+1+1+8+9+7=31$ i $3+1=4$;

29.8. 1923; $2+9+8+1+9+2+3=34$, i $3+4=7$.

Dobiveni brojevi 6, 4 i 7 su koeficijenti, i ne sme da se zamene sa ciklusom.

Aritmomantija je veoma opsežna nauka; potanko, detaljno objašnjavanje pojedinih njenih vrednosti ispunilo bi nekoliko opsežnih knjiga. U okviru ovog članka moguće je ukazati tek na glavne njene karakteristike i direktive. Tako pojedini koeficijenti, sami za sebe, znače karakteristiku „sudbine“ odnosnog lica; a ova u vezi sa značenjem ciklusa daje definitivniji, određeniji oblik istoj.

Za svaki od 29, odnosno 30 dana u mesecu, kao datuma rođenja, značenje koeficijenta se menja; isto tako i za svaki pojedini mesec. Zatim se uzima koeficijent u vezi sa **godišnjim ciklusom**, to jest, sa međusobnim zbirom cifara same godine rođenja; zatim u vezi sa samom poslednjom cifrom te godine, itd. Na taj način dobija se ogroman broj finalnih rezultata, što je i razumljivo, jer svaki čovek ima svoju zasebnu sudbinu, koja se razlikuje od sudbine svakog drugog čoveka. Jer ni muž i žena, koji bi i u najidealnijim međusobnim odnosima i harmoniji

živeli, koji „dele dobro i zlo“ u bukvalnom smislu, koji sačinjavaju — da upotrebim jednu pesničku figuru — „jedan duh, jednu dušu u dva tela“, i njihove se pojedinačne sudbine mnogo razilaze: jedan umre pre, drugi posle; posle smrti jednoga nastaje za drugog, preživelog člana ove bivše „svete dvojice“ na pr. takva materijalna beda, o kakvoj onaj drugi, umrli, ni „sajniao“ nije u s v o m životu; itd.

Osim toga pri proceni značenja koeficienata, i njihovih interesa sa datumom, zatim sa mesecom, pa sa godišnjim ciklusom, sa poslednjom cifrom godine rođenja itd. razlikuje se, dali je odnosno biće muško, ili žensko, i — u koliko je to poznato, u koliko sati i minuta, se je dotičnik rodio!

Drugi zadatak aritmomantije je, da ustanovi, slično kao i astrologije, vreme nekog događaja ili nastupanja nekog stanja, odnosno periode njihovog trajanja. Ovde važi kao fundamentalni princip, da su, ili da će biti u životu svakog čoveka svi oni dani istaknuti (dali u pozitivnom ili negativnom pogledu, i na koji konkretni način, o tom odlučuje rezultat gore navedene kombinacije ciklusa i koeficienta sa pomenutim numeralnim vrednostima), koji imaju isti ciklus, kao i dan rođenja. Na primer, ko je rođen 23. dana meseca Rebi ul-Evela. 1316 (= 1897 posle Hrista!) ima ciklus: $23, 3, 1316 = 2+3+3+1+3+1+6 = 19 = 1+9 = 10$, dakle, 1, jer nula se nikad ne računa. Za tu osobu biće prema to-

me važni dani oni, kojima je ciklus 1. tako na pr. 8. dan meseca Šabana 1317 (= 1898) jer $8+8$ (Šaban) $+1+3+1+7 = 28$, a $2+8 = 10$, dakle 1. itd. Da li tako dobiveni datumi označuju dobitak ili gubitak, udaju ili rastavu, bolest ili smrt, itd. itd. tačno kazuje kombinacija navedenih numeričkih vrednosti.

Aritmomanija polazi sa gledišta, da je sve u prirodi plastična manifestacija brojeva. Kao što se svaka stvar da izraziti brojevima, tako — obrnuto — svakom broju odgovara nekakva stvar ili događaj. Evo samo jedan primer : Ko je čuo, da je koji železnički činovnik prema drugom železničaru ikada kazao „brzi voz, koji polazi u 3 časa i 17 minuta ima 26 minuta zakašnjenja!“ ? „T r i (i) s e d a m n a e s t ima 26 (minuta) zakašnjenja!“ kažu oni. Pod brojem „3—17“ podrazumeva on ne samo lokomotivu, tender i ono nekoliko vagona, nego i svojstvo te „kompozicije“, da krene u 3 časa i 17 minuta sa polazne stanice, da ide brzo („brzi“ voz), da ima priključke na raznim stanicama na druge vozove itd.

Ali nije potrebno posmatrati ovakve primere, koji su prividno postali pukim slučajem. Kažite jednom hemičaru „specifična težina 14,3“, on zna, da je to ž i v a. Taj broj 14,3 primenjen na hemiju, sadrži dakle u sebi sve ono, što je bitnoga u živi. Ili, na pr. u matematici 3,14 (ta-kozvani broj Π , ili Lujdolfof broj). Svako, ko je poznat sa temeljnim principima geometrije, zna

kakvu ulogu taj broj igra za krugove, kugle i njihove delove. Itd.

Tako i čovek i njegov život kreće se u brojevima, manifestuje se u brojevima, a prirodno — recipročno — ovi brojevi predstavljaju opet njega i njegov život. Mnogi i mnogi ljudi, koji se tuže na „nesreću“, koja ih navodno prati u životu, shvataju brojeve, koji predstavljaju njihov život, i suviše bukvalno, materijalno. A rezultat tog materijalističkog shvatanja je taj, da zamenjuju »sreću« sa — u s p e h o m. U nervoznoj, bezglavoj jurnjavi za uspehom, prođu tako često pored „sreće“; u večitoj borbi za uspehom nemaju ni vremena da budu — sretni! To je — jedina — negativna strana teorije brojeva u čovečijem životu, koju mnogi i mnogi ljudi ne će, ili ne mogu da shvate!

TELEPATIJA

Telepatija (prenošenje ili čitanje tuđih misli) je onaj fenomen okultizma, koji je od njegovih neprijatelja najviše napadan i raznim pseudo-argumentima pobijen. Nepoznavanje psiholoških i psihofizioloških procesa kod telepatskih pojava s jedne strane, a nastupanje raznih mađioničara i šarlatana sa svojim providnim trikovima, koje oni radi reklame nazivaju „telepatskim eksperimentima“, s druge strane daju kojekakvim kritikastrima i kritikomanima »materijala« i »argumentata« protiv prave telepatije.

Ko od naših čitalaca, naročito onih sa „nežnim nervima“, nije već predosetio u životu neki po njega ili njegove važan događaj? U većini slučajeva, takva predosećanja su više podsvesna i neodređena; tek se naročito pred nekim neugodnim promenama, oseća neki pritisak, neka nelagodnost, neki nervozni nemir i rasejanost. Mnogi su pri tom svesni, da će mu se „nešto“ desiti. Ovo predosećanje nije ništa drugo nego jedna telepatska pojava, koja bi kad bi osoba, koja je navedeno osetila, bila sistematski razvila i trenirala latentno telepatsko (— sedmo! —) čulo, bila skoro matematski precizovana, i lokalno i vremenski tačno određena.

Svaka naša misao predstavlja jednu energiju; ta energija može da bude jača i slabija, prema tome, da li je osoba, koja misli, u stanju da svoje misli tačno koncentriše i tako koncentrisane emanira u stanovitom pravcu. I aurlola, koju slikari običaju da naslikaju oko glave božanstva i svetaca, je simbolički prikazana dinamika i emanacija misli.

Usporedimo čoveka sa radioaparatom: uzмимо da smo na primer intonirali svoj prijemni aparat na dužinu vala emisione stanice Wien. Otkopčamo ga, ali on — „čuti“, stanica Wien ima baš pauzu. Iako je atmosfera oko naše antene puna valova ostalih stanica, naš aparat na iste ne reagira. — Vešt radioamater ume da svoj aparat intonira na svaku stanicu, u koliko

to konstrukcija aparata i jačina baterije dozvoljava.

Ali oni »nevešti« traže, okreću dugme levo i desno, sad čuju ovde nešto, sad onde nešto, a neznaju ni koja je stanica, ni što se daje.

Tako i ljudi osećaju te astralne vibracije prouzrokovane mislima i događajima, ali ne ume da ih preciziraju.

Naročito za vreme spavanja, u snu, mi smo mnogo pristupačniji i prijemljiviji za te »zrake«, jer za to vreme naša svest ne radi, a naše podsvesno »ja« je aktivnije, dakle i osetljivije.

I kod životinja zapaža se predosećanje, naročito za događaje negativne prirode. Krave i volovi, kad ih teraju na klanicu, idu veoma nemirno i samo sa mukom uspevaju da ih dopreme »na lice mesta«. U više slučajeva zapaženo je, da su životinje na nastradalim morskim brodovima, po nekoliko dana pre katastrofe istu predosećale; bile su nemirne, tužne i neobično potištene.

U običnom životu obično je predosećaj tim jači i ekzaktniji, što je odnos između osobe, koja onog momenta na drugu misli, dakle između emisione i prijemne »stanice« tešniji i bliži.

U današnjoj psihologiji i filozofiji preovladava još opšta materijalistička orijentacija, to jest hipoteze, da je sadržina, suština čoveka iscrpljena sa njegovim fizičkim telom; duša da ne postoji, a takozvane duhovne i duševne spo-

sobnosti i karakteristike da su samo osobine i rezultati funkcija materije, to jest toga fizičkog organizma.

Ali postoji ceo jedan niz pojava i eksperimenata, koji pružaju dokaz za neodrživost materijalističkih teorija. Te pojave nazivaju se okultnim, to jest tajanstvenim, mračnim, da bi se time istaklo, da se radi o jednoj još neistraženoj grani nauke. Mi ćemo ovde da se pozabavimo onom okultnom pojavom, prema zadnjim rezultatima izvršenih eksperimenata.

Moderna eksperimentalna telepatija potiče iz Amerike i zvala se „čitanje iz mišića“. Pronalazač te osobine je John R. Brown. Njemu je bio poznat onaj stari eksperiment, u kom na svilenoj niti obešeni prsten, ako se nit drži između palca i kažiprsta, čini pokrete i njihaje, koji odgovaraju mislima odnosne osobe, a da ova nije toga svesna.

Iz toga je Brown zaključio sledeće: ako neko ispoljuje, a da nije toga svestan, svoje momentane misli kao nehotične, potsvesne pokrete mišića, onda jedan drugi, koji to zna, i koji se da upravljati tim mišićnim pokretima, mora da bude u stanju da te misli „čita“.

Jedan od njegovih epigona na tom polju bio je Mr. Corey, o kom u časopisu »Detroit Review of Medicine«, u broju od augusta 1875. Dr. Mc. Gray sledeće kaže: »Mr. Corey bio je u stanju, kad se stavio u direktni kontakt sa

nekom osobom, da otkrije predmete koje je osoba sakrila; i iz mnoštva raznih predmeta da izabere baš onaj, na kog je odnosna osoba mislila. Sa svojim subjektom dovodio bi se u vezu na taj način, da je uhvatio njegovu ruku i metnuo na svoje čelo; katkada opet, učinio je i obrnuto, to jest svoju ruku metnuo je na čelo svog subjekta. Ali pri svim svojim eksperimentima mogao je on samo da deluje, da izvodi, a nikako nije bio u stanju da kaže kuda ide i kakav je predmet, koji će da izabere između mnoštva drugih predmeta. Tako na primer broj godina na nekom komadu novca nije mogao da imenuje, nego da ga otkrije na taj način što je odnosne brojeve izabrao između drugih brojeva koji bi se nalazili na strani«.

Kao »čitači iz muskula« postali su bili čuveni Washington, Irving, Biskop i Stuard L. Cumberland.

Ali tada je iskrsllo pitanje, dali bi uspeh mogao da se postigne i bez fizičkog, konkretnog kontakta između obeju osoba. Prve pokuse izvodio je profesor Barratt. O uskrsu 1877. on je izveo jedan niz eksperimenata u kući lekara Lawzona Taita, pri kojim eksperimentima »čitalac misli« beše jedan mladi medicinar. Profesor Barratt stavio je jedan nož gore na „španski zid“ za vreme dok odnosni mladić, koji je imao da »čita« misli, nije bio u osobi; prisutni u društvu utvrdili su, da »čitalac misli« ima da

skine nož sa španskog zida i da ga postavi na sto, i to, u jedan određeni ćošak. — Kad su ga pozvali u sobu, zatvorio je oči i zamolio, da ga dvojica od prisutnih obuhvate oko pasa. Potom je išao neodlučno prema španskom zidu, skinuo je nož i stavio ga na sto, i to baš na određeno mesto.

Pri tom može da se pomišlja, da su ga oni, koji su ga bili obuhvatili, oko pasa, besvesno dirigovali do španskog zida; ali kako su mu mogli označiti da digne ruku, da uzme nož, koji je bio postavljen tako, da nije bio vidljiv odozdo, i da ga metne baš tamo, gde se htelo da ga metne?

Najverovatnija hipoteza bila bi ova: Ovi »telepati« koji izvode eksperimente putem kontakta, skoncentrišu svoj duh na to, da li su ruke onoga, koji misli „zadovoljne“ ili ne. I faktično te ruke imaju svoj govor: treba li »telepata« da posegne gore, one se jedva primetno podignu, treba li on da se sagne, potisnu se one na dole; ako još nije završio svoj zadatak one ga ne puštaju smesta; a kad je zadatak sretno dokrajčen, izvršavaju mu one zadovoljstvo jednim nežnim pritiskom. Prema tome dokle god postoji ma kakav telesni kontakt između „telepate“ i onoga koji emanira misli, daju se te pojave protumačiti teorijom potsvesnih kretanja mišića.

Da bi se utvrdilo, da li je moguće čitanje misli bez ikakvog kontakta, dakle pravo nad-

čulno prenošenje misli, osnovalo se u Engleskoj „Udruženje za istraživanje duševnih procesa“ (Society for Psychical Research). Čuveni profesori i naučenjaci djeluju u tom udruženju i u toku godina sakupio se ogromni materijal, kojeg udruženje obelodanjuje u svojim izdanjima »Proceedings of S. P. R.« U njima su donešeni eksperimentalni dokazi, da nadčulno prenošenje misli faktično postoji, i to u najširem smislu. Mi ćemo ovde da iznesemo nekoliko opštih, temeljnih principa, kojih treba da se na tom polju drži, i koje je navedeno englesko udruženje, na temelju svojih iskustava iznelo:

Objektivnu vrednost imaju eksperimenti samo onda, ako se preduzmu sa naučnom ozbiljnošću i u naučnom duhu, i ako se izvode u krugu osoba, koje treba da budu pod naučnom kontrolom. Pri takvim eksperimentima uopšte ne smeju da budu prisutne osobe, koje ne sudeluju; svi treba da snagu svoje predodžbe skoncentrišu na predmet, koji ima da se u mislima prenosi. Naročito je to potrebno, ako sposobnosti eksperimentirajućih osoba nisu još naročito jako razvijene. Svaka strana, različita misao jednog od prisutnih smeta u tolikoj meri, uolikoj ona divergira od koncentracije celokupne misaone sfere u sobi. Iz tog razloga eksperimenti, koji se izvode u svrhu zabave i razonode, pred mešanim društvom raznovrsnih duhovnih eleme-

nata, nemaju ni najmanje naučne vrednosti; šta više, takvi eksperimenti obično i ne uspevaju pa ni onda kad ne postoji neko zlobno nastroj enje protiv uspeha.

Da bi se takvi eksperimenti usavršili za naučnu tačnost, potrebna je redovno duža obostrana vežba; dakle kod emitenta, kao i kod onoga, koji emitirane misli čita.

Isprva je glavna stvar, da emitent nauči da sasvim skoncentriše svoje misli i volju na nekoliko sekundi, ili dapače minuta, a drugi, čitalac misli, da se drži sasvim komotno i pasivno. Nijedan ne sme da bude smetan okolinom, ili uopšte da bude na bilo kakvi način duhovno zaokupljen. Radi toga dešava se, da eksperimenti, koje obojica na samu uspešno izvedu, ne uspu kad ih izvode pred stranim, trećim licima a k tome još — možda — i u stranim prostorijama. A pošto neuspesi uvek deluju deprimirajući, treba da se izbegavaju po mogućnosti prerani pokušaji po navedenim okolnostima.

Onaj, koji prima, odnosno „čita“ misli, treba pre svega da se čuva da razmišlja ili pogađa, te da svoj duh ili svoju volju napreže, da bi pozornost svratio na utisak, koji očekuje. On ne sme da uopšte na nešto misli. On treba da bezbrižno izrazi onu misao, koja mu najpre dođe u glavu, bez obzira da li će da pogodi pravo ili ne; a ide li mu više misli kroz glavu,

onda treba da izabere onu, koja mu se upravo pruža.

Uspeh eksperimenta u mnogome zavisi takođe i od emitenta. Isprva, da bi olakšao svoj zadatak, treba da odabere samo takve predmete, koje on u isto vreme čvrsto posmatra. To olakšava ili nadomešta koncentraciju. „Nadomešta“ je, u istinu, jer ovde ne može više da bude govora o mišljenju i ovde se onda upravo radi samo o prenosu predodžbi. U ostalom većina „čitalaca“ misli mnogo lakše će da prime jednu viđenu impresiju, nego li apstraktne predodžbe, imena, brojeve itd.

Kad su oboje postigli izvestan stepen razvitka odnosnih osobina, biće im veliko olakšanje, ako im se obojici zavežu oči; a kod eksperimenata, kod kojih čulo sluha nije neophodno potrebno, da im se i uši zapuše. Osim toga treba da se izbegava svako bezpotrebno dodirivanje obojice.

Pri završnim eksperimentima ne smeju emitent i „čitalac“ njegovih misli da se nikako telesno dodiruju; ali u početku ovo dodirivanje je skoro neophodno potrebno, sve dok se nisu jedan na drugog privikli i došli u međusobnu simpatičku vezu. Onda, kad je to postignuto, dobiva sposobnost prenošenja, odnosno čitanje misli sve više i u prostornom smislu. Isprva je prenošenje misli bez telesnog kontakta moguće obično samo na udaljenost od 1 ili 2 metra;

zatim skroz kroz zatvorena vrata, i konačno do kilometarskih udaljenosti.

Isto tako moguće je „napredovanje“ i u vrsti predmeta, koji se odabiru za prenošenje; ovo napredovanje je individualno različito. Nekim „čitaocima“ misli biće lakše da prime predodžbu predmeta, drugi će opet lakše da primi predodžbu neke akcije, ili radnje, koju treba da izvrše. Ovo poslednje neki će „čitaoci“ šta više otvorenim očima lakše i bolje da izvrše. Nesumnjivo je, ipak, da za takvo nadčulno primećivanje postoji isto takva (i to odgovarajuća) različitost čula, kao i za fizičko opažanje. Ali i način, kako se predodžbe duhovnim čulima predstavljaju, je različit. Duhovnom čulu vida predstavljaju se one ponajviše svetle na tamnoj pozadini; to se dašava i sa brojevima, rećima tid., koje emitent zamišlja.

Za prenos predodžbi najlakši su predmeti koje posmatramo; tako među ostalim igrače karte, koje se za ovakve eksperimente najsigurnije primenjuju. Nakon nešto vežbanja moći će lako i samo zamisljeni predmeti da budu preneseni, kao naprimer slova; brojevi, i to jednocifreni, a posle dvocifreni; imena mesta i osoba; strani jezici, fingirana imena i reči ako ih zamislimo kao napisane ili otštampane. Postepeno biće moguće prenositi u mislima i zamršene slike i cele scene.

U ovu grupu spada i prenošenje crteža;

počam od geometrijskih i drugih jednostavnih figura, koje „čitalac misli“ treba ili da po imenu nazove ili opiše, ili pak da ih nacрта; zatim boje, kod kojih se svremenom mogu prenositi i najsuptilnije njihove nianse.

Velikoj većini telepata („čitalaca misli“) najteži su apstraktni pojmovi koje ne zamišljamo kao pisane ili štampane; isto tako teško je primiti pesme i stihove, poznate i nepoznate.

I kod početih pokušaja, kao kod svih ostalih kasnijih eksperimenata, igra veoma važnu ulogu samopouzdanje onih, koji eksperimentišu. Ništa ne smeta u tolikoj meri, koliko to čini jedan fiasko; naprotiv jedan dobro uspeli eksperiment obično privlači za sobom ceo niz drugih uspeha.

Još na nešto treba da se u početku pazi, a to je, da se eksperimentatori čuvaju prevelikog zamaranja; radi toga mi preporučujemo promenu! Zato je potrebno, da se menjaju i objekti, odnosno „vrsta objekata.“

NUMEROMANTIJA

Num er o m a n t i j a je veoma stara; ona je sigurno toliko stara, koliko i pojam brojeva. Gajili su je Indusi i Perzijanci; u Japanu i u Kitaju i sada je veoma popularna. Ali relativno najjaču primenu, i to prema izvesnim iskustvima po čuvenim okultistima donekle modifikovanu,

našla je numeromantija u Arabiji i Egiptu. Odande prokrčila je put u Evropu, te je danas opšte poznata u Engleskoj, Francuskoj, Holandiji, a takođe i u Severnoj Americi.

Numeromantija je mnogo slična po svojoj suštini „arithmomantiji“. Ipak je numeromantija mnogo jednostavnija od arithmomantije, i bez ikakve prethodne spreme, svako će odmah da bude u stanju, da izračuna „šta njemu stoji!“. Kad smo već upotrebili ovu banalnu frazu, kojom se služe „vračare“, koje iz karata, pasulja i „šolje“ proriču sudbinu, trebalo je onda modifikovati u „kada njemu nešto stoji“, jer numeromantija ne bavi se proračunavnajem vrste i karaktera nekog događaja, nego vremenom, odnosno godinom njegovog nastupa.

Pri tome se pristupa na sledeći način;

Najpre se napiše brojevima tačna godina rođenja osobe, za koju se „gleda“. Ispod toga ispišu se pojedine cifre sadržane u broju godine rođenja, pojedinačno, jedna ispod druge u vidu sabiranja sa kompletnim brojem godine rođenja; prema tome ove pojedinačne cifre treba potpisivati jednu ispod druge ispod krajnje desne cifre godine rođenja.

Naprimera: 1908

$$\begin{array}{r}
 1 \\
 9 \\
 0 \\
 8 \\
 \hline
 1926
 \end{array}$$

Tako dobiveni broj pretstavlja opet jednu, koja je — već prema tome — bila, ili će — u koliko je broj manje od aktuelne kalendarske godine — tek da bude **jedna od najvažnijih godina u životu odnosne osobe.**

Naprimer osoba, koja se rodila 1888., imaće ove najvažnije godine :

1888
1
8
8
8
1913
1
9
1
3
1927
1
9
2
7
1946
1
9
4
6
1966

1949
 1956
 1977
 2007

Kao „polaznu tačku“, to jest godinu, od koje se počne da računa, ne moramo uzeti baš godinu rođenja! Već prema tome, što želimo da znamo, uzećemo kao polaznu tačku: godinu nekog važnog događaja date prirode; na-

primer: prvu ljubav, prvo putovanje u inostranstvo, prvi uspeh na polju umetnosti, finansije itd., godinu, kad smo dobili prvo nameštenje itd. itd.

Ova proračunavanja mogu da se vrše — ne samo za osobe — već i za firme, udruženja, države itd. I kod njih uzima se kao polazna tačka: bilo godina njihovog postanka i dolaska u život ili — ukoliko vas interesuje nešto specijalno — godina prvog znatnijeg događaja takve prirode, kakve je onaj, koji nas interesuje.

ONOMANTIJA

Ništa u prirodi nije došlo slučajno; ništa ne postoji, što ne bi imalo svoju određenu svrhu, a prema tome i svoje značenje. Tako i naša imena! I Biblija tumači za svako pojedino lice značenje njegovog imena.

Moderna kabala dala je svakom slovu alfabeta po jedan broj. Ispišemo li za svako pojedino slovo imena i prezimena odgovarajući broj iz doljne tabele, sve te brojeve saberemo, i sa zbirom tražimo značenje u tabeli broj 2., dobićemo odgovor, koji na svaki način stoji u uskoj vezi sa osobom, za koju smo se interesovali.

A = 1	I = 9	Q = 70	Ž = 600
B = 2	J = 400	R = 80	V = 700
C = 3	K = 10	S = 90	Ć = 11
D = 4	L = 20	T = 100	Č = 11

E = 5	M = 30	U = 200	Đ = 407
F = 6	N = 40	X = 300	DŽ = 407
G = 7	O = 50	Y = 400	Lj = 420
H = 8	P = 60	Z = 500	Nj = 440
			Š = 98

Tabela II.

U koliko dobiveni zbir nije označen u ovoj tabeli, postupi se ovako; Odvoje se hiljade, stotine, itd., i za svaki pojedini sastavni deo traži se značenje, od kojih se svih onda sastavi konačni, sumarni odgovor. Na primer zbir **1263**; uzme se najpre značenje za **1000**, onda za **200**, pa za **60**, i konačno za **3**. (Ako za preostali dvocifreni broj — desetice i jedinice — postoji gotov odgovor u tabeli, onda se taj uzme; dakle ne uzima se za ova poslednja dva broja za svaki zasebno njegovo značenje; na primer **617 = 600, i 17**). Kod, na primer **216**, ne sme se uzeti **215 i 1** nego **200 i 15**. Dakle zaokruženi brojevi! Odgovori na primer **313, 365, 490, 666, 1095** itd. važe samo za rezultate, koji odgovaraju njima u celosti.

*

1. Strast, ambicija, gordljivost.
2. Uništenje, katastrofa, smrt.
3. Misticizam, sanjalačka priroda.
4. Opreznost, mudrost, moć.
5. Sreća, blagostanje, ženidba ili udaja.
6. Usavršenje; putovanje.

7. Čistoća osećaja; autodisciplina.
8. Pravidoljubivost, poštenje.
9. Neusavršenost; bolovi, muke; atentat.
10. Želja za usavršenjem, razbor, buduća sreća.
11. Mnogobrojni nedostaci, bolan, tužan svršetak.
12. Donosi sreću, čovekoljubivost.
13. Cinizam, s kojim ima da se bori.
14. Odanost, bez obzira na žrtve.
15. Kult lepog i idealnog.
16. Sreća, žudnja, ljubav.
17. Nestalnos, nepouzdanost.
18. Nepopravljiva tvrdoglavost.
19. Broj nula (29, 39, 49).
20. Žalost, gorčina.
21. Brutalnost, nasilje.
22. Pronalaženje, razboritost, misterije.
23. Nezgode i neprilike, osveta.
24. Ravnodušnost, egoizam.
25. Inteligencija, mnogobrojno potomstvo.
26. Vole da čini dobro.
27. Odvažnost i čvrstoća karaktera.
28. Časti, obljubljenost, ljubav.
29. Broj nula (19, 39, 49).
30. Svadba, slave.
31. Ambicija i slava.
32. Nevinost, sramežljivost.
33. Pristojno ponašanje, uredan život.
34. Patnje, muke, bez izgleda na bolje.
35. Zdravlje, fizičko i moralno.
36. Veliki genije, krupne ideje.

37. Krepost, ljubav u braku.
38. Mnoge mane, škrtost, zavist.
39. Broj nula (19, 29, 49).
40. Svečanost, ugodnost i užici.
41. Bez vrednosti moralne ili fizičke.
42. Putovanja, kratak i nesretan život.
43. Religiozne ceremonije, sveštenstvo.
44. Moć, ugled, čast.
45. Sterilnost, mnogobrojno potomstvo.
46. „Luda“ sreća, izobilje, bez potomaka.
47. Dug i sretan život, bez jačih trzavica.
48. Sud, presuda, upropašćenje,
49. Broj nula (19, 29, 39).
50. Zarobljeništvo, posle sloboda, sreća.
60. Udovičanstvo.
70. Ljubav za nauku i znanosti.
73. Ljubav za prirodu i jednostavnost.
75. Osetljivost, dobrodušnost, milosrdnost.
77. Pokajanje, pomilovanje na kraju.
80. Bolest, ozdravljenje, dug život.
81. Lepe umetnosti, intelektualna kultura
90. Realno nastrojenje, žalost.
100. Slava, časti, znamenitost.
120. Dobar supružnik, vatreni patriota.
150. Laskavost, hipohrizija.
200. Fatalna neodlučnost.
215. Bezprekidne neprilike i protivštine.
300. Filozofski duh, logika,
313. Vidovitost, halucinacije, nepraktičnost.
350. Naivnost, uzaludna nada pravdi.

360. Društvenost, mnogobrojni talenti.
365. Proračunatost, sopstveni interesi, egoizam.
400. Umetnost, ljubav, zanos.
420. Manastir, gordljivost, misterije.
500. Izbori, počasti, spomenik.
600. Žrtva zavisti, uspeh, pa posle katastrofa.
666. Zavera, kabala, društvena izolovanost.
700. Snaga, vitalitet, zdravlje.
800. Vladanje, slava, emigracija, progonstvo.
900. Hrabar ratnik, preziranje smrti, odlikovanja.
1000. Ambicija krunjena uspehom, suverena auto-disciplina.

1095. Nedužno stradava, mučenik.
1260. Sredenost. uteha i spokoj u starosti.
1320. Fizička slabost, a moralna anergija.

O PSIHOMETRIJI

„Psihometrija“ značilo bi — prevedeno na naš jezik — „merenje duše“ ili „duševno merenje“, ali u stvari psihometrija znači sasvim nešto drugo. Pod „psihometrijom“ naime razumeva se sposobnost malog broja osoba, da mogu, pošto su neku stvar samo videle ili opipale, da daju tačne podatke o nepoznatim osobinama iste, o bližim okolnostima, ličnostima, događajima itd. koje sa odnosnim predmetom stoje u ma kakvoj vezi. Neke osobe u stanju su da daju takve podatke i u budnom stanju, a druge opet mogu to tek u transu, odnosno u polusnu.

Psihometrija je proučavana i kontrolisana od mnogih ozbiljnih naučnika svetskog glasa, i oni su je utvrdili kao nedvojbenu činjenicu. Nekoliko primera iz prakse psihometrije razjasniće pojam i bit te grane okultizma najbolje.

U stanu čuvenog engleskog romanopisca i velikog pristalice okultizma, pokoj. Conan Doyle, bilo je sakupljeno nekoliko naučnjaka i jedna gospođa, koja je — prema fami — bila dobar psihometrički medium. Trojica od prisutnih naučenjaka otišla su u sporednu sobu i napisala su jedno pismo. Ovo pismo stavljeno je u debelu, neprozirnu kuvertu i zapečaćeno. U prisustvu svih predali su taj kuverat dami, koja ga je najpre opipala prstima, a onda pritisla na čelo i — tačno, reč po reč, diktovala njegovu sadržinu. Šta više kazala je, da na jednom izvesnom mestu u tekstu nije metnuta zapeta, i da time odnosna rečenica dobija dvosmisleno značenje. Sem toga dala je zapanjujuće podatke o piscu tog pisma, kojeg je tog dana prvi put u životu videla, i nije ga nikako ni po imenu poznavala! Šta više, i ovde joj je bio isti pretstavljen pod fiktivnim imenom, kako bi se uzmogla da vrši što tačnija kontrola nad rezultatima njene psihometričke sposobnosti.

Jedan drugi medium, jedna obična žena iz Norveške, dobila je u stanju transa mali komadić mase od lave, koju je Vezuv izbacio. Ona je izvanredno tačno opisala ne samo poreklo tog

kamenčića, nego šta više dala je detaljne podatke o svim događajima, koji su se baš u vreme one erupcije Vezuva, kad je odnosni kamen izbačen, desili.

Bit psihometrije nije još rasvetljena. Ipak najverovatnija solucija biće ta, da svi događaji ostavljaju tragove (vibracije) na predmetima, koji su s tim događajima u vezi. Ovi vibracioni tragovi prouzrokuju onda u medijumu odgovarajuće predodžbe.

Medijalne snage, pri tom, nisu trajne, već sukcesivno slabe i nestaju.

O TALISMANIMA I AMULETIMA

Talismani i amuleti (amajlije) su razni predmeti posvećeni ili neposvećeni koji čuvaju od bolesti, nesreće i nezgoda, a donošaju sreću i uspeh. Ali — prema učenju Magije — oni nemaju vrednosti, ako onaj, koji ih nosi neveruje u njih i njihovo dejstvo! Oni u tom pogledu nalikuju na hostiju u katoličkoj crkvi, koja je „spas“ za pravedne, a prokletstvo za neverne i grešnike, i koja, već prema dispoziciji onoga, koji je prima, realizuje Boga, ili — đavola!

Amajlije, koje prodaju razni prodavači „okultnih“ stvari, ili koje se reklamiraju, su bezvredne, jer prema dogmama Magije, samo oni talismani imaju vrednost, koji su načinjeni od lica, koje

ih nosi, ili od onoga, čija je sudbina usko vezana za sudbinu nosioca (na pr. verenik i verenica, muž i žena, roditelji i deca itd.)

Amajlije dele se u dve glavne grupe: one, koje se uvek nose uza se, da bi nosiocu pobijale greške, a ojačavale kreposti, i one, koje služe samo za naročite prigode. I sve religije, bez razlike, propaguju nošenje amajlija. Tako na pr. krst, što ga nose kršćani (većinom kršćanke) oko vrata, razni medaljoni sa likom svetaca⁵ „škapulari“ itd. nisu ništa drugo do li talismani.

Kao naročito srećne amajlije važe: parče kanapa, kojim se neko obesio, potkova, detelina sa četiri lista, rog načinjen od kamena ili zlata, itd. I prsteni, naročito burme, originalno su bili amajlije, kao i uopšte svi predmeti za nakit.

Talismana, koji pomažu svakom, ko u njih veruje dakle namenjenim svima, ima samo onih, koji sačinjavaju predmet verskog kulta. I ovde Kršćanstvo ne zaostaje za drugim religijama, jer kosti i „mošti“ svetaca nisu ništa drugo nego amajlije.

Amajlije pružaju nam veoma pogodan materijal za studiranje religija, folklore, moderne kabale itd. Njihova upotreba je sveopšta; svaki narod ima svojih sopstvenih talismana.

Ime „Amulet“ dolazi od persiskog „hamalet“ a Rimljani su od tog načinili „Amuleta“.

O „LEVITACIJI“

Već u staro doba pominju se slučajevi, da su osobe ili predmeti lebdeli u vazduhu. U novije doba takvi su slučajevi takođe utvrđeni. Ustanovljeno je, da se jedan medium održao kroz nekoliko sekundi u vazduhu više centimetara visoko. Isto tako utvrđeno je, da su se slični slučajevi dešavali i sa stolicama, stolovima i drugim predmetima. Ovakvo uticanje na „silu teže“, odnosno ukidanje, paralizovanje sopstvene težine, zove se „levitacija“.

Druga jedna, mnogo češća manifestacija levitacije je promena sopstvene težine mediuma. Ova promena dešava se naglo i bez ikakvog vidljivog uzroka. Tako je poznat slučaj jednog inače sasvim mršavog, lakog mediuma, koji je od vremena na vreme postao tako težak da ga nije nekoliko jakih ljudi moglo podići sa mesta. Naprotiv, jedan medium, koji je inače bio 96 kg. težak, postajao bi u transu tako lakim, da ga je njegov dovetogodišnji sin mogao veoma lako da dignu u vis.

O biti levitacije postoje kod naučenjaka podeljena mišljenja; ipak najveću verovatnost ima hipoteza, da je ona, levitacija, u uskoj vezi sa privlačnošću Meseca.

O AMBIDEKSTRIJI

Centar našeg nervnog sistema, mozak, podeljen je na 2 dela, koji se u naučnom jeziku zovu „hemisphere“, t. j. polukugle. Nauka je već poodavno dokazala, da je odnos između pojedinih koordinacionih nervnih centara i organa, koji su tim nervima upravljani, obrnut, drugim rečima, da je u levoj hemisferi mozga sedište nerava, koji dominiraju desnom stranom tela, a u desnoj polovini mozga da svršavaju oni živci, koji diriguju levom stranom organizma. Eklatantne dokaze za ovu činjenicu pružaju ranjenici, kojima je povređena glava: povređenje leve strane mozga prouzrokuje uvek poremećenje desne strane organizma i obrnuto. Analogni slučaj je i sa ljudima, koji su „udareni od kapi“ i „obuzeti“ ili — kako se to u svakidašnjem jeziku kaže — „šlagirani“.

Stalnom upotrebom desne strane tela, naročito desne ruke, leva hemisfera mozga je preopterećena i s vremenom — prirodno — postaje sporija, tromija i manje otporna. Naprotiv paralelno sa kržljanjem leve strane organizma rudimentira i njoj odgovarajuća desna hemisfera mozga. Cirkulacija krvi unutrašnjih sudova u glavi je usled toga poremećena, nastaju zastoji i kongestije, a kao rezultat osećamo zamorenost, nevoljnost i glavobolju.

Naročito je to slučaj kod ljudi, koji mnogo pišu ili obavljaju druge suptilne radove. Minucioznost pokreta mnogo više zamara mozak nego li dinamički mnogo jači, ali zato jednostavniji pokreti, koji osim toga angažuje i veći deo muskula i prema tome i veći deo inervacije; time se napetost podeljuje na veći deo mozga i postiže neka vrsta ravnoteže — odgovarajućoj hemisferi.

Radimo li levom rukom, angažujemo desnu stranu mozga, dok se leva odmara. Dovod krvi biva dirigovan u desnu hemisferu, ekvilibrij cirkulacije preprečava stvaranje kongestija i hiperemije mozga.

To je teorija! — A sada na praksu! Uzmite si dnevno dvadesetak minuta vremena i vežbajte pisati levom rukom. Isprva olovkom, a kad postignete izvesnu rutinu, onda perom i mastilom. Stvar nije ni tako teška; prvih dana treba prebroditi nespretnost maćehinski tretirane leve ruke i već kroz nekoliko dana bićete u stanju, da okretno pišete. Ali što je glavno vi ćete se začuditi, u kolikoj meri će vaše pamćenje da ojača i asocijacija ideja da ubrza.

„Bistrina glave,“ koja nastupa u sledbi čini vas sposobnijima za rad, unapređuje logičnost mišljenja i popravlja vam raspoloženje. Ovi pozitivni rezultati pokazuju se napadno već za kratko vreme.

Drugi jedan plus, koji na taj način postiže-

mo takođe ne sme da se potcenjuje, a to je — jačanje volje! Onaj napor, koji je potreban, da se isprva neinteresentno i tegobno pisanje levom rukom izvodi, mnogo jača volju i podiže autodisciplinu.

Takva podjednaka sposobnost leve i desne ruke zove se ambidekstija, a ambidekster je čovek, koji tu sposobnost poseduje.

Kulturni narodi Istoka već su odavno prozreli veliku korist, dapače potrebu ambidekstrije. U osnovnim školama Indije i Japana deca uče da pišu podjednako obema rukama, isto tako vežbaju se u izvođenju raznih drugih suptilnih radova levom rukom. Rezultati, koji se time postižu, su upravo zapanjujući.

Kod nas, kad roditelji opaze, da dete drži kašiku u levoj ruci, tuku ga i pregovaraju. Kao da leva ruka služi samo u svrhu simetrije tela i da bi potražili više „štofa“ kad pravimo odelo! Koliko su bestemeljne razne fraze, kojima neko želi da sebe ili drugog teši i hrabri: „čega da se bojim dok imam zdrave dve ruke..?“ itd. Dok u stvari ima samo jednu ruku, najviše „jednu ipo,“ jer je ona druga, leva, tek — „pepeljuga“ u porodici njegovih organa.

Pokušajte, dakle! Uposlite i levu ruku i razvijte na taj način i desnu hemisferu mozga. Bez toga vi ste tek „pola čoveka“ jer jedna cela polovina vašeg mozga drema. Nije li to zločin, — zločin prema samom sebi i prema

ljudskom društvu, čiji je svaki pojedinac član?! Ono malo samopregora i truda na početku, bogato će biti nagrađeno! Ne odlažite i — istrajte!

SIDERIČKO KLATNO (PENDEL)

Jedan veoma interesantan eksperiment, kojega svako može da izvede, sastoji u sledećemu:

Uzme se jedna kratka metalna cev, koja je po prilici jedan centimetar dugačka, i čiji je dijametar (prečnik) isto tako velik. Na donjem delu pričvrsti se jedno metalno kazalo u formi eksera. Na gornjem delu nalazi se oko 30 centimetara dugačka svilena nit, čiji drugi kraj treba držati između palca i kažiprsta tako, da cev sa kazalom lebdi nad predmetom, kojeg želimo pomoću „sideričkog klatna“ da ispitamo.

Posle malo vremena klatno će početi da se miče u stranu, ili će pak da se giba, opisujući krug ili elipsu. Prikladno je upotrebiti i jednu ploču, na kojoj su označena slova ili brojevi. Ona slova ili brojevi, koje klatno pri svojim pokretima pokaže, daju sadržinu za razjašnjenje željene stvari.

Ovo sideričko klatno, kad ga neko lice na opisani način drži, zapada u određene titraje, koji su ovisni o zrakama, koje potiču od istraživanog predmeta, ili pak od osoba, koje su sa označenim predmetom imale posla. Okultisti, koji se zanimaju istraživanjima pomoću sideričkog

klatna, aplikuju ovaj metod pri rukopisima u svrhu pronalaženja anonimnih pisaca nekog pisma, za utvrđivanje falsifikata slika i drugih umetnina, za pronalaženje osoba, koje su učestvovala pri nekim nepoštenim radnjama, i u slične svrhe.

Neki, i to ozbiljni naučnici, kao profesor Oelenheinz, Dr. Voll, Gessmann i Kallenberg drže sideričko klatno za jedan od najvažnijih instrumenata za razjašnjavanje i pronalaženje tajanstvenih i sakrivenih stvari. — Drugi opet, kao na pr. psiholog Erichsen, tvrde, da u klatnu nema nikakve naročite snage, nego da se tu radi o prenosu misli ili o autosugestivnom dejstvu.

Novijim istraživanjima o biti i dejstvovanju raznih titraja i pokreta klatna mnoge zagonetne i mračne stvari bile su razjašnjene.

* * *

Jedan slični, nešto jednostavniji eksperiment, koji se može bolje uračunati među takozvane društvene igre, a koji bazira na sličnom principu je takozvano „**Proročište sa prstenom**“.

Pomoću istoga može se lako pogoditi starost jedne osobe, i to na sledeći način: Uzme se jedan prsten, najbolje jedna burma, te se na istu priveže konac, ili svilena nit, oko 35--40 centimetara dugačka. Osoba čiju starost želimo pogoditi, drži drugi, slobodni kraj niti među palcem i kažiprstom tako, da prsten slobodno lebdi u jednoj praznoj čaši.

Onaj, koji izvodi eksperimenat, broji godine starosti, počev od nekoliko godina niže, nego što odnosna osoba može po prilici da ima. Kada eksperimentator — izusti onaj broj, koliko je godina odnosna osoba stara, njena će ruka uvek, usled naglog, letimičnog stanja uzrujanosti neprijetno da se trgne, i prsten će da udari o čašu, označivši tako svojom „zvonjavom“ starost, i to ispravnu(!) odnosnog lica.

SPIRITIZAM

Opšte je verovanje da spiritizam postoji tek od 1848 godine, od one godine kada je skrenuta opšta pažnja na fenomenalne pojave kod sestara Fox. Ali to nije tačno. Spiritizam ili verovanje u duhove, potiče iz prastarog doba; tragovi obožavanja duhova daju se konstatovati iz preistoriskog doba. Jedina je promena nastala u imenu, jer ono što su ranije zvali magijom, mistikom, kabalom, a naročito »nekromantijom«, to sve nije ništa drugo do spiritizam, verovanje u tajanstvene pojave. Da, i čudesa starih vremena pripadaju većim delom spiritizmu. Proročanstva, koja se obavljaju na spiritistički način, čudotvorna lečenja, delovanje misli na daljinu i t. d. bili su već najstarijim narodima poznati; s toga nije potrebno, da se na ovom pitanju duže zadržavamo, jer ocena istinitosti pripada jednim delom istorijatu magije. — Spiritizam pak u užem

smislu, kao što smo već rekli, javlja se godne 1848 u Americi kao neobična pojava u kući sestara Fox. Tamo se naime pojavilo tajanstveno kucanje u zidovima kuće. Na određen i isti način i u isto vreme članovi kuće čuli su tajanstveno kucanje i u prkos najtačnijeg pregleda zidova nije se ništa moglo utvrditi.

U početku neredovno i neodređeno, a docnije se čulo periodično i jasno kucanje tako da su stanovnici kuće opomenuti time došli do uverenja, da im sudbina nešto pretkazuje. — Najzad su se dosetili da traže objašnjenja i razlog tog nepoznatog kucanja, što su postigli na taj način, da su pre svega tražili stare zapise svojih predaka i tada su naišli zaista na čudnovato otkriće. U podrumu je bila sahranjena jedna osoba, koja je ubijena u istoj kući, i došli su do zaključka, da je samo duh ubijene ličnosti mogao biti uzrokom lupanja. Pošto je podrum prekopavan, naišli su na jedan kostur, a detaljnija ispitivanja pokazala su da je on uzrokom svega.

Nije čudnovato ako su u Americi, gde svaki pronalazak naiđe na interesovanje, učinjene mere da sa drugim svetom stupe u vezu. Pri tom treba napomenuti da sposobnost za to zavisi od osobe koja želi da stupi u vezu sa duhovima. Takve obdarene osobe zovu se **medijumi**.

Za uspešni napredak u opštenju sa duhovima ima se zahvaliti mnogo Andrew-u, Jackson Davisu. On je u somnambulnom stanju 1846

god. u martu mesecu utvrdio da postoji jedna osma planeta, međutim ta planeta otkrivena je u septembru mesecu iste godine. Davis je bio neznan i neškoloivan obučarski dečak koji je u somnambulnom stanju prorekao mnoge druge događaje. U besvesnom stanju govorio je tako značajne stvari da su se zainteresovali mnogi naučnici.

Susret Davisa sa pomenutom čudnom naukom doveo je do proširenja spiritizma ili bolje rečeno »spiritualizma« u Americi, i ako je jedan skup poznatih naučnika pokušavao da stane na put daljem širenju ove nauke, smatrajući sve to samo obmanom. Propovednik ove nauke nije pridao važnosti vestima protivnika i on je 1851 god. prikupio oko sebe nekoliko značajnih osoba u Nju Jorku, gde je zatim stvorio jednu organizaciju pod vođstvom popularne ličnosti **Edmonda**, sa ciljem tačnog ispitivanja spiritističkih pojava. Ali njihov plan nije ispao kako su ga oni zamišljali, jer su se na kraju krajeva uverili da u tajnama spiritističkih pojava leži jedna zagonetka, koju oni ne mogu da reše, ali da su činjenice neosporne prirode. I jednog dana svi oni koji su verovali u spiritizam tajno su progonjeni od univerziteta i crkve; neki su pohvatani i bačeni u ludnice. Pa ipak spiritizam uzeo je sve više maha. Pazume se da se ovaj pokret uskoro preneo i na Evropu, tako da retko u kojoj kući nisu vršene spiritističke seanse.

Tako su Englezi i Francuzi prvi, koji su se posvetili ovoj novoj nauci, i najveća zasluga pripada sestrama Fox (jedna od njih udata je za Jenkinsa, advokata u Londonu), koje su mnogo doprinele širenju spiritizma.

Kako u Americi tako i u Engleskoj, vera i nauka neprestano su se borile protiv spiritista. Popularni naučnici, kao: Faradi, Tildal, itd. bili su najveći neprijatelji ove nauke, ali nisu mogli da stanu na put daljem širenju. Čak neki njihovi prijatelji koji su se osvedočili o istinitosti spiritističkih pojava, postali su članovi. Kako je pokret spiritista uzeo sve više maha, u Engleskoj je osnovana 1869 god. nova komisija za naučna ispitivanja, čiji su članovi bili lekari, teolozi i pravnici. Komisija je brojala 26 članova, vršila je ispitivanja 2 pune godine. Kraj svega bio je taj, što je zahvaljujući njima spiritizam priznat za nauku, i ako nisu mogli dati dovoljno objašnjenja o izvoru ove nauke.

Od ovog društva razvila se druga zajednica, koja je imala isti zadatak rada; to je Society for psychical research« što znači »društvo za psihička ispitivanja«. Oni su svoj program rada proširili: nisu se bavili samo ispitivanjem spiritističkih pojava, nego su se interesovali za sve tajansvene pojave u čovečijem duševnom životu.

GALERIJA ISTAKNUTIH OKULTISTA

Sowan Khaura, jedan od najčuvenijih yoga brahmanskih, živio je oko 1475. godine pre Hrista. Mesto rođenja i ono smrti nepoznato je. Sowan Khaura bio je propovednik asketizma i to u najdrastičnijoj formi i upravo on je onaj, koji je naturio Brahmanizmu dogmu satrapskog mučenja svoga tela. Sowan Khaura zauzima u brahmanskoj mitologiji sličan položaj, kao na pr. Isus Hristos u hrišćanskoj, sa razlikom što se Hristu pripisuje stvaranje jedne nove vere, dok je Sowan Khaura samo regeneratore Brahmanizma. Indiske verske legende slave i veličaju Sowan Khauru kao najmudrijeg i najmoćnijeg yogu svih vremena. „Čudesna“, koja je navodno on činio, daleko premašuju ona za koja hrišćanske legende tvrde, da je učinio Isus Hristos, da bi njima dokumentovao svoje božanstvo. — Ništa pozitivnog nije poznato o Sowan Khauri.

✱

Shellah Tamu, živio je u dvanaestom veku pre Hrista. On je pre Siddharte Gautame (Budha) najistaknutiji pobornik i interpretator Sowan Khaurine dogme. Živeo je u okolini današnjeg Benares-a; uživao je veliki ugled među savremenima. Shellah Tamu bio je prvi, za kog tradicija zna, koji je umeo da „uskrsne od mrtvih“.

On je pred masom od preko deset hiljada duša umro (takozvana „fakirska smrt“) i nakon što je bio šest dana zakopan i potom opet izvađen, došao je opet k svesti. Ovaj je slučaj i kod tadašnjih velikih „majstora“ okultizma i voge pobudio silnu senzaciju. Plemena na južnim ograncima Himalaye smatrala su ga nekim božanstvom, i bio je sve do svoje smrti, koja ga je snašla u starosti od preko 130 godina, predmetom pravog verskog kulta. U kasnijim godinama, kad je već bio navršio 60 godina, ponovio je eksperiment svojevoljno uzrokovane prividne smrti nekoliko puta. Njegovi učenici, koji su od njega ovo naučili, raširili su tu umešnost po celoj Indiji, pa su doskora mnogi fakiri isto praktikovali.

Prema indiskom hroničaru Sarrah Dami i Isus Hristos je za vreme svog boravka u Indiji, od svoje 12—30 godine, od brahmanskih fakira naučio među ostalim i izvođenje prividne smrti.

Shellah Tamu i danas važi u brahmanskoj sekci Yoni kao neko božanstvo

*

Ama-Ta-Surah zaslužuje u istoriji Okultizma naročito mesto. Živeo je još i za vreme Sidharte Gautame („Buddhe“); ipak on je umro, pre nego što je „Buddha“ počeo da nauča.

Ama-ta-Surah bio je prvi, za koga se pozitivno zna, da je počeo da traži u raznim okultnim fenomenima i druge uzroke, osim tran-

scedentalnih. Tako je on prvi naučao, da je temelj sugestiji — jaka, skoncentrisana volja onoga, koji nešto sugerise, i da pri tom ne deluju nikakve nadnaravne sile. Njegova nauka bila je mnogo napadana, naročito od brahmanskih sveštenika, jer je on uspeo da uđe na realističkoj bazi u mnoge njihove tajne.

On je takode razjasnio bit ličnog magnetizma i njegovo povoljno dejstvo na bolesne. On je, kao docnije i Hristos ozdravio pomoću ličnog magnetizma veliki broj ljudi, koji su болоvali na najrazličitijim bolestima.

Isto tako za njega se kaže, da je on prvi izveo kolektivnu katalepsiju nad jednom masom od preko hiljadu ljudi.

Narod u krajevima, oko donjeg toka reke Brahmaputre, obožavao ga je kao neko božanstvo, i svi njegovi naponi da im objasni, kako je on obični smrtnik, a njegova dela produkt njegove školovane, trenirane volje, bili su uzaludni.

Bio je mučke ubijen od brahmanskih sveštenika u starosti od po prilici 40 godina.

*

Agora-Syngh, prvi pionir sistematske hiromantije, živeo je oko 1000 godina pre početka hrišćanske ere.

Do onda hiromantija i ako se bazirala na proverene empiričke dokaze, ipak je u suštini bila

kabalističke prirode. Bez ikakve utvrđene norme ona je puštala mnogo slobode intuiciji, te su se ondašnji hiromanti, brahmanski sveštenici, rado služili dvosmislenim, pitiskim diktima.

Agora-Syngh dao je hiromantiji nov pravac. Njegovi učenici, koji su se iz Ghazipura razišli na sve strane, energično su istupali protiv fanatičnih „sadhi“, koji su praktikovali hiromantiju u vezi sa obilaženjem oko vatre, i drugim manipulacijama obskurne prirode, koje su imale svrhu, da „klientu“ uliju „respekt“.

Agora-Syngh-ova hiromantija negirala je neku usku povezanost između astrologije i znakova na ruci, već se je utvrdila kao samostalna disciplina, i ako je njen kreator bio i odličan astrolog.

MOĆ ČOVEČIJEG POGLEDA

U čovečijem pogledu leži ogromna snaga. I naš narod veruje — a ne bez temelja — da, ima ljudi, koji svojim pogledom mogu da učine vazdan zla, da prouzrokuju bolesti kod ljudi i životinja itd. Takav moćni pogled zove se u okultizmu „magnetski pogled,“ ali moć magnetskog pogleda ne mora da se ispoljuje samo u rdavim rezultatima. Opšte je poznata činjenica da indijski fakiri imaju veliku moć u svom pogledu; da su u stanju da hipnotišu cele mase lju-

di, da snagom pogleda ukroćuju otrovne zmiје i divlju zverad.

U krugovima naučenjaka na zapadu bilo je do pred nedavno mišljenje o fakirima i njihovim delima podeljeno; jedni su verovali u njihovu moć, koju na temelju „egzaktnih nauka“ nisu umeli da protumače. Drugi opet — da nebi priznali svoju nemoć i nesposobnost da definišu pravu prirodu pojedinih fakirskih „čudesna,“ jednostavno su sve to nazvali — „obmanom!“

Pre kratkog vremena uputila se u Indiju jedna grupa američkih univerzitetskih profesora, da bi na licu mesta proučavala okultne fenomene i dela fakira.

Fakir **Benami Lakar**, pod najpažljivijom kontrolom prisutnih naučenjaka držao je u ruci i fiksirao svojim moćnim pogledom jedno zrno semena duli — biljke, koje seme su sami naučnjaci doneli i dali fakiru.

U roku od 11 minuta izrasla je iz tog zrna u fakirovoj ruci 37 santimetara visoka biljka i procvetala!!

Posle toga ponovio je **Benami Lakar** isti ovaj eksperiment sa više semena i to pod kontrolom specijalnih aparata, koje je ekspedicija naučenjaka sa sobom donela. Rezultat je bio još frapantniji.

MISTERIJA BROJEVA

I brojevi imaju svoja začenja! Ne mislim ovde brojeve, koji označuju kilograme, metre a naročito — dinare, jer njihovo značenje nam je svima dobro poznato. Ali sa „okultnog“ staništa izvesni brojevi igraju važnu ulogu, koliko u životu pojedinaca, toliko i za cele epohe.

Ograničeni prostor ne dozvoljava mi da se upuštam u teorije, već ću da navedem nekoliko interesantnih primera. Tako je na primer

BROJ 7

jedan od najkurioznijih u mističnoj matematici, I naše fizičko „ja“ obnavlja se u periodima od po 7 godina: posle 7 godina dete menja zube, posle 14 godina nastupa pubertet (prema klimatskim, konstitucionim i drugim prilikama — može i nešto ranije, ili docnije), posle 21 godinu postaje se punoljetnim (tj. duševno zrelim) itd.

Spektrum (duga) ima 7 boja; u muzici ima 7 nota; itd. Otvorimo koju starinsku knjigu, i tamo je sve u znaku „7“: Ima 7 svet-skih čuda (piramide, „viseći vrtovi“ Semiramidini u Babilonu, statua Jupitra u Olympu, Djanin hram u Ephesu; Kolos na Rhodosu, Mausoleju Halicarnassu i svetionik u Aleksandriji); 7 grčkih mudraca; 7 glava hydre; 7 brežuljaka, na kojima je sagrađen Rim itd.

Ipak i ovde vode razne vere glavnu reč. Tako Alah obećaje vernicima, koji umru za

Islam — sedmo nebo; „fetiši“ plemena Maori u Novoj Zelandiji imaju 7 očiju; poklonici Satane (u jednom delu Persije) klanjaju se sedmorici rogate gospode; Teozofija deli konstituciju čoveka na 7 principa; itd.

I u Okultizmu igra taj broj značajnu ulogu, kao što će to pojedini članci docnije pokazati.

Ali Biblija tuče rekord i u tome:

Bog, pošto je šest dana stvarao svet, odmarao se sedmi dan; prema tome je i nedelja dobila 7 dana.

Biblija priča dalje, da je faraon sanjao o 7 debelih i 7 mršavih krava, što je po Danielovom tumačenju značilo mesijanske godine (umnožak od 7!); žrtvu od 7 teladi i 7 ovaca doprineli su prijatelji Jobovi; Abraham je Abimelehu učinio poklon od 7 životinja; Josuina vojska 7 puta obišla je oko grada Jerihona; itd.

Između Uskrsa i Duhova ima 7 nedelja; ima 7 „sakramenata, 7 „glavnih greha“; 7 psalma pokajanja. U biografiji „blažene Device“ nalazimo 7 žalosti, 7 radosti i 7 časti. Crkva uči, da ima 7 glavnih kreposti i 7 darova duha.

Apokalipsa govori o 7 crkava azijskih; 7 duhova božjih; 7 pečata na knjizi proroka; 7 anđela satruba; 7 svetnjaka; 7 zvezda; 7 žižaka (sveća); o jagnjetu sa 7 rogova i 7

o čiju; o 7 anđela, koji su imali 7 zala i izlili 7 čaša gnjeva božijeg; o ženi koja je sedela na životinji sa 7 glava; o zmaju sa 7 glava i 7 kruna. Zver, koju je Ivan video, kako je izašla iz mora, imala je 7 glava; čuo je, kako je dvama svedocima dano da proriču 1260 dana (umnožak od 7!); itd.

U životu Isusa Hrista ima 7 reči izgovorenih na krstu; od 7 komada (5 hlebova i dve ribe) nahranio je mnoštvo ljudi; itd. A i njegova genealogija je sva u znaku 7: nabraja se 3×14 imena (dakle 6×7) od Abrahama do Josipa; pa i sam praotac njegov, Abraham ima ime od 7 slova, itd.

Predaleko bi me vodilo, kad bih dalje nabrajao slične slučajeve, naročito one iz raznih grana profanih nauka.

O KOSIMČKIM SILAMA

Cela vasiona ispunjena je ogromnim silama. To, između ostalog, vidimo i po tome, što naša zemlja i bilijoni drugih, delimično mnogo većih, nebeskih tela lebde slobodno u vasioni i sigurno i tačno kruže svojim redovitim, određenim putem. Isto tako pojave svetlosti, toplote, same atmosfere pojave itd. znak su velike kozmičke snage.

Ako se zapitamo, odakle te sile dolaze, saznaćemo iz astrologije, da one bivaju emanirane

iz nebeskih tela. Treba da, radi lakšeg razumevanja, zamišljamo ta nebeska tela kao živa tela, koja su ispunjena snažnim magnetskim silama, i koja poseduju po jedan magnetski severni i južni pol. Svako nebesko telo obavijeno je gasovitim plaštem, koji se zove *a u r a*, koju treba da smatramo kao transformaciono, posredničko mesto za izlazeće i pridolazeće sile. Ljudi, isto tako i svi drugi stvorovi poseduju takođe veliku magnetsku snagu, a takođe i auru; i oni imaju pozitivnu i negativnu snagu. Kad preovladava pozitivna snaga, onda je odnosni stvor pozitivan, ili električan, a u drugom slučaju je negativan, ili magnetičan.

Za magnetizam vasijskih tela, isto tako i za onaj svih stvorova, važi zakon, da se jednaki polovi odbijaju, a suprotni da se privlače. Ovaj zakon odnosi se, prirodno, i na ljude, jer osobe istog polariteta odbijaju se, to jest one se ne slažu dobro, i obrnuto. Ovo je veoma važno pri izboru supruga, poslovnog personala, ortaka, prijatelja itd.

Kroz svoju magnetsku snagu mogu nebeska tela, dakle i zemlja, uprkos svom okruglom obliku da na površini zadrže mora, reke, bregove i sve stvorove, koji na njima žive.

Vasijska tela i njihovi stvorovi ispunjeni su takođe i titrajima, koji odgovaraju osobini odnosnog tela, prodiru kroz eter, i onda deluju na druga vasijska tela i njihove stvorove. Ja-

kost dejstva ovisi o veličini, snazi i udaljenosti vasijskog tela, a takode i o tome, kako ono biva uplivisano u svom momentanom položaju od drugih vasijskih tela. Sile, koje emaniraju iz astra (= nebeskih tela) ispremešaju se na razne načine i stavljaju sve stvorove, pomoću svojih vibracija, u izvesna stanja iritacije. Dejstvo može da bude, već prema tome, povoljno ili nepovoljno.

Grubi uticaji astra ispoljavaju se u napetosti mase, kao što su na primer vremenske nepogode i zemljotresi; finiji uticaji dejstvuju fiziološki na naše telo, a najfiniji, najsubtilniji dejstvuju na naš duh. Za vibracije važi upravo obrnuto pravilo, nego što je to slučaj kod magnetizma, to jest, da se istovetni, istoimeni titraji međusobno privlače, a raznovrsni da se odbijaju. Tako na primer rdave misli jedne osobe uzrokuju, dakle privlače rdave misli i kod drugih lica, a odbijaju dobre misli ostalih osoba.

Ljudi i ostali stvorovi takode su ispunjeni takvim titrajima. Ove titraje čovek prima pri svom porođaju putem disanja, i prirodno je, da ih on može da prima onakve, kakvi u to vreme dominiraju u vasioni, i oni mu daju njegovo temeljno nastrojenje. Za takve titraje čovek je onda prijemljiv, i on će svagda, kadgod u vasioni budu, usled istog međusobnog položaja odnosnih nebeskih tesa, u vasioni opet dominirati

takvi titraji, da ih prime. A zadaća je astrologije, da izračuna, kada će odgovarajući položaj astra da nastupi.

Titraji astri uzrokuju kod ljudi: misli; od misli postaju dela, a iz dela razvija se „sudbina“. Čovek može da pod nepovoljnim uplivom vasionских titraja bude potstreknut, da počini neko rdavo delo, kao naprimer krađu; i on će i uistinu da je izvrši, ako nije u stanju da odnosi poziv suzbije razumom i jakom voljom.

Vrsta vibracije, koja na svakog čoveka upliviše, dolazi u vasioni u izvesne, određene dane. U to vreme biva aktivnost i sudbina odnosne osobe veoma povoljno uplivilisana. Od velike je koristi, da vodimo računa o tim povoljnim periodima, i da ih što korisnije upotrebimo i iskoristimo.

Svakome je već palo u oči, da su izvesni ljudi uvek zdravi i sposobni za rad, zadovoljni i sretni, dok je kod drugih opet obrnuti slučaj, a ne postoji za to nikakvi vidljivi, ili uopšte primetni razlog. U nekim vremenskim periodima vlada u svetu zdravlje, zadovoljstvo, red i blagostanje. U drugo pak vreme ima neprestano vremenskih nepogoda, grada, poplava, zemljotresa, suše i rdave žetve, epidemiskih bolesti, nezadovoljstva, nemira i ratova, i kojekakvih drugih peripetija.

Svi takvi događaji i pojave potiču od upliva vasionских tela. Naročito one mnoge nepogod-

nosti, koje smo u poslednjih nekoliko godina imali da preturimo, stajale su u vezi sa ondašnjom blizinom planete Marsa.

Ko upozna, prema nauci astrologije, vrstu svojih sopstvenih titraja i nauči, kako će da izračuna za svako vreme momentanu vrstu vasion-
skih vibracija, i ko ume da prema tako dobivenim rezultatima udesi svoje delovanje, taj može da si preprečava velike štete i da iskorišćava sve povoljne situacije.

ASTROLOGIJA

Astrologija (od grčke reči **astron** — nebesko telo, i **logos** — reč, nauka) je znanost koja uči, kako se po položaju zvezda i planeta pri porođaju neke osobe pretskazuje njen život i njena budućnost.

Domovina astrologije je Kaldeja, odakle je prešla u Egipat, a potom u Grčku i Italiju; odavde je u kratkom vremenu zavladała celom zapadnom Evropom, gde je naročito u XVI i XVII veku slavila vrhunac svog slavlja. Mnoge ugledne ličnosti, pa i one na najvišim položajima zanimala su se astrologijom, a svaki vladar i knez, uopšte svaki velikodostojanstvenik, imao je na svom dvoru po jednog astrologa. Nijedan porođaj deteta iole imućnijih roditelja nije se desio, a da pri tom nije koji astrolog morao da sastavi detetov

horoskop. A nijedan važniji posao nije se preduzima, bez da se pitalo „zvezde“ za savet.

Prema nauci astrologije, svaki planet ima svoj naročiti uticaj na čoveka i razvoj događaja oko njega. Ovaj uticaj menja se u intenzivnosti već prema tome pod kojim „kutem“ odnosni planet u stanovito vreme deluje.

Kao temeljni princip tih „kuteva“ uzeto je 12 zvezda zodiaka: **aries, taurus, gemini, cancer, leo, virgo, libra, scorpion, arcitenens, capricornus, amphora i pisces.**

Prema ovih 12 konstelacija podeljen je **horoskop** u 12 „kuća“, od kojih svaka pripada jednom od navedenih zvezda. Astrolog pošto mu je poznat čas, dan, mesec i godina rođenja odnosno osobe, kao i **mesto rođenja**, za koje treba da ustanovi tačnu geografsku dužinu i širinu, proračuna pomoću naročitih tablica i formula, u kojem od citiranih 12 zvezda se je koji planet nalazio u momentu rođenja te osobe, i stavi ga u horoskopu u tom zvezdu odgovarajuću „kuću“. Postavljanje horoskopa je veoma komplikovana stvar, i bazira na dugotrajnom i preciznom proračunavanju. Za jedan opsežni i tačni horoskop jednog čoveka potreban je posao od 14—30 dana; a već za običnu, površnu studiju, koja tretira samo glavne momente života, potrebno je po ceo dan računanja, i to ako imamo pri ruci sve moguće matematske i astrološke tablice, koje olakšavaju i ujednostavnjuju računanje.

Ova komplikovanost dolazi naročito od činjenice, da se značenje jednog planeta ne menja samo prema njegovom položaju u pogledu pomenutih zodiakalnih konstelacija, već se ono, što više, menja i prema položaju planeta međusobno. Tako jedan te isti planet znači u stanovitom položaju najbolje, dok u malo promenjenoj situaciji predskazuje upravo dijametralno oprečno, dakle superlativno zlo. K tomu dolazi još i činjenica, da unutarnji planeti : Merkur i Venera, imaju — prirodno — dvojaku kretnju. Kako se oni nalaze naime, između zemlje i Sunca, a vreme njihove revolucije (obilaska oko sunca) je mnogo kraće od zemljinog, koje je, kako nam je svima poznato 365 dana, tj. jedna godina, to se oni — posmatrani sa zemlje — kreću u protivnom smeru, kad se nalaze, na svom putu oko Sunca, na drugoj strani istoga, to jest kad se Sunce nalazi između Zemlje i jednog od ta dva „unutarnja“ planeta. Astrološki termin za ovakvo stanje je „Venera (Merkur) je retrogradna“, što bitno menja značenje njenog upliva.

Od raznih međusobnih položaja planeta tri su glavna, koji igraju kardinalnu ulogu pri sastavljanju horoskopa : dva planeta mogu naime da budu međusobno u **konjunkciji**, **opoziciji** i u **kvadraturi**. Dva su planeta u konjunkciji, kad se nalaze oba u istom pravcu na liniji prema Suncu, i to oba na istoj strani Sunca.

U opoziciji su, kad su na istoj liniji sa Sun-

cem, ali svaki na drugoj strani, to jest njihova međusobna udaljenost je 180 kružnih stepeni.

U kvadraturi su dva planeta, kada su udaljeni jedan od drugog 90 kružnih stepeni, to jest kada sa Suncem zajedno čine pravi kut, čiji je vrh na samom Suncu.

Kad je horoskop postavljen, svršen je prvi deo posla; drugi — ne mnogo lakši — je „čitanje horoskopa“, to jest tumačenje upliva pojedinih planeta sa odnosnih položaja, uzevši u obzir gore označene teze.

Kolikogod se astrologija vremenom izrodila u čisto kabalističku. — tri četvrtine svih sredovečnih astrologa bili su hohštapleri! — to joj se ipak ne da odreći temeljni princip. Jer — zar nemaju nebeska tela upliva na naš život? Sunce daje i podržava sav život na zemlji, i da se ono samo za jedan dan „sakrije“ nestalo bi svega.

Mesec veoma bitno deluje naročito na centralni nervni sistem čoveka. Ne hodaju li mesečari za vreme punog meseca? A i menstruacija žena poklapa se tačno sa menama meseca. Itd.

Na svaki način, astrologija je majka astronomije, i da nije bilo prve, nikada ne bi druga postigla današnje rezultate. Mnogi od čuvenih astronoma Srednjeg veka bili su vatreni pristaše astrologije, kao na pr. Kopernik, Kepler, itd. A i sam Galileo Galilei otvoreno je branio nje-ne teze.

Kod nas je astrologija malo poznata. Danas ona cvate u Sjedinjenim Državama, u Engleskoj i Nemačkoj, gde si je umela steći veliki broj prištaša među naučenicima, koji su je — u koliko je to bilo moguće — proventilirali i odbacili nagomilana kabalistička tumačenja, koja su se u XVII i XVIII veku nagomilala.

Telekinezija

Znači zapravo »pokretanje na udaljenost«. Podrazumeva se pod tim micanje i kretanje lakših i težih predmeta bez vidljivog, ili uopšte primetnog uzroka. Izvođenja telekinezije dešavaju se obično kroz naročite medije, iz kojih struji znatna duševna snaga, koja se pretvara u fizičku snagu i uzrokuje pomicanje stanovitog predmeta. Prikladan medium može predmete, kao naprimer kutije za cigare, tanjire, čaše, kašike, lampe, stolice, stolove itd. da podigne po nekoliko sekundi da ih drži samo snagom svoje volje, bez ikakvog fizičkog kontakta, lebdeći u vazduhu; isto tako može da te predmete pomiče sa svog mesta ovamo onamo. Medium se nalazi samo u blizini i drži vrške svojih prsti u malom otstojanju odnosnog predmeta.

Pomoću telekinezije mogu lako da se protumače takođe razne okultističke tajanstvene pojave, kojekakvi šumovi, udaranje, puckanje itd. Muzički instrumenti, kao na primer

gramofoni, mogu pomoću telekinezije da budu usporeni ili ubrzani, ili pak sasvim zaustavljeni.

Medium treba da se uspava pre svake seanse (vidi: Petrović: „Kako ću da naučim da hipnotišem“), a kad se posle probudi, ne može da se seti ničega.

Teleplastika ili Materijalizacija (utelovljenje)

Pod tim imenima podrazumeva se od prikladnih medija istrujavana psihička snaga, koja može da poprima na kraće vreme vidljivu i opipljivu formu.

Ove forme su veoma različite: oblici konca, batine, „pantljika“, ruku, nogu, glave, a i celih ljudskih tela. Katkada su ove pojave popraćene fenomenima svetlosti, promenom temperature, ili nekim naročitim mirisima. Ovakve „utvare“ mogu da se pomiču, da se približe raznim predmetima, i da ih kroz kraće vreme drže lebdeći u vazduhu (vidi članak „Olevitaciji“).

Navedene teleplastične figure proizlaze iz usta, ili drugih šupljina u telu (uha, nosnice). Njihova pojava često je popraćena fluktuirajućim kretnjama i šumovima. Materijalizovane figure su opipne, hladne su, vlažne ili lepljive; retko suve i tvrde. Pri dodiru tih figura medium oseća bolove. Nestanak tih utvara dešava se sasvim iznenadno i ne ostavlja iza sebe nikakvih tragova.

*

Materijalizacija igra naročito u Spiritizmu značajnu ulogu. Ipak, ozbiljni naučenjaci, u najnovije doba naročito prof. Lommer u Siessenu, tvrde, da te spiritističke teleplastične pojave baziraju na obmani. Da li posle smrti postoji neki dalji individualni, osobni život, nije još dokazano; ipak — moguće je to, isto toliko, koliko je mogući suprotni slučaj. Ali da se „duhovi“ javljaju iz „onog sveta“ kroz kojekakve medije, nije verovatno; potrebna je zaista jaka doza — recimo blago „naivnosti“, da čovek u to veruje.

ŠTO SVAKO NE ZNA

B u d d h a (Buda) nije ime kreatora velike vere, ili bolje rečeno filozofije, budizma, kojemu pripada danas oko 40% svega čovečanstva. Buddha je njegov nadimak a znači posvećeni. Iz velikog poštovanja prema svom učitelju rado se izbegava pominjanje njegovog imena bez potrebe, kao što je to slučaj i u hrišćanskim verama, gde se umesto Isus Hristos mnogo upotrebljuje reč „Spasitelj“, „Mesija“, itd.

Pravo ime „Buddhe“ je Sidharta Got-hama, i on nije nikakvo božanstvo, već običan smrtnik, koji je došao do »spoznaje«, i tu svoju spoznaju predao ljudima da se njom koriste.

*
Od bezbroj načina, pomoću kojih se pogađa, ili bolje nagađa ljudska sudbina, ima ih svega 19, koji se sistematski kultivišu.

*
I Hrišćanska nauka — ona neiskvarena »zubom vremena« — veruje u hiromantiju. Tako je Pavao, apostol, u svojoj poslanici Korinćanima rekao: „Bog je dao ljudima znakove na ruke, da bi znali što im je činiti“.

*
— **Avdes** je pranje ruku i lica pre molitve kod Muslimana.

*
— **79%** svega čovečanstva pripada raznim nehrišćanskim religijama.

*
— **Siderička godina** je za jedan dan kraća od tropske (sunčane) godine.

*
— **Aura** je gazogeni plašt, koji okružuje sva tela; ona je osetna emanacija vitaliteta odnosnog tela.

*
— **Šintoizam** je jedna sekta Buddhizma, koja je udomaćena u Japanu. Šintoizam ne postoji više čist, već je profanisan jakom dozom polidemonizma (kult duhova i strah pred njima).

*
— **Sumerićani**, narod koji je živeo pre ne-

kih 7000 godina u severnom centralnom delu današnje Indije, prvi su upotrebljavali hipnozu u svrhu lečenja.

*

— **Pagoda** je hinduski hram.

*

— **Dalai-Lama** je vrhovni poglavica budističke vere sa sedištem u Lhasi (Tibet). — **Lama** je budistički sveštenik kod Mongola i Tibetanaca.

*

— **Mazdeizam** je vera Iranaca (Meda, Baktra, starih Persijanaca, Parta itd.) osnovana na ideji borbe dvaju principa: dobra (Ormazd) i zla (Ahrimen).

*

— Reč **hipnoza**, dolazi od grčke reči „hypnos“, što znači **san**.

*

— **Pantheizam** je identifikacija sveta sa Bogom. Od evropskih filozofa bio je Spinozza koji je zastupao i branio tezu pantheizma.

*

— **Jogi** su sledbenici nauke Yoga, mudraci, — a **fakiri** su ljudi koji **praktične** rezultate te nauke na sebi primenjuju; oni su u neku ruku pokajnici ili isposnici, koji mučenjem svoga tela žele da postignu „Nirvanu“.

*

— **Magi** su tražili filozofskim putem razjašnjenje raznih metamorfoza i fenomena, a **madioni-**

čari plagiraju te metamorfoze trikovima i obmanama.

*

— Kanon Buddhizma zove se „**Tripitaka**“.

*

— **Posthipnotička** sugestija je ona, koja djeluje tek nakon što je medijum probuđen iz hipnotičnog sna.

*

— **Planete** ne emaniraju sopstvene svetlosti, već reflektuju svetlost sunca; **fiksne zvezde** sjaje svojom sopstvenom svetlošću.

*

— **Hipnoterapija** je lečenje pomoću hipnoze.

*

— **Mnemonika** je nauka o funkciji mozga pri pamćenju, a **mnemotehnika** je nauka o **veštackom** pamćenju.

*

— Izraz „**četvrta dimenzija**“ biva mnogo puta, i od ozbiljnih pisaca, krivo upotrebljavan. Pod tim imenom podrazumevaju se sva parafizička svojstva nekog tela

*

— Svi **astronomi srednjeg veka** bili su i pristalice astrologije.

*

— „**Hirozofija**“ (ili „hirognomija“) je nauka o ruci, njenim oblicima i značenju istih u karakterološkom smislu; a „**hiromantija**“ je nauka, koja iz crta na dlanu izvodi zaključke za budućnost.

*
— „**Omen**“ znači predznak.

*
„**Monotheističke**“ vere su one, koje načaju da postoji samo jedan Bog. Glavni pretstavnici monotheizma su: Hrišćanstvo, islam i jevrejska vera, i ako je hrišćanstvo u suštini jedna smesa monotheizma, politheizma i polidemonizma.

*
— „**Oniromantija**“ je tumačenje snova; pretkazivanje događaja na temelju nekog sna.

*
— „**Onomantika**“ je ona grana okultizma, odnosno magije, koja tumači značenje imena pojedinih osoba.

*
— „**Nekromantija**“ bila je kod starih Grka sazivanje mrtvih; dakle nešto sličnoga kao spiritizam.

*
— „**Heksagramizam**“ (od „heksagram“ = šesterokut) ima razne primene u okultizmu. U užem smislu reči, to je jedan deo nauke o magiji.

*
— „**Svastika**“ je krst sa prekinutim kracima za 90%; ona je simbol Budhizma.

*
— „**Spektrum**“ je skup od sedam glavnih boja, koje se dobiju refrakcijom zrâka sunčanog svetla kroz prizmu. I „**dûga**“ je spektrum. „**Spek-**

tralna analiza“ je način, kojim se pomoću lomljenja zrakâ svjetla pronalazi hemiski sastav nekog tela.

*

— **Sarrh Damah** bio je čuveni hinduski filosof i historičar; živeo je oko 60 godina posle Hrista. Sarrh Damah tvrdi, da je Isus Hristos od svoje 12. do 30. godine boravio u Indiji, i da je onde, od brahmanskih fakira naučio sve ono, naročito ona „čudesna“, pomoću kojih je docnije nastojao, da dokumentuje svoje »božanstvo«.

*

— „Materijalizacija duha“ je u okultizmu dantična sa materijalizacijom misli. — Spiritisti tvrde, da se „duhovi“ pokojnih „materijalizuju“ i da postaju palpabilni.

*

— „Kismet“ je — u Kuranu — sudbina, to jest od Alaha unapred određen tok događaja u životu pojedinog čoveka.

*

— Protivno dosadašnjem tvrđenju tvorac moderne grafologije je Englez John Morris.

*

— Alhemisti srednjeg veka nastojali su da pronađu jedan kamen, pomoću kojega bi mogla da se izvede transmutacija metala u zlato. Taj iluzorni kamen dobio je ime „kamen mudraca“.

*

— **Taro** je jedan deo verskog sita brahmanizma, pomoću kojega se može unapred predvideti čovečija sudbina.

*

— **Trimurhi**, ili Trimurti je hindusko »Trojstvo« ili Trojica, a sastavljeno je od Brahme, stvoritelj; Višnu, "konservator" (on ima zadaću da stvoreno sačuva) i šiva »destruktor«, uništava, i zastupnik triju večnih univerzalnih energija.

*

— **Okulista** je lekar, specijalista za očne bolesti, a **okultista** je adept okultizma, t. j. okultnih nauka.

— „**Rhapsodomantija**“, ili „Stoicheomantija“ bila je u srednjem veku veoma omiljeni način prorokovanja, koje se sastajalo u tome, da je odnosna osoba »onako, na sreću« otvorila Horaca ili Virgila, zamislivši pri tom jedan broj, koji je značio broj retka na otvorenoj stranici. Ono, što je tako dobiveni vers sadržao, odnosilo se na skorbu budućnost odnosne osobe(!)

*

— „**Konjukcija**“ dveju planeta je istovetnost njihovog položaja prema Suncu; tj. zamišljena prava linija od Sunca na jedan odnosni planet, ide i kroz drugi planet, a oba se nalaze na istoj strani sunca. „**Opozicija**“ je rastojanje dveju

planeta za 180° ; dakle: zamišljena prava linija ide kroz Sunce i oba planeta, koji se nalaze na suprotnim stranama Sunca.

*

— „**Bisextil**“ je takođe „terminus technicus“ Astrologije, a znači međusobno rastojanje dveju planeta od 60° . —

„**Somnolenca**“ je prvi stadij hipnotičkog sna. Uspavani je još pri svesti, ali oseća veliku zamorenost, pospanost, i obično ne može da otvori oči.

*

— **Buddhizam** je najraširenija religija. Ova je činjenica tim interesantnija, ako se uzme u obzir, da Buddhizam ne veruje u boga i negira postojanje duše. Preko 42% svih ljudi na svetu su **Buddhisti**! U srazmeru prema drugim glavnim verama Buddhizam se odnosi ovako:

42%	čovečanstva	su	Buddhisti
$14\frac{1}{2}\%$	„	„	Hindusi (Brahmanci.)
14%	„	„	Muslimani
11%	„	„	Katolici
6%	„	„	Pravoslavni
8%	„	„	razne kršćanske sek.
$\frac{1}{2}\%$	„	„	Jevreji
4%	„	„	pripad. ostal. religija

*

— „Bo“ — drvo igra u Buddhizmu sličnu ulogu kao kod Hrišćana krst. U seni takvog drveta Siddharta Gothama preživljavao je onu veliku duševnu borbu, iz koje je on izašao kao „Buddha“. — U znak poštovanja, za uspomenu na kreatora njihove religije, zasadili su buddhistički kaluđeri u Anurâdhapuri, južno od Ruvanvaeli Dâgaba, godine 288 pre Hrista (!) jedno takvo drvo, koje — ma kako to čudno zvuči — još i danas živi i lista; staro je dakle 2224 godina! To je najstarije Istorisko drvo sveta. — „Bo“ drvo spada u rod smokava, a botaničko ime mu je „Ficus religiosa“.

— **Transmutacija**, ili preporođenje, igra naročito pri vežbama Yoga (Radža — Yoga) važnu ulogu. To je pretvaranje sokova, koji inače služe za stvaranje novog života (sperme), u energiju za sopstveno telo. Ova procedura moguća je samo pri totalnoj ili jakoj abstinenciji od polnog saobraćaja. —

„Thurifurnija“ je „vraćanje“ iz smeru, oblika i kvantiteta dima od užarenog tamjana.

— „**Ololygmantija**“ je pretskazivanje nekog događaja po laveži i zavijanju pasa. Prastari je to običaj — tako star, kao i pasiji rod. I u nekim našim krajevima narod mnogo polaže na „ololygmantiju“. Tako naprim, ako pas zavija sa gubicom okrenutom prema gore, to navodno

znači, da će se desiti požar. A kad zavija sa gubicom spuštenom prema zemlji, to ima da znači, da će neko od ukućana, ili u susetstvu da umre!

*

— U **Astronomiji i Astrologiji** označuju se zvezde slovima grčkog alfabeta, i to tako, da najveća zvezda jedne konstelacije dobija ime prvog slova, dakle „alpha“, i dalje po veličini zvezda: „beta“, „gama“ itd. Na primer: „Alpha Orionis“, „Beta Ursae Majoris“, i. t. d. Sve zvezde „prvog reda“, i neke poznatije „drugog reda“ imaju sem toga zasebna, većinom arapska, imena. Tako se „Alpha Lyrae“ zove „Vega“; „Alpha Cygni“ — „Deneb“, i. t. d. — Polarna zvezda („Stela Polaris“) „Alpha Ursae Minoris“, to jest: najveća zvezda u zvezdištu „Malog Medveda“ („Ursa Minor“).

*

Delfiska proročica Pitija, kazala je Aleksandru Velikome: „Ibis redibis nunquam peribis in bello“. Ona je to govorila bez ikakve modulacije glasa, tako da ako se (osim iza prve reči: „Ibis“) načini pauza (odnosno u pisanju — zapeta!) posle treće reči: „nunquam“, — onda to znači: „Ići ćeš, nikad se nećeš vratiti, — poginućeš u ratu!“. Ako se pak ista pauza (odnosno zapeta) metne posle druge reči:

„redibis“, — onda to znači upravo suprotno :
„Ići ćeš, vratićeš se, — nikad nećeš poginuti
u ratu!“.

*

Bhagavad-Gita („uzvišena pesma“, ili „pe-
sma o uzvišenome“) je deo indiskog eposa „Ma-
h a b h a r a t a“. Bhagavad-Gita prikazuje u po-
etičkoj formi borbu niskog, profanog sa višim,
duhovnim i ocrta konačnu pobedu uzvišenoga.

*

Hristos znači „pomazani“. Unutrašnje svesno-
stanje onoga, koji je u svakoj formi uzvišen iz-
nad egoizma. To je snaga apsolutne ljubavi. U
toj snazi svi su ljudi braća („fratres in Christo“);
theozofsko bratstvo ljudi biva takode realizo-
vano u onoj meri, u kojoj pojedinci dolaze do
samosvesti svog pravog bića. To uče i sve svete
knjige.

Što Biblija naziva „Hristom“, zove se u
Buddhizmu „Buddha“, u nauci Laotsa „Tao“,
kod Brahmanaca „Brahma“ itd.

*

Monizam je verovanje, da je telo i duh
jedna nerazdeljiva jedinica; — njemu nasuprot
stoji **Dualizam**, koji uči, da su telo i duša
zasebni, ravnopravni faktori. Po nauci Dualizma,
telo je smrtno, a duh (odnosno: duša) besmrtna.
Hrišćanska nauka je dualističkog karaktera; isto
tako i Okultizam.

horoskop. A nijedan važniji posao nije se preduzima, bez da se pitalo „zvezde“ za savet.

Prema nauci astrologije, svaki planet ima svoj naročiti uticaj na čoveka i razvoj događaja oko njega. Ovaj uticaj menja se u intenzivnosti već prema tome pod kojim „kutem“ odnosni planet u stanovito vreme deluje.

Kao temeljni princip tih „kuteva“ uzeto je 12 zvezda zodiaka: **aries, taurus, gemini, cancer, leo, virgo, libra, scorpion, arcitenens, capricornus, amphora i pisces.**

Prema ovih 12 konstelacija podeljen je **horoskop** u 12 „kuća“, od kojih svaka pripada jednom od navedenih zvezda. Astrolog pošto mu je poznat čas, dan, mesec i godina rođenja odnosno osobe, kao i **mesto rođenja**, za koje treba da ustanovi tačnu geografsku dužinu i širinu, proračuna pomoću naročitih tablica i formula, u kojem od citiranih 12 zvezda se je koji planet nalazio u momentu rođenja te osobe, i stavi ga u horoskopu u tom zvezdu odgovarajuću „kuću“. Postavljanje horoskopa je veoma komplikovana stvar, i bazira na dugotrajnom i preciznom proračunavanju. Za jedan opsežni i tačni horoskop jednog čoveka potreban je posao od 14—30 dana; a već za običnu, površnu studiju, koja tretira samo glavne momente života, potrebno je po ceo dan računanja, i to ako imamo pri ruci sve moguće matematske i astrološke tablice, koje olakšavaju i ujednostavnjuju računanje.

„redibis“, — onda to znači upravo suprotno: „Ići ćeš, vratićeš se, — nikad nećeš poginuti u ratu!“.

*

Bhagavad-Gita („uzvišena pesma“, ili „pesma o uzvišenome“) je deo indiskog eposa „Mahabharata“. Bhagavad-Gita prikazuje u poetičkoj formi borbu niskog, profanog sa višim, duhovnim i ocrtava konačnu pobedu uzvišenoga.

*

Hristos znači „pomazani“. Unutrašnje svesno stanje onoga, koji je u svakoj formi uzvišen iznad egoizma. To je snaga apsolutne ljubavi. U toj snazi svi su ljudi braća („fratres in Christo“); theozofsko bratstvo ljudi biva takođe realizovano u onoj meri, u kojoj pojedinci dolaze do samosvesti svog pravog bića. To uče i sve svete knjige.

Što Biblija naziva „Hristom“, zove se u Buddhizmu „Buddha“, u nauci Laotsa „Tao“, kod Brahmanaca „Brahma“ itd.

*

Monizam je verovanje, da je telo i duh jedna nerazdeljiva jedinica; — njemu nasuprot stoji **Dualizam**, koji uči, da su telo i duša zasebni, ravnopravni faktori. Po nauci Dualizma, telo je smrtno, a duh (odnosno: duša) besmrtna. Hrišćanska nauka je dualističkog karaktera; isto tako i Okultizam.

*
Fascinacija (lični magnetizam) je svojstvo čoveka, da usled povećane životne snage, svojim pogledom, govorom i ponašanjem vrši na druge stanovitu moć i da njima vlada.

*
Theozofija (božija mudrost) samospoznaja božanstva u srcu ljudi. Theozofija nije nauka ili religija, nego je to svesnost božanskoga „ja“, koje je temelj čoveka i svega što postoji. Deoba i razilaženje stvari je samo prividno; u stvari ima samo jedno jedino „ja“: Bog (Theos). Spoznaja (sophia) tog jednog božanskog bića je theozofija. Ko je stekao tu spoznaju je *theozof*, to jest prosvetljeni svešču Boga; takav čovek je realizovao teozofsko bratstvo u svom srcu, jer on obuhvata svojim duhom celokupno čovečanstvo i ceo svet u universalnoj ljubavi i toleranciji.

ATEIZAM I TEIZAM

Oni, koji su se manje više zanimali okultizmom, ili su bar pročitali ma koje delo o okultizmu, biće malo iznenađeni gornjim naslovom. Jer skoro svi okultisti zapada, koji su svoje znanje crpli iz plagijata fragmentarno doprlih nauka Istoka, ili pak iz nezgrapnih i neuspelih pokušaja amalgamacije istočnjačke i zapadnjačke religiozne filozofije (Teozofija!) koketiraju sa carstvom anđela i u njemu traže kreatora i origi-

nalnog distributora »snage duha«, kako je oni nazivaju. Neki, kao na pr. Teozofi idu još i dalje: oni se ne zadovoljavaju nekim personifikovanim božanstvom, koje stanuje u »višim sferama«, već traže »rukopipateljnu« substituciju za to enigmatično biće. I našli su ga! Odnosno — našla ga je! Našla ga je bolesna fantazija jedne patološki-histerične, duševno perverzne starice, u osobi mladog, rafiniranog Krishna Murti-a! Ta starica, g-đa Annie Besant, proglasila je u jednom od momenata svojih »nadahnuća« pomenutog gentlemana inkarniranim mesijom, ali na opšte zaprepaštenje sviju »vernih«, mesija je jednog lepog dana ove godine došao do spoznaje — u jednom od svojih momenata nadahnuća — da dvadeseti vek pruža i poželjnijih i bizarnijih „razonoda“, nego što je to zanat „mesije“, pastira jednog bigotskog stada lažnih i starodevičanskih bogomoljki. I poslušni instrument g-đe Besant, »inkarnirani mesija«, postade preko noći renegat i kandidat za filmskog glumca! Koje čudo? „Mesija“ i njegova „partnerica“ bili su zajedno preko 100 godina stari, od čega je na „partnericu“ otpadalo tri četvrtine ove časne sume godina! I nakon što je pootkidano sve svežije cveće u generalštabnoj bašti Teozofa, koliko je to uopšte mogao pređ ljubomornim očima svoje, „lady-patroness“, osetio je gnušanje nad farizejskim i presahlim čarima „gornje kuće“ Teozofskih parlamentarki i — kidnuo u Hollivood

„**Sic transit gloria mundi**“! — Da, tako prolazi slava sveta! — Ja mislim, da bi ovde bilo bolje reći: Tako se dobija slava u svetu, jer — ruku na srce! — sad je on tek postao interesantnim!

I velika većina istočnjačkih okultista spada u kategoriju theista, tačnije pantheista. I oni gledaju u svemu manifestaciju nekog božanstva, ili im je pak svaka stvar jedno božanstvo! I traže „tutore“, a i nalaze ih preko „posrednika“, koji u ulozi proroka i „službenika“ tih „viših bića“ nalaze veoma zahvalan i unosan posao!

I ovi okultisti propovedaju **svemoć volje**, ali ipak toj »svemoćnoj« volji traže oslonca u još nečem »svemoćnijem«. Propovedaju o nekoj »besmrtnosti duha«, a nastoje da taj »besmrtni« duh još za vreme fizičkog života ubiju!

Jest duh je »svemoćan«! Ali taj duh nipošto nije milostinja, udeljena od nekog »besmrtnog«, dobrog višeg bića, (kojeg se oni ipak svi boje, uprkos »beskrajnoj dobroti«!), već je on **produkt volje i intelekta**. A volja i intelekt su samo rezultati, odnosno produkti fizioloških funkcija našeg organizma, partikularno onih našeg mozga. Jer — ako ćemo da verujemo u istinitos ove razvikane izreke jednog blagopočivšeg mudrog čoveka iz grada Romula i Rema, da je „**mens sana in corpore sano**“, što znači „zdrav duh u zdravom telu“, to je belodano da stavljamo — i sa pravom, taj »svemoćni duh“ u ovisnost od nekoliko desetina kilograma mesa i ko-

stiju! A postavimo li logičke analogone: — „zdrav duh u zdravom telu“ — „**slab duh u slabom telu**“ — „**Jak duh u jakom telu**“, to moramo neizbežno doći do logičkog zaključka, da ova kvalitativna promena našeg tela prouzrokuje isto takvu promenu duha, da postankom toga tela odnosno njegovim postankom zrelim za određene funkcije, postaje i „duh“; i obrnuto, prestankom tih funkcija, prestaje i „duh“. Drugim rečima **duh je produkt tih fizioloških funkcija**. Čudnovata je to stvar sa tim „besmrtnim duhom“! „Besmrtnost“ znači, kako to verski termin lepo kaže **bez početka i bez kraja**“. Ali zar nam se ne nameće pitanje, zašto se taj „duh“ kod nas tek sukcesivno razvija iz dečijih cipela pa do „Sve-moćnosti“ i to paralelno sa razvojem organizma? Zar nećemo idući retrogradno doći do „mrtve tačke“, gde taj duh dolazi tek u „povoje“ dakle **gde se rađa**; i sledeći njegovu dekadenciju sa staračkim slabljenjem organizma, ne ćemo li doći opet do druge mrtve tačke, gde on **izumire, kontemporano sa izumiranjem tela?** — Jasna je to stvar: ne „suma organa“, nego suma **razvijenih** organa sačinjava čoveka. Detetu manjkaju još neki organi (zubi, dojke, itd.), a neki opet koji već postoje, nemaju još mogućnosti da svoje određene funkcije vrše: To važi u prvom redu za **centralni nervni sistem**.

I zato, što centralni nervni sistem nije potpuno razvijen, zato ni taj „besmrtni“ duh, koji

je „bez početka i kraja“, nije još dalje od „povoja“, — tek se je rodio, — pa da sukcesivno, paralelno sa razvojem fizičkog organizma, raste i jača,

Dete, pre svega, nema volje; nema logike, ne ume da misli; ne pamti; ne ume da razlikuje izvesne stvari od drugih; ono ne zna za strah, jer nije svesno pogibelji; ono laborira u ekstremnoj meri na daltonizmu; — što više, ono nema još ni specifično razvijenog osećaja za reflektorne senzacije fizičkog bola: ne ume da pokaže rukom tačno na ono mesto, gde ga nešto boli, i ako je na pr. rana, ili sličan uzrok bola, za svakog vidljiv, dakle lokalno tačno određen. — Sve to je dokaz, da o „besmrtnosti“ duha, koji je u stvari, kao što smo to konstatovali, **sin-teza volje i intelekta**, nema ni govora. Sličnih argumenata, koji eklatantno šamaraju analogne theističke teorije, moglo bi se navesti mnogo!

Pa ipak postoji jedna univerzalna snaga, koja sve pokreće i svime upravlja; snaga, koja se ne može ni u temporalnom, ni u lokalnom pogledu sputati u presto na nekom imaginarnom „nebu“, a još manje skućiti u mikrokozam onih 14 milijardi nervnih ćelija sa ukupnom težinom od 21 grama, koje sačinjavaju jezgru našeg mozga. Da, ta snaga jest, kao što su i bogovi raznih vera „**svagde i na svakom mestu**“; ona je u **relaciji prema efemernoj pojavi čovečijeg života večna**; ona se nalazi čas u veku Kleopatre i Faraona, pa da se za fragment jedne sekunde

stvari u pedesetom mileniumu u budućnosti; za nju su „skokovi“ iz našeg „predistoriskog“ doba u „nedoglednu“ budućnost tek pitanja momenata, a mi — s našim „dugim“ životom — smo za nju tek obična efemera. Ali — mi smo bića, koja nismo toj univerzalnoj snazi i njenim sadističkim kaprisama pogvrgnuta na milost i nemilost, nego je svaki od nas jedan sastavni deo te univerzalne snage, i život svakog pojedinog bića nije ništa drugo, nego jedna od mnogobrojnih manifestacija te kozmičke sile!

Drugim rečima, pošto se svaka snaga širi pomoću vibracija, naš život nije ništa drugo, nego jedna ko-vibracija, jedan efemerni titraj u prividnom haosu univerzalnih vibracija makrokozmosa!

Što je ta kozmička sila i odakle ona?

Ovo će pitanje postaviti oni, koji su vični, da sve što im nije jasno, meću u ruke i pripisuju „mudrim“ odlukama nekog imaginarnog „višeg bića“, koje je „beskrajno“ dobro, beskrajno pravedno“, koje „sve zna i sve vidi“; koje poseduje vazdan sličnih superlativnih kvaliteta; biće, kojega su ljudi sami stvorili, da bi frazama, koje se odnose na to biće, prikrili svoju ignoraciju, ili paklenost i komociju, da traže stvarnu istinu.

Vatreni adepti „nauke“ tog „višeg bića“ nazvat će me jeretikom; njihova kritika bit će:

diktovana ili sažaljenjem, ili prezirom, u taštoj samoobmani, da to „svemoćno“ biće treba njih za advokate, i da je u svojoj „svemoćnosti“ upućeno na pomoć i zaštitu svojih „igrački“! Ali — logika, ona stvarna logika bez tendencija i sofizma, koja sa visine objektiviteta posmatra uzroke i posledice svega, ta logika je neumoljiva; ona ne pozna nikakve sentimentalnosti i pseudoargumenata, diktovanih „fradicionalnim običajima“!

To „više biće“ je jedna smesa najkontradiktornijih osobina: ono je „beskrajno dobro“, a svi ga se boje!

Ono je „beskrajno pravepno“, — a dozvoljava, da još danas preko 78% svega čovečanstva luta u tami „bezverstva“!

Ono je „svagde i na svakom mestu“, pa ipak uzimaju sirotinji i poslednju paru, da bi mu sagradili uvek novih „kuća“!

Ono „sve zna i sve vidi“! — Zašto mu onda dosađuju svakodnevno molitvama? — Zašto ga onda potsećaju na svoje potrebe? — — —

Kada je to „više biće“ pred par hiljada godina poslalo svog emisara, da ljude „pouči“, zašto nije onda usrećilo dolaskom i prisutnošću toga učitelja sve ljude, a ne samo nekoliko palanki i selendri u okolini „učiteljevog“ rodnog mesta? — Samo su dve mogućnosti, koje objašnjavaju ovo nečuveno partizanstvo: ili to „više biće“ nema ni pojma o pravednosti, ili — što je

verovatnije — u svojoj „sveznalačkoj“ ignoraciji nije znalo da na našem planetu ima i drugih zemalja i drugih naroda, sem onog „odabranog“; Columbo, Amerigo, Vespucci, Magaeljans, Cook i drugi velikani okeana su i u „sveznajuću“ glavu ulili malo „više svetla“!

To je taj „beskrajno pravedni, svemogući i sveznajući duh“!

Protivargumenata, kao što sam ih naveo, ima bezbroj. Međutim moj zadatak nije ovde da napadam Theizam, nego da prikažem i predstavim **atheizam** u pravom njegovom svetlu.

Dakle — postavili smo bili pitanje: **što je zapravo ta kozmička sila i odakle ona originira!?**

Bilijoni nebeskih telesa kreću se u svemiru dvostrukom rotacionom kretanjem: vrtnjom oko sopstvene osi (rotacija) i kretanjem u skupinama oko nekog centralnog nebeskog tela (**revolucija**). Tako na pr. naša zemlja, osim rotacije oko svoje sopstvene osi, što prouzrokuje dan i noć, kreće se na eliptičnoj stazi (**orbita**) oko Sunca.

Poznato nam je, da pri svakoj rotacionoj kretnji dejstvuju kontemporano dve sile: **centripetalna**, koja privlači revolvirajuće telo ka centru revolucije, i **centrifugalna**, koja nastoji, da to telo udalji, u smeru tangente, od centra vrtnje.

Da ne bi stvar još u početku i suviše komplikovali, posmatraćemo najpre samo kretanje našeg Sunčanog planetarnog sistema. Osim veli-

kih planeta (Merkur, Venera, Zemlja, Mars, Jupiter, Saturn, Uran i Neptun) i više stotina malih (**asteroidi**, **planetoidi**) kreću se oko sunca na raznim odstojanjima (**radius**).

Ovih osam velikih planeta ima opet svoje pratioce (**trabante** i **satelite**) koji po istom principu kruže oko svog planeta kao ova oko Sunca.

Poznato nam je da orbite planeta nisu kružnice nego elipse, i da se u jednom zajedničkom žarištu (fokusu) tih elipsa nalazi Sunce (Keplerovi zakoni!) Međutim poznato je iz fizike još i ovo: centrifugalna sila pojačava se. 1. kad je rotirajući predmet teži, 2. kad je više udaljen od centra rotacije i 3. kad kruži većom brzinom oko navedenog centra.

Što se dakle događa prigodom revolucije planeta? Posmatrajmo najpre samo kretanju zemlje, da bi nam stvar bila što jasnija! Kazali smo gore više, da je njen put oko Sunca elipsa; to znači da se njena udaljenost od Sunca neprestano menja; ta udaljenost najmanja je, kad je Zemlja u **periheliju** (22 decembra), a najveća, kad se naš planet nalazi u **afeliju** (21 juna). — Prema Keplerovim zakonima ovde je samo dvoje moguće: ili se kod veće udaljenosti Zemlje od Sunca pojača centrifugalna sila, — u kom slučaju je potrebno da se jačom emenacijom centripetalne sile uspostavi „ravnoteža“, jer bi inače zemlja odletila u univerzum, — ili pak, da bi se održala jednaka intenzivnost centrifugalne sile

kod veće udaljenosti od Sunca, potrebno je da se umanji njena brzina i da se na taj način paralizuje onaj plus centrifugalnosti, koji nastaje većom udaljenošću. — I faktično, Zemlja menja svoju brzinu revolviranja; u svakom čemo kalendaru lako konstatovati, da je letnja polovina godine (od 21 marta do 23 septembra) za 8 dana duža od zimske polovine (od 23 septembra do 21 marta); drugim rečima, Zemlja je u onoj polovini elipse, u kojoj je bliža Suncu (perihelij; zimska polovina) povećala brzinu, da bi se na taj način pojačala centrifugalna sila, kako usled veće privlačivosti Sunca (centripetalna sila). uzrokovane većom brzinom, ne bi došlo do kolizije između Sunca i Zemlje!

Isti slučaj dešava se i kod ostalih planeta našeg sunčanog sistema, i na taj način nastaje jedan **prividni** haos u **kumulativnoj emanaciji** centrifugalnih i centripetalnih sila!

Taj haos povećava se već time, što se, kako smo gore spomenuli, svako nebesko telo vrti i oko svoje osovine, pri čemu o p e t dejstvuju obe navedene snage: centrifugalna i centripetalna.

Ova kumulativna emanacija centrifugalnih i centripetalnih sila, o kojoj sam govorio, to jest: **rezultanta tih sila svih astra predstavlja onu univerzalnu kozmičku snagu**, koju Indusi nazivaju „prana“, a theisti je personifikuju i daju joj ime „bog“, „božanstvo“, i t. d.

Svaka sila, uopšte, širi se **vibracijama**, (ti-

trajima), koje nastaje udaranjem jednog molekula, odnosno atoma, o drugi, koji se onda opet — usled odboja s jedne, a usled snage adhezije s druge strane — vraćaju na svoje originalno mesto. Na taj način širi se u svemiru i „prana“; tako nastaju „kozmičke vibracije“.

Manifestacije „prane“, to jest „kozmičke vibracije“ i njihovo dejstvo primećujemo čulima. Ipak sa šest „profanih“ čula (vid, sluh, opip, ukus, miris i polni osećaj) u stanju smo da primetimo kozmičke vibracije veoma niske i veoma visoke frekvencije. **Vibracije, koje variraju između 16 jedinica do 40.000 titraja u jednoj sekundi osećamo čulom sluha, daklem kao zvuk; a vibracije između 410 bilijona do 790 biliona titraja u jednoj sekundi, primećujemo okom, daklem čulo vida, kao boje. I to: vibracije od 410 bilijona titraja u sekundi daju crvenu, a one od 790 bilijona u sekundi stvaraju ljubičastu boju. Između njih nalaze se sve moguće varijacije i nianse spektralnih boja; take na primer 526 bil. titraja u sekundi daju plavu boju, itd.**

Ovi titraji predstavljaju golemu snagu; naša čula pak nisu u stvari ništa drugo nego jedna vrsta transformatora, gde se ta snaga, koja je bez sudelovanja naših čula „neutralna, to jest bez dejstva, pretvara u individualnu energiju.

Poznato nam je iz zakona mehanike, da je za svaku kretnju potrebna energija! A da je direktni rezultat neke impresije primljene bilo ko-

jim čulom neki pokret, o tom nije potrebno da govorimo. Zamislite na pr. kolike ljude škripanje križulje po tabli, pucnjava, itd. trgne, dakle pokrene.

Kazao sam već ranije, da čovek, kao ni jedno grugo biće, ne podleže nikakvoj „višoj sili“, već da je svako biće **sastavni deo** te univerzalne snage, dakle „prane“. A pošto se, kao što smo maločas videli, i „prana“ manifestuje u vibracijama, to je čovek i njegov život takođe jedna manifestacija te kozmičke snage. Prema tome i naš život je jedan konglomerat titraja; drugim rečima: svaki čovek ima svoju individualnu vibraciju.

Individualna vibracija, o kojoj sam govorio, je i u svakidašnjem životu, na razne načine primetna. Zar Vam se već nije desilo, da ste u blizini neke osobe — bez ikakvog vidljivog, ili inače primetnog uzroka — osetili njenu „privlačivost“?! Ili ste pak osećali neku averziju; neki indefinirani strah, itd. Svi ovi osećaji nisu ništa nego rezultat dodira dveju emaniranih individualnih vibracija.

Kao što je vazduh oko nekog vrućeg predmeta topao, i to što bliže k predmetu — dakle izvoru toplote —, to toplije, tako isto i vazduh oko čovečjeg tela sadrži veliki deo emanirane individualne prane, koja je u svojoj agresivnoj, ili bolje rekuć ekspanzivnoj tendenciji, izašla iz mikrokozmosa fizičkog tela. Prirodna je stvar,

da će emanacija individualne prane biti tim intenzivnija, što je ta prana eo ipso, dakle sama po sebi jača i ekspanzivnija. Analogno je i sa toplotom, sa magnetizmom metala, itd. Ovaj gazogeni plašt individualne vibracije, koji opkoljuje čoveka, zove se „aura“. Simbolički prikaz aure je i takozvana „aureola“, onaj svetli krug, kojim slikari ukrašuju glave „svetaca“.

Auru naše zemlje nazivamo „atmosfera“. Ta zemljina aura je i za naše oči vidljiva; u jeziku svakidašnjice govorimo, da je „nebo“ plavo, sivo, crveno, žuto, itd. Poznato nam je svima, da je ta promena boje „neba“ prouzrokovana raznim atmosferskim prilikama, a poglavito količinom vlage u vazduhu. Ali temeljni uzrok, koji diriguje tim osetnim promenama atmosfere, kvantuma vlage, itd. je opet intenzivnost kozmičke vibracije sa svojim varijacijama, modifikacijama i modulacijama. —

Ne želim da ulazim suviše duboko u domenu anatomije i fiziologije. Potsetimo se samo, da se naš nervni sistem sastoji od dve kardinalne vrste-nerva: i senzornih i motornih. Senzorni nervi su oni, koji izvana dobijene impresije (kontakt sa kozmičkim, ili tuđim individualnim vibracijama) prenose u mozak, koji putem motornih živaca stavlja onda u pokret stanoviti deo organizma, kao reakciju na primljenu impresiju. — Svaka naša akcija, svaki pokret, svaki gest je u delo pretvorena misao, makar i potsvesna

koja je opet rezultat bilo neke impresije izazvana, bilo pak sopstvene meditacije; drugim rečima to je rezultat jedne dinamičke promene u našem mozgu, koja se na svom učinku prenosi na određeni organ. Kod ljudi slabe volje i „neškolovane“, energije, koji svoje „ja“ nemaju u vlasti, ta transplantacija dinamičke promene mozga, kod jačih impulsa, širi se centrifugalno na sve organe, i na taj način nastaje na pr. drhtanje celog tela, kad se neko jako uplaši ili uzruja, itd.

Pojedine kozmičke vibracije stvaraju ritmičke fluktuacije, to jest one titraju u odmerenom taktu. I kada je sistem univerzalne vibracije homogen sa titrajima individualne prane, odnosno kad intenzivnost kozmičkih titranja odgovara i kvalitativno i kvantitativno intenzivnosti individualnih titranja jednog stanovitog lica, onda se stvara kontakt, iz kojega rezultiraju ideje i akcije, koje se uzdižu na monotoniji svakidašnjice.

Uporedite čoveka sa radioaparatom, koji je „naštiman“ na izvesnu daljinu valova, recimo na emisionu stanicu Wien. Stanica Wien ima baš pauzu od nekoliko minuta. Vaš aparat je „skopčan“, spreman za prijem; ali u prkos činjenici, da je atmosfera oko Vaše antene „krkata“ emitiranim eteričkim titranjima valova velikog broja drugih stanica, Vaš aparat ne reagira. Tek kad stanica Wien ponovo počne sa

emisijom, dakle kada bude emitirana tačno ona dužina vala, na koju je Vaš aparat intoniran, on će da proradi.

Ritam homogenih vibracija deluje povoljno na sva živa bića, jer pojačava individualnu vibraciju i efekat njenih psiholoških i fizioloških manifestacija. Ko nije imao prilike da posmatra, kako je čovek, potišten i utučen, naglo postao „raspoloženim“ pod uplivom ritmičkih tonova kakvog „fox-trotta“, „Charlestona“, it.d?! Niste li i Vi sami na sebi zapazili, kako vas ritmički zvuci muzike čine oduševljenim? Kako su vam ti isti znaci nametnuli „ružičaste naočare“, i Vi ste počeli da se nadate i protiv nade, da verujete u neverovatno, osetili ste se sposobnijim, moćnijim — —! Jeste li posmatrali vojnike, kad se posle naporne vežbe vraćaju u kasarnu izmoreni i znojavi, i kako je nekoliko ritmičkih udara u doboš bilo dovoljno, da ih „preporodi“?

Njihovo umorno telo „samo od sebe“ se ispravilo, a zamorene noge ispružile su se u odlučniji, energičniji korak! — Ili, pokušajte da pešačite u većoj grupi ljudi, pa će te lako ustanoviti upravo napadnu razliku između hoda u pobrkanoj grupi „bez koraka“, i stupanja u postrojenju „držeci korak“ sa drugima!

I većina naših organa, naročito srce i pluća, funkcionišu ritmički. Tako disanje naizmenice ide svaka dva časa kroz jednu nosnicu pa kroz drugu. Kod harmoničnih ljudi dah dolazi

u prvom danu mladog meseca pri izlazu sunca u levu nosnicu, posle dva sata prelazi u desnu i tako naizmenice dalje, 4, 5 i 6 dan disanje počinje desno, a 7. dana pri izlazu sunca opet levo, tako dugo dok u prvom danu punog meseca pri izlazu sunca opet ide desno itd. Ovaj redovni tok disanja biva bolestima i uzrujavanjem poremećen, i treba da se jakošću volje opet dovede u red.

U konglomeratu upliva pojedinih astra na organizam, a prema tome i na „duh“, te na „sudbinu“ igra Mesec kardinalnu ulogu. Među raznovrsnim formama Mesečevog dejstva na život i događanje na zemlji ima nekoliko takvih, koji se nikako — sa naučnog gledišta — ne daju dovesti u sklad sa nekim „besmrtnim duhom“, ili još manje sa nekim „svemogućim višim bićem“. Svima nam je poznato, da plima i oseka na moru nastaje usled magnetske snage Meseca. Zamislite koliku golemu snagu ima Mesec, kad u bazenu Pacifičkog okeana, koji ima površinu od 161 milijon kvadratnih kilometara, podigne golemu masu vode za nekoliko metara! — Mesečari (somnambuli) hodaju za vreme punog meseca po krovovima i zidovima a takozvane „kvartalne pijanice“ odaju se svaka tri meseca pri stanovitom polazaju mladog meseca na nekoliko dana besprekidnom pijančenju a da niko nije u stanju, da ih od toga odvрати. (Ovde se uspešno može

intervenirati samo pomoću hipnoterapije, to jest lečenjem pomoću hipnoze).

Menstruacija kod žena ovisna je takođe o Mesečevim menama; isto tako razni simptomi kod nervoznih i histeričnih osoba.

Veliki upliv imaju zraci punog Meseca na gvožđe i čelik. Izložite li na pr. jedan dobro naoštreni nož kroz jednu noć uticaju zraka punog Meseca, to će nož sutradan biti neuporabiv i tup, i nikada ga više nećete moći naoštriti. — Sveže meso i ribe pokvare se veoma brzo pod uplivom punog meseca itd.

* * *

Izvesne tačke u »Sv. Pismu« u jednu ruku propagiraju neke grane „Okultizma“, kao na pr. Pavao apostol, koji u jednoj od svojih „Poslanica“ kaže među ostalim: „Bog je dao ljudima znakove na njihove ruke, da bi znali što im je činiti.“ Pavao aludira ovde na linije na dlanu, dakle na hiromantiju! U drugu pak ruku ima u bibliji poglavlja, rečenica i tvrdnja, koje su produkt glavne ignorancije i upravo detinje naivnosti piščeve. Ovde ne važi nikakva isprika, da današnje tekovine nauke onda još nisu bile poznate; ovakvo pravdanje je još veći šamar onim fabulama, jer skoro svagde pisac tvrdi, ili da je bio očevitcem i svedokom opisanog događaja, ili pak da on piše po nalogu i diktatu nekog „višeg bića!“

Nas ovde interesuje samo ono, što se direktno odnosi na Sunce i Mesec. Tako jedan od „proroka“ Josua, piše u X. glavi, 12 i 13. tački svog „proročanstva“ ovo: I reče Gospod pred celim narodom Izraelovim: Sunce, stani ti nad brdom Gabaonom, i ti, Meseče, u dolini Ajalonskoj! I stade Sunce (!) i zaustavi se Mesec i nenadoše puta k zapadu sve dok narod Izraelov nije pobio neprijatelja! — Prema tome ni »Sveznajući« nije znao da se okreće Zemlja oko Sunca, a ne Sunce oko Zemlje, kako to prividno izgleda, jer inače ne bi bio mogao da zaustavi Sunce! Veoma su neumesne tvrdnje izvesnih theističkih klika, da sva takva mesta treba da se podrazumevaju kao alegorije. Jer ako su oni ubeđeni, da je na pr. gore citirani pasus alegorija, zašto su onda palili na lovačama Inkvizicije svakog onog, koji se usudio da poveruje, da se Zemlja kreće oko Sunca. (jer je to u protivnosti sa „jedino ispravnim“ tumačenjem, knjige nad knjigama)? Dapače nisu se žalili da i zaslužnog i časnog sedamdesetogodišnjeg Galilea sapnu na gomilu drva, pripremljenih da budu potpaljena, i tek kad se prividno odrekao te „jerezije“, — verovanja u rotaciju zemlje, pustili su ga opet! — Sličnih „istina“ ima u bibliji „bezbroj“.

I u „Novom Zavetu“ ima takvih „omaški“, koje pokazuju, kako su autori „knjige nad knjigama“, koja je važila, a na žalost i danas još

kod mnogih ljudi važi kao jedino ispravna, bili u totalnom neznanju, kako je vasiona sastavljena i što se u njoj dešava. I poradi te ignorancije nekolicine uobraženih individua, patološki opterećenih fiksnim idejama i grandomanijom, stradavahu a i danas još negde stradavaju naučenjaci, koji su dugotrajnim mučnim radom uspeali da dokažu i dokumentuju pravo stanje univerzuma i zemlje kao planete.

Tako „Apokalipsa“ (Otkrivenje Ivana apostola) počinje ovim rečima: „Objavljenje Isusa Hrista, koje dade njemu B o g, da pokaže slugama svojim što će skoro biti, i pokaza, poslavši po anđelu svojem (!) sluzi svojem Ivanu, koji s v e d o č i r e č b o ž j u i s v e d o č a n s t v o I s u k r s t a, i š t a g o d v i d e“(!)

I posle ovog ubeđivanja, kako sve što se u Apokalipsi nalazi dolazi od B o g a, kaže Ivan u Glavi 7. tački 1. doslovce ovo: „I po tom vi-deh četiri anđela gde stoje na četiri ćoška zem-je(!) i drže četiri vetra zemaljska, da ne dune vetar na zemlju, ni na more, ni na nikakvo drvo“(!)

Drugim rečima „Sveznajući“, koji je prema gornjem tvrđenju originalni autor ove trvdnje, sam je bio ubeđen, da je zemlja četvorouglasta površina a ne kugla, i on je, da bi ljudima učinio dobro, postavio na svaki ćošak po anđela da ljude čuvaju! Takve bajke nisu inače same po sebi opasne ni naročito štetne, jer u njih veruju samo oni, koji hoće da postanu „blaženi“.

Ali, slavni Kristof Kolumbo osetio je na sebi posledice svog uplitanja u poslove »Sveznajućeg«. Jer, kad je on, usudivši se preći od anđela čuvanu liniju, koja je po nauci gore pomenutih korifeja predstavljala kraj sveta, došao u Ameriku i time dokazao da je zemlja okrugla, bio je u lancima doveden natrag u Španiju! Jezuiti, koji su u Španiji igrali veliku ulogu i bili neka vrsta tutora i samom dvoru, nagovorili su kraljicu Elizabetu, da ga dade u okovima dopremiti kući, jer da on — navodno — želi, da uzurpira za sebe položaj vice kralja novootkrivene zemlje! Jadna isprika za kaznu, kojom su kaznili zaslužnog moreplovca zato, što je odvažnim svojim podvigom dao strahoviti šamar dogmi „knjige nad knjigama“ i uzdrmao poverenje u nju. Jadna isprika, jer istorija tačno kaže, da je Kolumbo, kad je kretao na put, dobio „patente“, naimenovanje guvernera nad svim onim zemljama i teritorijama koje će da otkrije i osvoji za špansku krunu!

Ne ću da nabrajam ovde sve slične naivnosti, koje predstavljaju mudrost „Sveznajućega“, ili se bar kao takva rasturaju. Ali one su nam najbolji dokaz, kako bar u stvarima vasijskog uređaja, i iz njega rezultirajućeg poretka i života na zemlji, kao čestici vasijske — nemamo da tražimo nikakvo objašnjenje „gore“, jer je „sveznajuće više biće“ i samo trebalo da bude poučeno od onih, koji žive ovde „dole“.

Kabala, kao deo Magije, koja u Okultizmu igra značajnu ulogu, prešla je u sve religije; ili bolje rečeno, sve su religije zasnovale svoje „tajne“ na principima profanog, i u mnogo slučajeva od njih ipak oštro pobijanog Okultizma. Naročito Hrišćanstvo odlikovalo se svojim satrapskim, sadističkim proganjanjem svih onih, koji su se usudili da se zainteresuju ma za što bilo, što nije „pisano“. Setimo se samo barbarskog haraćenja Inkvizicije prema navodnim „vešticama“, koje su izbezumljeni krvoloci, pod protekcijom popovske sutane, mučili strašnijim mukama, nego što ih pozna istorija i najbrutalnijih kitajskih mandarina! I sve je to bilo „ad majorem Dei gloriam“(!).

A pogledajmo sada što je baš Hrišćanstvo »posudilo« od tih omraženih okultnih nauka kad je stvaralo svoje dogme!

Prastara indijska nauka, koja je i danas još tajna sveštenika sekte »Jaino« (= džaino) uči, kako kozmičke vibracije, o kojima sam ranije govorio, dolaze do izražaja na određeni način i u govoru i jeziku, i tumači numerički značaj pojedinih slova i glasova. (Derivacija te nauke, ili bolje rečeno jedan loš plagijat njen, koji je pod imenom »Numerologija« poznat zapadnjačkim okultistima, nema u stvari ništa zajedničkog sa originalnom naukom Jaino sveštenika!). Prema toj nauci, najvišu vrednost imaju samoglasnici. Hebrejci, koji su uspeli da

nešto malo doznaju o toj nauci, nazvali su prema tome i svoje božanstvo imenom, kojeg su načinili od samih vokala: I E O U A, od čega je docnije postalo »Jehova«. »H« između »e« i »o« nastalo je prirodnim aspiriranjem a »u« pretvorilo se u »v« radi lakšeg izgovora.

(Analogni slučaj mešanja slova »u« i »v« imamo i u latinskom jeziku, gde je »v« dugo važno u pismu i za »u«, što se još vidi iz raznih napisa.)

I taj »Jehova«, skovan od elementa poganske, okultne doktrine »prve vode« božanstvo je »odabranog« naroda, iz kojeg je potekao hrišćanski Spasitelj i »Mesija«. Što više, i u Bibliji Novog Zaveta spominje se na mnoga mesta ime »Jehova«, a — koliko mi je poznato — u rimokatoličkoj crkvi postoje i razne pesme za veličanje boga, u kojima ga apostrofiraju gornjim imenom.

Taj Bog, alias Jehova, stvarao je navodno ovaj svet tačno pre 5696 godina i par meseci(!). Prirodno za one, koji veruju u Bibliju, dakle za Jevreje i Hrišćane — jer mi drugo znamo iz istorije, i to po pozitivnim podacima, — bez obzira na geološka i paleontolška fakta, — da je već pre 7000 godina živeo narod Sumerićana, koji je već onda posedovao visoku kulturu.

Ovi sumerićani već su onda delili celu prirodu u tri dela: „Rupa“ (fizičko telo), „Kama Rupa“ (instinkt) i „Atmat“ (duh).. Po uzoru

ove deobe Brahmanci su sastavili svoj „Trimurti“ (Brahma, Vishnu i Shiwa). I svi ostali stari kulturni narodi preuzeli su sistem „Trojedinosti“: Egipćani „Khat“, „Ka“, i „Khou“; Kitajci: „Xoung“, „Khi“ i „Whun“; Persijci: „Djan“, „Eerouer“ i „Akkho“; Hebrejci: „Gouph“, „Nephesch“ i „Ruach“; itd.

A pogledajmo mitologiju „polubogova“ itd.: Tri Gracije; tri Harpije; tri Gorgone; tri Furije; itd.

Pošto se u Hrišćanstvu pojavio takvi sistem „trojedinosti“, — prirodno tek sa stvaranjem Hrišćanstva, dakle pre 1906 godine (Isus je bio 30 godina star, kad je počeo da naučal), jasno je, da je i to obični plagijat, po uzoru ovih citiranih, mnogo starijih sistema. Jer, sigurno nisu Sumerićani, koji su živeli već 1300 godina pre nego što je „Gospod“ stvorio svet za svoj „odabrani narod“, kopirali to od onih, koji su počeli u to da veruju tek 5000 godina docnije, — tj. koliko je proteklo od vremena, o kom istorija Sumerićana govori, do — dolaska „Mesije“!

„Stari Zavet“ ništa ne zna o „trojedinom“ bogu. Znači da se je on tek 3700 godina posle „stvorenja sveta“ razdelio u troje!

Ali Hrišćanstvu nije bilo dosta da u podeli svog boga na tri dela kopira pogansku, okultnu nauku, već je taj princip primenio odmah i na

mikrokozam, na čoveka samoga: corpus, anima, spiritus!

„Atheistički Okultizam“, kako to i sam naziv odaje, i kako sam ja to u samom početku naglasio, negira kategorički postojanje nekog „višeg bića“, koje vlada svetom i disponuje raznim silama, koje se u ma kakvoj formi manifestuju. On posmatra svet i život upravo sa dijametralno oprečnog stanovišta, nego što to čini ma koja bilo religija.

Iako je Okultizam sam po sebi veoma tolerantan u svom doktrinalnom delu, ipak Atheistički Okultizam peremptorno pobija dogme svih religija. On i u parafizičkom, dapače i u parapsihičkom pogledu — što zvuči malo paradoksnno — traži logiku svojih doktrina. U tome mu je dijametralno oprečna apologetika hrišćanskih religija koja — svesna mnogih zaista „šaljivih“ pasusa u svom kanonu, koji su i deci u osnovnoj školi »neprobavljivi« — ograđuje se detinjski naivnom frazom da je „greh“ razmišljati i diskutovati o „božijim uredbama“! Verovatno zato, što su sva četiri glavna hroničara: Matej, Marko, Luka i Jovan, pre svega na mnogim mestima međusobno u kontradikciji; a i što su napisali u svoja „dela“ stvari, koje spadaju po svojoj ideološkoj i logičnoj vrednosti u — Ezopove basne!

Atheizam bazira na zdravom razumu i logičnom mišljenju. On ne pozna nikakvih senti-

mentalnosti. Ove — sentimentalnosti — postoje i u religijama samo po imenu, jer je „spiritus agens“ svih vera — brutalni, cinički egoizam. Istorija, ona nepristrasna učiteljica, pokazuje nam to u veoma drastičnom svetlu.

Ipak ljudi, koji ne osećaju dovoljno snage i samostalnosti, da idu kroz život sami; kojima je potreban „anđeo čuvar“ da ih vodi kroz Scyllu i Harybdu života; ljudi, koji nisu u stanju da kapiraju pojam morala, ako im se isti ne pruži u bajkama, u kojima igraju glavne uloge neka navodno natprirodna bića; i koje ne mogu da idu tom stazom morala, ako ih se konstantno ne straši dečjim, naivnim pričama o „paklu“ i večitoj vatri i rogatim ložaćima, — takvi ljudi trebaju veru! Radi takvih ljudi su vere stvorene; od takvih ljudi vere i žive.

To u ostalom i hrišćansko Evandjelje (Matej, Gl. 5. Tačka 3) lepo i jasno priznaje!

VEŠTAČKO PAMĆENJE

(Mnemotehnika)

Mnemotehnika je dobro preuređeni i iznova formulisani skup praktičnih zakona asocijacije ideja, koji objašnjavaju ili uspostavljaju ovu vezu i na ovaj način učvršćuju pojmove u našem pamćenju.

Njene vežbe pružaju nam mogućnost da osposobimo sebe za lako i svesno iskorišćavanje

ovih zakona asocijacije i time pojačamo svoje pamćenje i odstranimo rasejanost.

Još pre pronalaska azbuke pojavila se mnemotehnika u Indiji, a odatle je prešla u Egipat, gde je cela nauka bila skoncentrisana u rukama sveštenstva, koji su je pretvorili u tajnu. Svima, koji nisu imali veze sa kastom sveštenstva, nisu bile pristupačne tajne njihovih nauka. Pod ovakovim okolnostima bilo je nemoguće i pojam o mnemotehnici dobiti, a kamoli proučavati je. Naročito je strancima bila nepristupačna sredina egipatskog sveštenstva i da bi se, dospelo do nje, trebalo je steći njihovo poverenje ili ih primorati uticajem kakve ličnosti.

Prema statističkim podacima Pitagora je vrlo dobro znao za nepristupačnost egipatskog sveštenstva i kada je krenuo radi proučavanja njihovih nauka, obratio se Polikratu, a ovaj ga preporučio svome prijatelju, egipatskom caru Amazisu, s molbom da mu omogući pristup kod sveštenstva.

Ni careva vlast nije bila dovoljna da nagna prestoničke sveštenike da upoznaju tuđina sa svojim tajnama. Savetovali su mu da pođe za Tivu. Tivski sveštenici, mada su ga nerado primili, ipak nisu smeli da otkazu poslušnost caru. Sve su činili da mu omrznu učenje, ali je on bio nepokolebljiv. Najzad se odlučio da ga posvete u svoje tajne. Pitagora se posle bavljenja od dvadeset i dve godine, vratio natrag, za koje je vre-

me usavršio sve njihove nauke, u čiji je broj ulazila kabalistika i mnemotehnika.

U svome jednom radu Pitagora je ovo rekao: „Jednim od najkorisnijih i najvažnijih pronalazaka u običnom životu, služi nauka o pojačavanju pamćenja, koja je neophodna i korisna, kako za filozofa, tako i za svakoga učenika uopšte“.

*

Pamćenje je temelj svakog znanja, jer bez pamćenja ne može da bude govora o učenju!

Pamćenje je najdragocenija od svih duševnih sposobnosti i snaga. Dobro pamćenje verno nam sačuva sva iskustva, na njemu bazira sva naobrazba, a prema tome i uspesi i uspešnost uopšte.

Kao što u svakom poslu postoje izvesne olakšice i „grifovi“, kojima se ljudi veoma rado koriste; — **mnemotehnika** je sva sastavljena od takvih olakšica, koja je formirala u najpraktičnija pravila i sisteme i time pružila mogućnost da se otSrani slabo, ili znatno pojača već dobro pamćenje, i na taj način uštedi trud i vreme, jer mnemotehnički zapamćene stvari ne zaboravljaju se više, a to je čisto materijalna korist.

Evo nekoliko najobičnijih primera:

Vi učite naprimer nemački jezik; treba da upamtite da nemačka reč **Wetter**, znači »vreme«. **Wetter** (izgovara se »véter) seća Vas na na-

šu reč „VETAR“, a o VETRU zavisi kakvo će da bude vreme. I sad — ovom asocijacijom pojmova, upamtili ste mnogo bolje i čvršće da **Wetter** znači vreme, nego da ste dvadesetak puta ponavljali: „**Wetter** = vreme“ i obrnuto vreme = **Wetter**!

Ili: učite istoriju, doba „Ranaissance“; radi se na primer, o tome, da zapamtite, kako su nastupala tri najveća umetnika te epohe. **Michellangelo**, **Tizian** i **Rafael**, koji su skoro istovremeno živeli. Ako naćinite od početnih slova njihovih imena reč: **MaTeR** (dolorosa) to jest **Mati** (božija) koja je ono vreme bila najviše predmetom slikara, za uvek ćete zapamtiti da je **Michellangelo** (**MaTeR**) živeo prvi, **Tizian** (**MaTeR**) drugi, a **Rafael** (**MaTeR**) treći po redu! —

Poznato Vam je, da osim Zemlje, ima sedam velikih planeta u našem sunćanom sistemu. Reč „**P-L-A-N-E-T-A**“ ima 7 slova, i bespogrešno Vam svagda odaje njihov broj, ako samo svesno dovedete u vezu reč „planeta sa njihovim brojem. — Da bi zapamtiti redosled poslednjih triju planeta (u ćemu se najviše greši), dovoljno je da svesno uočite ime pete planete, naime „**Saturna**“: **SAT-UR-N**, = **SAT-urn**, **URan**, **Neptun**!

Najteže je na obićni naćin pamćenje raznih brojeva koje mnemotehnikom postaje pravo igranje. Sve moguće brojeve, pri-

menjene na koju bilo granu nauke ili života, pa i najkompliciranije formule, statistike, istoriske događaje, pamte se nezaboravimo i veoma lako.

U glavnom je ovo gradivo obuhvaćeno: Pamćenje usmenog predavanja; Pamćenje štiva (po smislu i napamet); Pamćenje pesama; Pamćenje stranih reči; Pamćenje brojeva; Pamćenje formula; Pamćenje imena i osoba; Sistem za brzo pamćenje; Sistem za trajno pamćenje; Prevođenje stvari zapamćenih brzo u trajno pamćenje. Ovo se može primeniti na sve predmete, koji se uče u višim, srednjim i nižim školama. Trud i vreme se skraćuju u najgorem slučaju sa 2. (Vidi: Petrović, Praktični kurs veštine pamćenja).

TARO

Taro je jedna od najstarijih knjiga sveta. Germes Trismegist, koji je živeo 2000 godina pre Hrista, naredio je da je u hijeroglifima izrežu na 78 zlatnih tablica; to je bila tajna knjiga višeg posvećenja i sadržala je u sebi bez sumnje ključ okultizma. U njoj nalazimo 22 ključa velikim zamkama.

I pored toga što Taro nije knjiga za proricanje, primenjena u tom pravcu daje za čudo tačne odgovore.

Okultno iskorišćavanje brojeva takođe je u proricanju od velikog značaja, i, evo male metode,

koja daje ponekad veoma interesantne i gotovo uvek pravilne rezultate: da bismo mogli sastaviti takav «Horoskop», potrebno nam je značenje 22 prvih brojeva tako, kako nam ukazuju 22 velike zamke Tara. Evo značenja:

1. Okretnost, diplomatija, lukavstvo, obrtnost.
2. Sekreti, tajne.
3. Začeće, vrenje, inkubacija, plodnost.
4. Pomoć, nepokolebljivost, moć, zaštita.
5. Sugestija, ukazivanje, poučavanje.
6. Privlačenje, ljubav, lepota, idealizam.
7. Božja Promisao, providenje, pomoć.
8. Pravednost, pravosuđe, iskrenost.
9. Opreznost, blagorazumlje.
10. Točak, sreća, udes, uzvišenje, težnja u vis.
11. Skrivena sila, energija, radenost, trud.
12. Žrtva, ispunjen zadatak.
13. Razrušavanje, smrt.
14. Neodoljiva sila.
15. Sudbina, fatalna sila.
16. Pad, katastrofa, razrušavanje.
17. Uticaj, penjanje, nebo, nada.
18. Mrak, užas, magija, (kvar magijom), voda.
19. Obelodanivanje, raskrivanje, svetlost, oganj.
20. Buđenje, iznenađenje, larva, potres.
21. Nesvestice, zabluda, nemir, zbrka, ludilo, smetenost.
22. Istina, apsolut.

Za pretskazivanja ovim načinom postupa se ovako: Napišete ime francuskim pravopisom, na

primer Sadi Carnot, zatim prebrojte koliko ima slova. Ima 10 slova. Prvo pretskazivanje pogledajte pod brojem 10 = točak, sreća, uzvišenje. Zna se da je Sadi Carnot postao pretsednik francuske republike.

Zatim prema ovoj tablici :

A = 1	B = 2	C = 4	D = 5	E = 3
F = 8	G = 10	H = 28	I = 15	J = 15
K = 16	L = 21	M = 19	N = 26	O = 8
P = 77	Q = 27	R = 11	S = 20	T = 6
U = 9	V = 9	X = 13	Y = 50	Z = 70

ako odredimo svakom slovu u imenu odgovarajući broj dobićemo :

S = 20	C = 4
A = 1	A = 1
D = 5	R = 11
I = 15	N = 26
<u>41</u>	V = 8
	T = 6
	<u>56</u>

Saberemo li ova dva rezultata: $41 + 56 = 97$, ali pošto je 97 veći broj nego 22, saberemo njegove cifre;; $97 = 9 + 7 = 16$ i tražimo u tabeli pod 16 = pad, katastrofa, razrušavanje. I zbilja on je bio zbačen pre određenog roka sa svoga položaja.

To su dva izvoda, u glavnome za početak i kraj života.

PREPOZNAVANJE BOLESTI PO OČIMA

Kaže se da su oči ogledalo duše, ali može se reći da su ogledalo i tela. Svaki onaj koji je vešt i koji ume da rastumači znake i fleke u očima, taj će blagovremeno konstatovati bolesti, nesrećne slučajeve, medicinska trovanja, urodene bolesti itd. Uobičajeni način pregleda je naprotiv nesavršen, inače se ne bi dogodilo da osam, — devet lekara kod jedne iste bolesti daju najrazličitije diagnoze. Jednoj devojci, koja je bila već kod osam lekara i koja je 9. meseci болоvala, najzad joj je ustanovljena prava bolest po očima, i tek pošto je upućena ponovo lekaru posle kratkog vremena je ozdravila. One dijagnoze koje se daju lako utvrditi u početku bolesti kao je belančevina i šećer u mokraći, naprotiv teško se konstatuje kada je bolest zastarela. Često puta se dešava da se ustanove takve dijagnoze duševnog poremećaja, da se mora priznati, kao da se želi publika da namagarči. U sumnjivim slučajevima su jedino somnabule i vidovite osobe ponekad sa čudnovatom tačnošću ustanovile diagnozu, ali takvih osoba danas nema mnogo, s toga se moramo zadovoljiti time da postoje osobe, koje svoj život posvećuju za ustanovljenje dijagnoze po očima, koja je uvek najtačniji i najpoverljiviji metod. Tako isto i rentgenološki pregled za konstatovanje unutrašnjih bolesti nema velikog uspeha. Postavljanje dijagnoze iz očiju stavlja svakom lekaru u

dužnost da pre svega dobije tačan rezultat o sastavu očiju te osobe. Oko uvek izražava kakvih ima izgleda da se ta osoba može da leči, da li, homöopatska sretstva kod nje reagiraju. Ima li plave oči, onda se može odmah reći, to sretstvo će dobro delovati, a može se čak reći i do koje godine starosti može živeti. Kod pregleda ljudi za vojsku, kod osiguranja života, ova diagnoza treba da bude najznačajnija. Kod dece, koja još neumeju da govore, Oko često govori od čega boluje. Jedan jasan inflammation, znak iz očiju, pokazuje se iz t. zv. plućnog polja, kao primer se može uzeti ovaj slučaj: Kad je dete bolesno od zapalenja pluća tad su obično zenice jako raširene. Od velike koristi služi ova metoda kod životinja. Jedan mačak nije imao ni najmanji znak dužice. Takvo oko izgledalo je čudnovato, jer je celo oko bilo sasvim belo. Naime on je spavao na sanduku u kome je bilo naftalina i kanfora, i isparavanje ovoga, zatrovalo je mačku krv. Slučaj se desio da je trovanje blagovremeno konstatovano pregledom očiju.

Jedan mađjar, Ignaz Pérczely, uhvatio je kao jedanaestogodišnji dečak jednu sovu, koja se svojim kandžama zakači u ruku, tako, da mu ništa drugo nije ostalo nego da joj prelomi nogu. Za to vreme sova ga ukočeno pogleda i dečko primeti da se u momentu kad joj lomio nogu, u dužicu oka jadne životinjn pojavi crna mrlja. Noga je zarasla, ali je mrlja ostala, samo se docnije

pojaviła i bela linija koja je ovu mrlju ograničila. Kasnije se ovaj dečko setio ovog događaja i počeo je da ispituje mnoge oči bolesnika koje je lečio besplatno. Zatim je, studirao u Budimpešti, umoran od svakog šikaniranja, od strane lekara i medicine, on je lečio samo homöopathie. U bolnici u beču, on je svoje opažanje produžio gde je prisustvovao sekciranju leševa i operacijama, gde je konstatovao da svaka operacija ostavlja trag u dužici. Njegovo „uputstvo za proučavanje očiju“ koje je izdao, naišlo je na opšti neuspeh i jednog dana dođe nalog iz Ministarstva da se tome „varanju“ stane na put. Njegov list se zabrani, ali jedan od urednika, A. Jöppritz iz Štugdarta energično uvede nov list i tako je ova nauka u Nemačkoj postala više poznata. Još se ne može reći da je diagnoza ustanovljena po očima, potpuno pouzdana i ako se na ispitivanju iste radilo vredno, ipak je još nedovoljno proučena i sasvim nova. Ali se može zastupati mišljenje da je ova nauka bezgranično značajna za prosuđivanje svih bolesti. Ništa manje ne propušta savestan lekar drugim metodama za pregled, ni jedna diagnoza ne može potpuno da bude pouzdana, jer se ne može prodreti u čovečije telo, to lečnik mora mnogo da uoči. Često puta i mnogo zavisi od ličnog zapažanja diagnostičara i od njegove spreme, prakse i iskustva. Drugi pronalazač diagnoze po očima Lijequist, bio je inficiran prilikom pelcovanja i go-

dinama su ga lekari lečili kininom i jodom. Za vreme lečenja dužica se usled otrovnih lekova izmenila i skrenula na sebe pažnju. Na taj način diagnoza je opet dala tačan rezultat, i čime je organizam oštećen. Liljequist je veliki prijatelj čovečanstva, pronalazač, u isto vreme i najistaknutiji poznavalac diagnoze po očima. On stvar prostudira ozbiljno kod njegovih posetilaca, jer preko celog dana samo po dva slučaja prima. Dokle god osoba sa plavim očima, nema mnogo znakova u njima, dotle će imati dug život. Otrovnih lekovi međutim potpuno menjaju boju dužice, u koliko više nastupa slabost i popuštenje otpornosti organizma, u toliko gore posledice ostavljaju otrovni lekovi. Jedan pronicljiv posmatrač može i sam po pulsima lako da konstatuje, da srce posle svake upotrebe, antipyrina, salipyrina, pyramidona, china, chinatinktura, pantopona, ... u znatnoj meri oslabi, a od jačine srca zavisi dužina života, dakle, rezultat je taj da gornja otrovna sredstva imaju samo štetan uticaj. Sve što može štetno da deluje na dužicu isto se odnosi na krv i telo. Većina njih poboljavaju duševno usled upotrebe otrovnih lekova u velikoj količini, kao: sublimat, živa, jod, arsenik, itd.

TELEVIZIJA

Televizija je sposobnost primanja utisaka iz spoljnog sveta bez posretstva čulnih organa i time je u mnogome slična telepatiji.

Još iz drevnih vremena datira verovanje da naročito obdarenim ličnostima polazi za rukom, blagodareći natprirodnim sposobnostima ili pomoći božanskih ili demonskih sila, da dolaze do saznanja, koja se ne graniče vremenom i prostorom i koja su neshvatljiva za obične smrtnike, čije je shvatanje i primanje utisaka ograničeno sferom delatnosti čula, u glavnom vida i sluha.

Posve je razumljivo, da je ovde reč samo o saznanju konkretnih okolnosti, a ne i apstraktnih i u tome se uglavnome televizija i razlikuje od telepatije. Pod televizijom spadaju sva slikovita pretskazivanja i proricanja sa izvesnom vremenom tačnošću ili bez nje. Sposobnost televizije znatno se pojačava pod hipnozom, a naročito kad se medium dovede u somnabulistički stadijum.

Pri našim eksperimentima imali smo prilike da se osvedočimo, da je medium tačno opisao, kako je određenog dana izvesna osoba bila odevena, ma da je udaljenost bila preko 1000 km. Isti medium, pri istoj seansi opisao je nepoznatu osobu, momentano mesto boravka, šta je u to vreme radila i šta više njeno (provereno) mišljenje o jednoj drugoj osobi. Udaljenost između opisane osobe i mesta u kome se održavala se-

ansa iznosila je 400 kilometara. Eksperimentalno smo se uverili da udaljenost ne igra odlučujuću ulogu, jer je pomenuti medium i o osobama sa drugih kontinenata iznosio frapirajuće stvari.

Takvi mediumi nezamenjivi su pri određivanju dijagnoze kod bolesnika, pa ma oni bili i neprisutni. Iznenadjuća je konstatacija da naši lečnici, a naročito oni koji rado koketiraju sa hipnotizmom ne iskorišćuju ga u praktične svrhe za opšte dobro, već se razmeću i ignorišući prelaze preko ostalih grana okultizma, ne uviđajući da im je on sam nedovoljan. Smatraju li da je „Dr“, kao dodatak njihovom imenu dovoljna garancija da im se poveri život i ako je poznato da zvanična medicina nije svemoguća? Zašto onda ne briebegnu gornjem načinu, u koliko im je to moguće ili skoro isto tako dobrim načinima određivanja dijagnoze po noktima i očima.

FAKIRI

(Od arapskog fukr). To su muhamedanski religiozni prosjaci u Indiji, jedna vrsta skitnica — kaludera. Njihov je persiski naziv — D e r v i š, stoga je ta reč svuda poznata. Fakiri kao i derviši, delili su se ranije na 12 redova i ovaj se broj docnije povećao.

Indiski fakiri su prelazili granice svoje postojbine i dolazili su daleko na zapad, tako, da su se vidali čak u Mandurskoj, a i na Istoku u

Birmu. Obično se u Indiji stanovništvo ne ponaša najbolje prema njima, jer mnogi od njih žive veoma prljavim i grubim životom, odvrćući od sebe Induse svojim cinizmom i obaveznom bezbračnošću. Veći deo njih spada u t. zv. „Be-šarra“ (doslovno — „bez zakona“), ne sledeju zakonima Muhameda, i ispoljavaju svoj slobodumni način mišljenja. Dok njihov manji broj t. zv. „Ba-šarra“ („sa zakonom“) ispunjava zakone muslimanske religije. Ovi se zovu još „Salik“, a Be-šarra — „Madžub“, „Azad“, „Rasuljšahi“, „Imam-šahi“, itd.

Po analogiji ime fakir se prenosi na induske religiozne isposnike t. zv. „yoge“ ili „tapasvine“ (na sanskritskom „tapasvin“ = asket, kaluđer, koji se bavi raznim asketskim vežbama u cilju spasenja duše).

Broj pravih asketa u Indiji nije mnogo veliki, jer se **Bhagavad-Gita** negativno odnosi prema asketskim vežbama, ali laki način da se zadobije poštovanje, koje je vezano sa imenom brahmana, privlačio je u fakire sve skitnice, besposličare i jlenštine, koji su više voleli skitnju nego rad. Pravi brahmani vrlo retko stupaju u fakire, glavni kontigenat ovih regrutuje se iz najnižih društvenih slojeva.

Već starim svetskim putnicima i geografima (Strabanu, Kteziju, Megastenu) bile su poznate gole skitnice asketa-gimnosofista. Krajem XVII veka iznosio je putopisac Tavernije

da u Indostanu ima 800.000 muslimanskih i oko 1,200.000 induskih fakira. Pojava fakira, koju nalazimo opisanu kod starijih putopisaca (na pr. kod Papisa, u njegovim pismima o Indiji) pretrpela je izvesnu promenu. Goli, samo sa malim komadom materije na polnim organima, nikada se ne umivaju, niti kupaju, da nebi uprljali čistu stihiju (vodu) svojim blatom. Posuti pepelom ili belim prahom, sa razbarušenom kosom, koju nikada ne češljaju i ne šišaju, leže čitave časove na ulicama i trgovima sa zatvorenim očima mrmljajući molitve i praveći se da ne primećuju prolaznike, međutim, kradom pažljivo posmatraju da li im je ko bacio milostinju. Ponekad se trgnu i deru kao poludeli, hodaju krupnim koracima kolutajući crvenim očima, potom opet zauzimaju raniji položaj. I ako žele da ispolje prezrenje prema materijalnom bogatstvu, ipak nisu prema njemu ravnodušni. Postoji o tome priča, kako je indiski imperator Aurengzeb, kada je hteo da se uveri u opravdanost glasova koji kruže o fakirima da skrivaju, u svojim krpama mnogo zlata i dragog kamenja, pozvao ih je na gozbu. Pod izgovorom, zbog poštovanja prema svetim ljudima, koji su sebe posvetili službi božjoj, doneta su gostima nova odela, da bi njima zamenili svoje dronjke. Fakiri su pod svakojakim izgovorima odustajali od promene svojih krpa. Kasnije se saznalo za uzrok takvog njihovog držanja.

Fakiri — tapasvini, koji se u glavnom sastoje od indusa — brahmanaca, podaju se svim mogućim asketskim načinima da umrtve svoje telo. Neki od njih provode ceo svoj život u gvozdanim kavezima, drugi se opterećuju veoma teškim lancima i nose ih kroz ceo život, treći drže stisnutu pesnicu sve dok im nokti ne prorastu kroz meso i ne izađu sa druge strane, četvrti podignu obe ruke gore ili se uhvate i drže za granu kakvog drveta sve dok im se udovi potpuno ne ukoče u tome položaju. Peti pričvršćuju na svojim polnim organima teški lanac i vuku ga za sobom. Šesti stoje neprekidno na jednoj nozi i samo se noću naslanjaju na zategnuti konopac. Sedmi okrenu glavu na jednu stranu i drže je u tome položaju sve dok im se vrat potpuno ne ukoči. Jedan od ovakvih fakira izmerio je svojim telom dužinu puta od Benaresa do Džagannatha, neprekidno ležući i ustajući; Drugi je, prevrćući se sa strane na stranu, obišao uzvišicu, na kojoj leži varoš Tričinapoli i koja ima nekoliko kilometara u obimu.

Ovakav tapasvin postaje božanstvo još za vreme života. Njega drže pri hramu, kao sveca, koji donosi spas celoj okolini. Humbolt je čak video u Astrahani takvog indijskog tapasvina, koga su pozvali kod sebe astrahanski Indusi. On je čitavih 20 godina provodio i leto i zimu, (na 20° mraza) čučeci u porti hrama potpuno nag.

Po induskom verovanju poseta fakira oslo-

bađa nerotkinje od neradanja ; muževi žena obično napuštaju svoje stanove za vreme ovih poseta, da bi molitve svetog gosta mogle da imaju veći uspeh.

Od uspostavljanja engleske vladavine u Indiji, fakirske religiozne vežbe ne mogu se vršiti sa istom slobodom kao ranije. Ali njihov fanatizam udružen sa neobrazovanošću i sujeverjem naroda, veoma često izigrava evropski poredak i mnoge fakirske vežbe vrše se još i danas, naročito u zabačenijim krajevima.

JOGA

(sanskritski „Yoga“)

To je kod Indusa napregnuta koncentracija duha, razmišljanje o božanstvu. U rezultatu se javlja mistično ujedinjenje duše sa Bogom, kada duša „sebe oseća u Bogu i Boga u sebi“.

Po predanju, indijsko filozofsko učenje Yoga osnovano je u II. veku pre Hrista, od Patandžali-a. Pojam Yoga, kao obstrukcije misli, od spoljnih stvari, i njihovoj koncentraciji ka višem duhu, postojao je, ipak, još pre Patandžali-a.

Najstarijim učiteljem smatra se mudrac Jadžnjavalkja, oko 360 g. pre Hrista. U njegovom se Zakoniku već izlaže učenje Yoga. Patandžali je, po svoj prilici, samo formirao ovo filozofsko učenje u jedan sistem, i izložio ga u t. zv. Jo-gasutra (udžbenik yoga). Ono ima mnogo sličnosti sa učenjem **Sanhkja**, i zajedno sa ovim

se često spominje. Odavde potiče čak i naročiti termin „Sanhkja — Yoga. Uzajamni odnos ovih dvaju učenja još nije potpuno razjašnjen u detaljima. Opšta, zajednička crta: prvobitni dualizam duha i materije. Metodi su slični, ali se Yoga odlikuje jasno izraženim teističkim pravcem (Sanhkja je ateističko učenje), i priznaje postojanje ne samo individualne duše, nego i vrhovnog duha, koji je slobodan od svih uticaja, i koji ima nadmoćnost nad drugim dušama. Od ovog vrhovnog i načelnog duha vode poreklo sve pojedine duše.

Za postizavanje ujedinjenja duše sa Bogom vrše se određene pobožne vežbe i razni načini umrtvljavanja tela. Ova praktična strana učenja Yoga postigla je zavidne rezultate u toku vremena.

Veruje se, da je učenje Yoga mlađeg datuma od učenja Sanhkja, i moguće je da predstavlja teističku dopunu ili dalji razvitak ovog.

Yogini su sledbenici učenja Yoga, koji za postizavanje cilja moraju da prođu kroz ova četiri stepena: 1) Izučavanje pravila Yoga; 2) Potpuno poznavanje i razumevanje; 3) Primene ovog znanja u praksi i pobeda nad materijalnim uticajem prvobitnih elemenata; 4) Uništavanje svakog saznanja svoje ličnosti. Na taj se način postizava izjednačenje individualnog, živog duha (Jivâtman) sa vrhovnim (Brahmâ); onoga, koji razmišlja, sa predmetom razmišljanja.

KABALA (Qabbalah)

Kabala je mistično učenje i mistična praksa u jevrejstvu, koja se sačuvala većinom preko usmenog predanja, što označava i sama jevrejska reč („primanje“ u objektivnom smislu — „predanje“.)

Mišljenja o starosti kabale razilaze se više nego za 3000 »godina, od — epohe — Avrama do XIII veka po Hristu. Postojanje kabale pre biblijske drevnosti nema istorijskih podataka; suprotno mišljenje (o kasnijem srednjevekovnom poreklu kabale) zasnovano je na nesporazumu. Glavni spomeni kabalističke književnosti, u njihovom današnjem obliku zaista su se pojavili u srednjem veku, ali ne treba da ih izjednačujemo s onim ciklusom tradicionalnih mističkih ideja kabale, koje su se čuvale u tajnosti od nedovoljno posvećenih, delimično usmenim predanjem ili isprekidanim zapisima neočuvanim do danas. Jasni tragovi kabalističkih pojmova i termina u Novom Zavetu, a još više direktne aluzije na kabalu u najstarijim delovima Talmuda, koji se odnose na prve vekove naše ere, svedoče o postojanju jevrejske teosofije oko Hristovog rođenja.

U „Mišni“ čitamo ovu izreku: „Ne izlažu se stvari o početcima (sveta) u prisutstvu dvojice, a stvari kolesnice (božije) ni u prisutstvu jednoga, sem ako on ima sopstveno shvatanje za ovo!“ Zatim se podvučenim rečima ukazuje na dva odeljka kabale.

Sa ovom izrekom već je i u jerusalimskoj „Gemari“ vezana jedna dugačka dijaloška priča o tome, koliko je opasno, neoprezno ponašanje prema (kabali) tajnom teosofskom učenju, koje je. (na taj način se ovde pretpostavlja) već kao nešto sasvim utvrđeno.

Sa dosta velikom sigurnošću možemo tvrditi, da se kabala nije pojavila pre vavilonskog robovanja, a ni kasnije od poslednjih Asmoneja. Kako su od sukoba, između jevrejske religiozne misli i grčke filosofije proizašle originalne ideje Filona, tako je još ranije uzajamno dejstvo između te iste misli sa vavilonsko-persijskom magijom i teozofije, izrodilo kabalu. Kasniji grčki, grčko-judejski, grčko-egipatski i hrišćanski uticaji ovim se ne isključuju, ali su oni ostali na drugom mestu. Temelj je bio čvrsto udaren u Vavilonu i Persiji.

Kabala se, uopšte deli na filozofsku (Qubballah ijunit) i praktičnu (Qabbalah maasit). Filozofska se kabala opet sastoji iz dva glavna dela: kosmogonije — „maase berešit“, doslovno: stvar (o onome, što je) u početku; i teozofije — „maase merkaba“, doslovno stvar kolesnice ili izlaska božijeg. U ostalom, kosmogoničke i teozofske ideje kabale prelaze jedno u drugo, i nedaju se izložiti posebno. Glavni pismeni spomenici filozofske kabale su „Sefer Ijecira“ (knjiga stvaranja) i „Zogar“ (sjaj). Prva se pripisuje praocu Avramu ali se u stvari odnosi na početak Srednjeg

veka. U IX su veku pisani o njoj komentari, kao na stari autoritet. Verovatnije je da je ona sastavljena još u VI ili VII veku. „Zogar“ kabalisti pripisuju učeniku čuvenog rabina Akibe, rabinu Simonu ben Johaju, (II vek); ali pošto se u tome izlaganju nalaze jasne aluzije na muslimane, pa čak i na smrt pape Nikole III (1280), radi toga sa punom sigurnošću to pripisuju vremenu XIII veka, i za autora navode španskog rabina Maisija de Leona. Obe ove knjige su prvi puta štampane u Mantui, 1558—1562 g.

Praktična kabala“ je pomoćno sretstvo za uzvišenje duše. Veza između nje i filofske kabale sastoji se u tome, što obe priznaju mistički skriveni smisao slova i imena biblijskih. Smatrajući Bibliju kao šifrovani tekst i primenjujući različite šifre (zamena slova brojnim značenjem, premeštanje slova po izvesnom sistemu itd.), moguće je dobiti iz jednih reči sasvim druge i otkriti veoma značajne, interesantne i koristne stvari. Glavne se metode zovu : gematrija, notafikon i temura. Ovaj način omogućuje kabalistima otkrivanje tajni i proricanje budućnosti.

Drugi deo praktične kabale je magija, tako smatraju kabalisti, međutim, kabala je u stvari samo jedan deo magije.

MAGI — CRNA I BELA MAGIJA

Magi su u Midiji u Persiji članovi svešteničke kaste, koja pripada naročitoj grani Midana. U njihovim je rukama bilo usredsređeno celokupno naučno obrazovanje. U njihovom domenu su bili religiozni obredi, i oni su igrali uticajnu ulogu u životu države

Njihova nauka, koja je istovremeno i njihova moć i ugled, naziva se magijom.

Jedni magiju smatraju veštinom izazivanja posledica, koje nemaju uzroka i smeju se nad njom neznačajkim smehom, koji kod upućenih izaziva sažaljenje. Drugi je smatraju kao savez sa nečastivim uz čiju pripomoć se izazivaju pojave, koje narušavaju postojeće zakone prirode i tako je osuđuju. Ovi i ovakvi zaključci zasnovani su na nepoznavanju stvari i zabludi i ni izdaleka ne odgovaraju stvarnosti.

Magija je sposobnost **uticati pomoću dinamizirane volje**, na evoluciju živih sila Prirode u smislu njenog ubrzavanja.

Magija se deli na **mantiku** (proricanje budućnosti) i operativnu magiju, ili magiju u užem smislu reči. To je sposobnost osoba, koje su uspele da sebi potčine prirodne sile, još nepoznate zvaničnoj nauci i da njima izazivaju pojave, koje imaju karakter čuda za svakidanje ljude. Kao na primer: postajati nevidljiv, prolaziti

kroz čvrste predmete (zidove i razne druge zapreke) nestajati iz zatvorenih prostorijsa itd.

Magija se deli na **belu**, ako je opredeljena dobru i **crnu**, ako ima zlo za smer.

U doba sveopšte neobrazovanosti magom se smatrao svaki čovek, koji je malo više bio upoznat, od svojih savremenika, sa zakonima i silama prirode. Neki su od njih bili proganjani (Rožer Bekon, Arnold de Vilanova), drugi su umeli da se ograde i da dostignu visoke položaje crkvene hijerarhije (Albert Veliki). Mnoge pape smatrali su magima (Silvester II., koji je veći deo svog vremena posvećivao t. zv. „naturalnoj magiji“, kao i svi njegovi naslednici do Grgura VII, zatim Grgur XI; Benedikt IX, Pavle II, Aleksandar VI itd.)

MAĐIONICARI

Mađioničari su veštaci brzine i okretnosti ruku, koji na očigled publike, raznim trikovima nastoje da zadokumentuju izvesnu nadprirodnu moć ili znanje. Oni se obično sreću po pozornicama i cirkusima i rado se kite zvučnim imenima okultista, hipnotizera, maga, yoga i fakira, iznoseći svoje »doživljaje« iz Indije, Egipta, i ostalih istočnih zemalja i ako ne bi znali, u većini slučajeva, ni prstom da ih pokažu na geografskoj karti.

Oni raspolazu savršenim trikovima, pred ko-

jima i inteligentni ljudi ostaju u nedoumci i ako znaju da je po sredi trik, a po nekad čak i poveruju u velšebnu moć veštaka, smatrajući da je zbilja pocrpeo svu mudrost sa Istoka, a ne samo da je malo spremniji mađioničar. U mnogome, ovakvom mišljenju, doprinosi sugestija reklame, a zatim otmenost i tajanstvenost nastupa u velikim lokalima.

Svet je navikao da posmatra mađioničare samo po vašarskim cirkusima, kako gutaju sablje, zmilje ili vatru, i to propraćaju ostalim vašarskim trikovima. Ali, ako se ko pojavi u fraku ili u svilenoj uniformi kakvog maharadže sa turbenom na glavi, još ako je malo crnpu rast ili si to da napraviti, pa se u naročito stvorenoj polutami, ukaže na pozornici neke ogromne sale, onda je time u dovoljnoj meri frapantni utisak stvoren.

Tako je pre nekoliko godina uzvitlao prašinu u prestoničkoj štampi »čuveni okultista« Fred Marion i uspeo je da produži noseve gospodi lekarima i profesorima, koji su ga na njegovom »naučnom predavanju« na Kolarčevom univerzitetu pretstavili i time doprineli da sem njih, obmane i publiku.

Njegov najfrapantniji eksperimentat je bio čitanje iz zatvorene koverta. „Naučno“ je objašnjavao mogućnost toga, svojom telepatskom sposobnošću i tako pobirao lovorike. A zar i nije to volšebstvo, pročitati nešto iz zatvorenog koverta!?

U odsutnosti njegovoj, napisali bi mu na komadić papira, još bolje kartona, kakvo ime, broj ili nekoliko reči, zatim su stavljali to u **provereno neprovidni** koverat i pošto su ga dobro zatvorili, predavali su mu ga. On je u prisutstvu sviju njih, uzimao zatvoreni koverat, polako ga prinosio k čelu, držao ga možda nepunu minutu na njemu i kao prisećajući se nečeg počinjao je lagano da izgovara sadržinu napisanog u koverti.

Zar je tu moguć trik? Šta bi rekli vi na to? — Pa ipak je to samo trik, čije je izvođenje svakome moguće, ko raspolaže dovoljnom brzinom i okretnošću ruku, te sa malo dobre volje stvar uvežba.

Vi ipak ne verujete da postoje trikovi, koji se graniče sa čudima i čuda, koja se daju falsifikovati trikovima. E, pa lepo, hoćemo da vas uverimo!

Za početak postupite ovako: uzmite komadić papira ili kartona, napišite mastilom ime ili kakav broj na njemu, stavite u neprovidni koverat, (ali tako da pisano bude okrenuto strani na kojoj se adresira) zatvorite ga dobro, zatim prevucite fatom natopljenom u čist alkohol ili eter i primetićete da hartija koverta, koja je postala providna, omogućuje da se napisano pročita, što ćete učiniti dok prinosite koverat čelu, čija će temperatura doprineti da alkohol brže ispari.

Sva je veština u tome, da prisutne postavite ispred sebe, a nikako sa strane ili pozadi, kako ne bi primetili, kad vešto sakrivenim komadićem fate između prstiju ili prstenja, još veštije prevučete preko sredine koverta, jer retko će kome pasti na pamet da napiše štogod sasvim uz ivicu. A ono prisećanje kad izgovarate pročitani tekst, ima svrhu da poda celoj stvari što tajanstveniji izgled.

Takvim i sličnim trikovima operišu »moderni fakiri«, te frapiraju, neupućen svet i veoma često, zloupotrebljujući to, nedopušteno iskoriste.

SAN I SNOVI

San je stanje, koje je suprotno javi, u koliko se ova karakteriše prisutstvom svesti, pažnje i čulnih utisaka, u toliko se san odlikuje više ili manje potpunim odsutstvom ovih. Između sna i jave postoji čitav niz prelaznih stanja : sa jedne strane različiti stepeni sanjivosti, koji, povećavajući se sve više i više, prelaze najzad u duboki san, a sa druge različiti stepeni buđenja, koji se završavaju vraćanjem svesti i pažnje. Ako je karakteristika budnog stanja prisutnost svesti, onda san može biti okarakterisan kao privremeno potpuni odmor svesti. Sa ovom definicijom sna potpuno se poklapaju njegove ostale odlike, kao : odsutstvo proizvoljnih pokreta i volje, smanjivanje osetljivosti čula prema spoljnim

utiscima i odsutnost logične veze pretstava, pojmova i idejnih asocijacija koje ulaze u sastav snova.

Snovi su odbranbeni zid protiv banalnosti života, odmaralište fantazije, gde ona sve slike haotički isprebacuje, ozbitjnost odraslih prekida blagotvornom veselom dečijom igrom i često podaje duši jedan moćni potstrek. Samo kad je stomak prepun, a glava „usijana“, život snova je gori od života zbilje. Narod kaže, da „svi sretnici sanjaju“, ali ipak strogo uzeto, snovi nisu sasvim prirodni, jer pri potpunom zdravlju tela i duha čovek ne sanja; ne samo telo, nego i duh treba da se odmara. Savršeni san je bez snova.

U staro doba (pa sve do pred nedavno) snovi su bili omiljeni kao nešto uzvišeno i božansko; ljudi u tim epohama tumačili su snove kao Haldejci. Majstor Daniel bio je šta više u stanju da opiše san, koji je Nebukodnezar bio zaboravio; a Josip, kojega su rođena braća mrzila zato što je sanjao, da je njegov snop stajao i pred njim da se je snoplje njegove braće klanjalo, postao je dapače kroz svoje snove i tumačenje tuđih snova predsednikom vlade u Egiptu.

Očito je, ili bar tako izgleda, da nam snovi daju prvu ideju o nekoj „duši“, „o zemlji, u kojoj je to nevidljivo biće prije lebdelo i kuda će opet jedared da se povрати.“ Ali, nažalost, snovi su postali izvorom za magiju, za kojekakve ludorije sa „duhovima“ i prikazama, pred-

skazivanja događaja i vrelo za razne slutnje koje strah čisto onda realizuje.

Jedan jedini san, koji se ispuni, biva dobro zapamćen, ljudi ga pripovedaju svagde; a stotine i stotine onih snova, koji se ne ispune, zaboravlja se i prešuti.

U snu bude se stare tamne predodžbe i ispoljuju se individualni utisci, koji su bili davno već zaboravljeni. Mi dramalizujemo u snu, a drugi nas poučavaju, koji — „drugi“ — smo opet mi sami; i poradi toga moglo se u staro doba govoriti, „Gospod mi je govorio“, „Anđeo mu se javio u snu“, itd. I Josipu je „Anđeo gospodnji“ u snu javio, da je njegova verenica, devica Marija „zatrudnela od Duha svetoga.“

Snovi preskaču i preko vremena i preko prostora. Sujeverje gledalo je, i gleda, u njima nešto nadprirodno; u stvari ali oni delimično ovise o spoljnim nadražajima, koji su nam često ostali nepoznati, delimično pak slede oni zakon asocijacije ideja. Zamorenost našeg organizma donosi pospanost; i ta gruba materija postaje brže i ranije pasivnom, nego li finija, misaonâ; gruba, fizička materija treba i duže vremena za odmaranje, a finija se već nakon kratkog sna zanima sa sanjanjem, dok telo još spava. Radi toga zdravi ljudi sanjaju samo pred jutro, i šta je odnosna osoba bogatija idejama, to će i snovi da budu živahniji. Snovi zdravih ljudi, koji su u mirnom raspoloženju i ne sa prepunim stomakom legli

da spavaju, normalni su, to jest ne pretstavljaju kojekakve abnormalne stvari i događaje; bolesnici, zatim oni, koji legnu odmah posle večere, ili su uzrujani, sanjaju o bizarnim, neprirodnim i nemogućim stvarima.

Teorija snova ima veliku sličnost sa teorijom ludila, i retko je san samo obična igra fantazije, bez ikakvog značenja i sadržine. Slike snova ispoljavaju ili neko stanovito stanje našeg organizma, ili osećaje nekih potreba ili strasti, ili pak otkrivaju čistu delatnost duše, ideje prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, iz kojih onda san, najveći pesnik svih vremena, skuje sliku, koja — prirodno — ima sličnosti; i to onda sujeverje naziva: „profetičnim“ ili proročanskim snom. Neki snovi dolaze od osećaja, koje mi lako ne zapažamo, ili od ideja, koje su možda desetak godina dremale u našem mozgu. U drugu ruku i kontemporane impresije senzornih nerava prerađuju se u mozgu obično u san; od zujanja mušice, koja nam pored nosa proleti, bude grmljavina i gruvanje topova; ubodi slamke iz slamnjaće ili pera u krevetu, a i ujed bûve postane u snu umorstvo, ili ranjavanje; toplina u sobi preneće nas u snu u srce Afrike, a hladnoća u Sibir.

Kad se u snu podignuta noga ili ruka spušta ili kad se glava oklizne sa jastuka, onda padamo u ponor; a ako pre spavanja nismo ras-kopčali uski okovratnik košulje, možemo da u snu preživimo sav strah osuđenika na smrt pred

vešanjem. Isto tako svetlost lampe, ili meseca, ako pada za vreme spavanja na oči, može da u snu prouzrokuje sliku požara itd.

Ljudi živahne fantazije lako drže svoje snove za istinu; a pridolazi li još k tome nešto mistike, onda su sve vizije i „otkrovenja“ usamljenih kaluđera i kaluđerica sasvim razumljiva i shvatljiva. Tako se dešava, da bolesnici katkada tako živahno sanjaju o sredstvima za povraćanje, čišćenje i klistiranje, da — kad se probode — nađu u krevetu tragove najboljeg dejstva navedenih preparata!

Čovek može sam da snovima da ugodnu smernicu, kao što se deci, koja „onečiste“ krevet da batina, pa jača, snažnija ideja batine i bola probudi se u snu „dok je još vreme“.

Temperamenat i način života imaju veliki uticaj na snove. Koleričan sanja rado o visokim položajima časti, ili o izobilju i blagostanju; sangviničar o lukulskim i bahantskim „užicima“ i o devojkama; melanholičan pada u snu, ili ostaje kao prilepljen na mesto, iako „trči“ a njegova potera dolazi sve bliže; flegmatičar uopšte ne sanja. Duša često preradi i provari tek u snu dobro one predodžbe i impresije, koje smo primili budni, i odatle i dolazi, da posle laganog sna teške zadatke mnogo lakše rešavamo. Staro je iskustvo, da je čovek izjutra najsposobniji za mišljenje, a svečera za — kovanje stihova i proze, dakle za preradivanje fantazije.

Mnogi ljudi nađu u snu bolji savet i bolju ideju, nego li u bednom stanju, ili se u snu sete nečega što su već odavna zaboravili. U snu mi smo odlučni i neposredniji u svojim zaključcima, sanjamo sasvim prema svom karakteru, koji često ni sami ne poznamo, i jedan verni opis nečijeg sna je i najvernija slika njegovog karaktera. Tvrđica sanja o provali i krađi, žestoki, napr-
siti ljudi psuju u snu, a brbljavci brbljaju na glas.

Ako nas snovi katkad i stave u komičnu situaciju, naprimer obučeni ste za bal, a zaboravili ste kod kuće pantalone, — zato opet kad legnete gladni i žedni, uživaćete u snu za najbogatijim i najobilnijim stolom. Pomoću snova ambicija dolazi do svih visokih položaja; škrti poseduje Rotšildovo blago, a „ženskar“ svaku lepoticu, koja mu se sviđa. Katolik može bez greha i na Veliki petak da jede meso, Musliman da pije vina, a Jevrejin da se naužije šunke, koliko ga je volja. Kad bi sve strasti mogle da se u snovima zadovolje, bili bi oni, — snovi, prvi i najjači stub morala. —

Svaki san redovito je rezultat dvaju faktora, koji zajednički dejstvuju: sećanje i uobrazilja (fantazija). Već prema tome, da li jedan ili drugi od tih faktora prevladava, imaće san običnu ili čudnovatu prirodu. Proizvedeni bivaju snovi kakvim bilo spoljašnjim podražajem; često dostaje neki slabi dah vazduha, jedan jedva primetni dodir, neki nežni miris, koji pored spavajućeg

prođe, da probubi i proizvede ceo redosled najčudnovatijih slika.

Da stanoviti utisci, koje primamo za vreme spavanja, utiču na prirodu snova, pokazuje i slepeći istiniti događaj, koji je nedavno ispunjao cele stupce u velikim engleskim novinama. Jedna majka sanjala je, da su njena deca u pogibelji da izgore; ona se pod uticajem žestokog straha probudila i pojurila k deci, koja su spavala u jednoj drugoj sobi i zaista lebdela su u životnoj pogibelji. Spavaća soba dece bila je puna dima, i deca su se skoro zagušila. Dim, koji je prodro i u spavaću sobu majke, proizveo je kod nje u snu predodžbu, da se njena deca nalaze u pogibelji da izgore, što nije uostalom ni čudnovato kod majke, koja svoju decu vole. — Kod ođaćara bi miris dima sigurno proizveo sasvim drugu predodžbu! Ali, što je glavno, život ove dece bio je spašen snom njihove majke. —

Ali ima i takvih stanja nervnog sistema, pri kojima takvi spoljašnji podražaji čula ne daju podstrek na odgovarajući san, nego pri kojima vanredno nežni, subtilni „duhovni podražaji“ dodiruju naš centralni nervni sistem i prouzrokuju jednu sasvim naročitu vrstu sna, takozvane „istinite snove“. Ovi istiniti snovi mogu da budu vidovite prirode, pri čemu onaj, koji sanja, kontemporano vidi u snu neki događaj, koji se u isto vreme dešava; ali oni mogu da budu i „profetični“, to jest da dočaraju pred oči onog koji

sanja događaje, koji će tek da se dese u budućnosti: Osim toga mogu takvi snovi da budu i simboličke prirode, to znači, oni mogu da odnosni događaj prikažu u maskiranoj formi.

Kao što vidimo, predstavljaju snovi jedan veliki deo „tajanstvenoga sa drugog sveta“, i zato nije čudo, da ih oni, koji ne mogu da protumače njihov postanak, dovode u vezu sa »duhovima«, „anđelima“, i kojekakvim drugim heroldima iz „drugog sveta“.

Nekoliko takvih, istoriski dokazanih istinitih snova, neka ilistruju navedeno. U jutru onog dana, kad je C a e s a r bio umoren u senatu, njegova supruga C a l p u r n i a preklinjala ga je neka ne izlazi, jer da je sanjala, da je videla kako iz muževljeve statue teče krv i da se srušio krov na njihovoj kući a Caesar da je izdahnuo život pod noževima jedne bande ubica. — Ovaj primer predstavlja nam jedan profetični, a ujedno simbolički istiniti san.

Poznati vojskovođa i osvajač H a n n i b a l sanjao je u noći pred opsadu S i r a c u z e, da večera u jednoj od palata grada; i uistini desilo se tako.

K a t a r i n a, supruga francuskog kralja H e n r i a II, sanjala je u noći, kojoj je sledio sudbonosni turnir, u kom je njen suprug smrtno ranjen, da je videla kralja mrtvački bledeg i oblivenog krvlju. Ona ga je molila, ali uzalud, neka se ne bori u turniru. U borbi sa grafom M o n t g o m e-

ry-em probolo je grafovo koplje kraljev vizir, ranilo kralja u mozak, od čega je on i umro nakon nekoliko dana.

Slično se desilo i pri smrti francuskog kralja Henria IV. U noći pred atentat, sanjala je kraljica Marija Mediči, da su umorili kralja. Plačući probudila se i ispripovedala san svom kraljevskom suprugu, koji se smejao i tešio je sa poslovicom, da je »san — laža«. — Još istog dana umro je od ubojničke ruke Ravaille-a.

Sličnih primera ima u istoriji mnogo, a bezbroj ih ima takvih, koji nisu opšte poznati, koji se svakodnevno dešavaju, i prepričavaju samo u užem krugu porodice i suseda i — prirodno — na „kavskim poselima“.

Pri kraju spomenućemo da je lično osećanje pojedinca od velikog upliva na proizvodnju snova, i da su strah, brige i ostala stanja uzrujanosti čudi naročito podesni, da stimuliraju postanak profetičkih ili drugih istinitih snova.

Telesno pobolevanje, naročito ono takve prirode, gde su aficirani organi za varenje, često je uzrokom jedne naročite kategorije snova, i to onih gadne, odvratne i zastrašujuće prirode, pri čemu odnosna osoba često ima osećaj, a katkada i vidi neku prikazu, koja joj sedi na telu i pritište i guši je. „Pritisla ga mora“ — kaže narod za takvo stanje, u čemu se izražava naklonost neukih ljudi, da snagu ili stanje, koje im je neshvatljivo, personifikuju ili inkorporiraju. Takvi

i slični slučajevi dali su povoda za jedan veliki deo sujeverja i verovanja u duhove i prikaze, iako su oni sasvim prirodni i daju se protumačiti, a da se ne mora računati sa postojanjem nekih nevidljivih duhova. —

VEŠTAČKI SNOVI

Mislilo se da su naša čula neosetljiva u snu. U stvari to nije tako; naša su čula u snu samo manje osetljiva nego na javi i njihova osetljivost u snu razlikuje se od osetljivosti na javi u toliko što se u snu utisci primaju bez kontrole i što se primljeni utisci prilagođavaju onome što već sanjamo. Tako na pr. kad nam na očne kapke pada svetlost dok mi spavamo i sanjamo da smo u nekoj palati, — vidimo odmah požar; kad spavamo i sanjamo neki predeo, a neko nam otkrije noge — odmah nam se stvori voda koju gazimo, itd.

Što se tiče jačine osetljivosi čula u snu, zna se iz prakse da su najmanje osetljive oči, pa uši, pa tek koža (čulo pipanja). O tome se možemo lako uveriti ako nekom spavaču pri- nesemo najpre svetlost (na što neće reagirati), nešto tiše kažemo na uho (na što isto tako, ako je već malo dublje zaspao, neće odgovarati); ali ako mu zagolicamo ruku, nogu, ili koji drugi deo koji mu je i na javi bio vrlo osetljiv, videćemo da će ga brzo pokrenuti što pokazuje da nas je na taj način najpre osetio.

Ovo što je izloženo važi kako za prirodan san tako i za veštački proizvedeni, prilikom hipnoze, ili magnetisajna.

Iz svega gore rečenog izlazi da bi čovek, prema želji mogao sanjati samo ono što mu se sviđa i to u vremenu u kome mu se sto sviđa. Tako i jeste.

Sastaviv recepte čovek može dobiti čitavu apoteku snova sve lepših od lepših i na taj način svaki može preživeti u snu sve što mu se na javi iz bilo kojih razloga ne može da desi. Sem toga ovakvi snovi ne bi nikom naneli nikakve štete te su i ste strane korisni, jer olakšavaju mnogo koješta čoveku.

E k a t s h a u z e n koji je bio majstor u proizvođenju veštačkih snova, rekao je jednog dana nekom čoveku u jednom društvu: Vi ste prošle noći sanjali ruže; drugome: Vi ste sanjali da ste sedeli pod lipom, koja je divno mirisala; trećem je rekao, da su njega u snu hteli ubiti na inkviziciji. Zapanjeni, ljudi su ga pitali kako je on to pogodio kad oni nikom nisu svoje snove pričali. On im je rekao, da je prvom prosuo na jastuk ružin miris, drugome lipin miris, a trećega je ubo iglom u teme i zalepio flaster.

Ovaj isti pisac preporučuje sledeći recept kao odlično sretstvo za dobre snove: Od matičnjaka se napravi esenca; preko celog dana treba se dobro zamoriti radom, uveče pre spa-

vanja grickati malo matičnjakovog korena i u nos ušmrkati miris njegove esence. Posle ove proste operacije snićete cele noći lepe predele i prijatne događaje.

Kad god se nalazite sa jednom osobom, ili u jednoj situaciji, uvek nosite u svome malom džepu na kaputu, ili na drugom zgodnom mestu maramicu namirisanu jednom vrstom mirisa. Čim dođete kući, maramicu ostavite negde odakle Vam neće mirisati.

Kad više tu osobu, ili situaciju ne možete, iz bilo kojih razloga imati, a želite ih, lezite spavati; na jastuk izlite malo onoga mirisa kojim ste namirisavali svoju maramicu za vreme dok ste se družili sa osobom koju želite sanjati, ili dok ste bili u situaciji, koju želite ponovo preživeti, pa ćete neverovatno tačno preživeti još jednom sve što je bilo u vezi s tim mirisom.

Za istu se svrhu meže upotrebiti i muzika i to ovako:

Sa nekom damom igrate jednu igru, recimo: tango „Ramonu“. Kad legnete spavati, zamolite nekoga da svira tu igru i vi ćete igrati u snu sa istom onom osobom sa kojom ste igrali i u istoj onoj sali, bred istom publikom.

Mi smo za ove stvari upotrebljivali satove koji mogu svirati, pa smo ih doterivali da sviraju u vreme kada se obično mislilo, da će san nastupiti.

ŽIVOT I SMRT

Da bi dali definiciju smrti, neophodno je da predhodno odefinišemo život.

U toku poslednjih 50 godina, najraznovrsniji opiti fizičara, hemičara, fiziologa i biologa došli su do zaključka, da život, kao takav, ne postoji, da one pojave, koje mi nazivamo životom — jesu rezultat fizičkih i mehaničkih procesa organske prirode i da životna sila, odvojeno od fizičkih i hemijskih sila, koje posmatramo i proučavamo u laboratorijumima — uopšte ne postoji. Nakon toga, veliki broj naučenjaka počeo je iščekivati i nadati se, da će doći dan kada će materije veštački stvorene u laboratorijumu, početi da žive, da rastu, da se kreću, množe i umiru slično živim. I mnogi savremeni naučnici smatraju da je to moguće. Oni misle, da je život, prosto rezultat mehaničkog rada organa, da se javlja iz mrtve materije i da je potčinjen dejstvu mehaničkih, fizičkih i hemijskih zakona, da živo biće nije ništa drugo, no mašina i sva njegova aktivnost, kako spoljna, tako i unutrašnja da je samo kombinacija poznatih reakcija, potčinjenim običnim hemijskim zakonima. Oni tvrde, da se živa materija ničim ne razlikuje od mrtve, pošto postaje od nje.

Ali, ako ih upitamo, kakvu silu pretstavljaju ove hemijske i fizičke pojave, koje stvaraju čoveka, koja sila primorava sve ove hemijske kombinacije da se obrazuju u potrebnim srazmerama

i potrebnim pravcima i uz to još u tako beskrajnoj raznovrsnosti? Kad im je poznata analiza organizma, zašto ih onda sintetički ne stvaraju? Neka stvore makar jednoćelijski organizam, koji će dati znake života i množiti se delenjem. Za sada neka ostanu u taštoj samoobmani, dok ne prošire horizont saznanja i dođu do zaključka da ima još puteva i načina, koji bi im izneli stvar na svetlo.

Ova tajanstvena i nevidljiva životna sila je **univerzalna kozmička snaga**, koja zapravo predstavlja **rezultantu sila svih astra** i koja se na sankritskom naziva „**prana**“. Obično se reč **prana** na evropskim jezicima prevodi sa rečju „disanje“. međutim, prana apsolutno ne znači disanje. U „Upanišadi“ prana se tumači kao uzrok svega kretanja i života organske i neorganske prirode. Od najmanjeg atoma, pa do najvećeg sunčanog sistema, svugda i na svakom mestu postojeća sila — naziva se **prana**. Ovo je jedna sila i ako ona izgleda beskrajno raznovrsna, — to je uzrok svih fizičkih, hemijskih i psihičkih sila, kao i celokupnog rada protoplazme i vibriranja atoma i molekila, što predstavlja kosmički začetak života.

Prana je poslednje uopštenje svih raznovrsnih sila prirode, ona je neuništiva, a **smrt je samo forma transformiranja ove sile i ne predstavlja njeno uništavanje.**

TAJNA TUTANKAMENOVE GROBNICE

Kletva boga Amen-Ra

Više od 7000 godina čuvali su Egipatski sveštenici tajne Crne magije. Više od 7000 godina prožimala je njena tajanstvena moć fizički, duševni i duhovni život naroda u zemlji Faraona.

„Vremena se menjaju!“ Promenilo se mnogo toga i u starodobnom Egiptu. „Civiliizacija“ i njene pozitivne i negativne strane nisu poštedele ni ovu čudesnu zemlju Istoka. Hiljade godina staru nauku gaje još samo male probrane grupe sveštenika sekte, koja nije ni Hrišćanskim Jevandeljem ni Kuranom pretrpela promene svojih dogmi. I ta sekta — inkarnirana oaza mira i duševnog spokojstva u bučnom životu mašinerija, avijacije i ostalih kulturnih tekovina novog vremena — sekta, koja i danas još, kao pred 7000 godina klanja se i poštuje drevne bogove: Amen-Ra, Tem, Shu, Tefnut, Seb, Mut, Osiris, Isis, Suti i Nephtys, ta sekta je ostala čuvarem te čudesne nauke, stare a ipak nove.

Skolastička „mudrost“ novog doba najpre je sa prezirnim osmehom uobražene superiornosti tretirala nauku vernika Amen-Ra-a, kao obični „egzotični kuriozum“; a posle prelazila je preko nje i njenih doktrina sa suverenim igno-

risanjem. Zašto i ne?! Jer se nije radilo ovde o običnom „sujeverju“ „poludivljeg“ plemena, kome su trebali oni — naučenjaci i pioniri kulturnog Zapada, da donesu i uliju pravu kulturu i civilizaciju?!

I vernici Amen-Ra-a i njihova nauka ostali bi i dalje predmetom skeptičnih i kontemtuoznih osmeha da se nije desio jedan slučaj — ili bolje ceo jedan ciklus slučajeva, koji je i najveće naučenjačke skeptike i starog i novog sveta zapanjio i stavio pred njih i za njih sasvim nove probleme.

Evo šta o tom piše najpoznatiji savremeni engleski naučnik i pisac Edgar Wallace.

Stajao sam sa svojim egipatskim tumačem i posmatrao sam malu grupu Evropljana, koji su rukovodili radovima oko iskopavanja Tutankamenovog groba. Odjedared tumač se okrene prema meni i reče: „Oni će onde da nađu zlato ali i smrt!“

Začuden zapitao sam ga zašto.

„Zato, odgovori mi on, jer i danas još žive stari bogovi. On“ — i on pokaza sa prezrenjem prema na pola otkopanom grobu — bio je nevernik. — Našao je stare bogove i njihovu nauku prekasno, a što je još gore, uvredio je boga, svih bogova, Amen-Ra.“

Pričao sam to Lordu Karnarvonu; ali on se nije smejao. Bio je to čovek uman, ozbiljan i

povrh svega hladnokrvan. „Uvidam tu mogućnost,“ bio je njegov odgovor.

Moja svestrana istraživanja pokazala su, a to je ovde najčudnovatije — da svaka mumija, bez razlike, koja po verovanju ondašnjeg naroda važi da „donosi nesreću“, pripada nekome, ko nije verovao u stare bogove.

I ja počinjem da verujem — posle svega što sam ovde svjim očima gledao — da je čovečija misao materija, materijalna supstanca, i da su ljubav, mržnja i drugi naši osećaji isto tako materijalni, kao što su zraci sunca; i da će doći vreme, kad ćemo svi mi, deca kulture, biti ubeđeni da je ono, što mi danas smatramo pričama, mitološkim bajkama poluinteligentnih sveštenika, strašna i učvršćena zbilja.

Najozbiljniji ljudi nauke posmatrali su radove oko iskopavanja Tutankamenovog groba sa izvesnim strahom. A — naglašavam — to su ljudi, koji nikada nisu verovali u duhove; ali oni nisu ipak — bar posle kratkog prisustvovanja pomenutim radovima — sumnjali više u mogućnosti psihičkih fenomena.

Ko sumnja i danas u činjenicu da postoje ljudi i žene, koji donose sreću ili nesreću; kud god zađu, u kuću, u radnju itd., donose sa sobom auru dobra ili zla. „X“, koje prouzrokuje takve fenomene, je — bar za ljude mog kova — savršena misterija. U Tutankamenovom grobu postojalo je ovo „X“ u superlativnom značenju, a to je smrt!

Sa lordom Karnarvom ušli su u grobnicu čuveni naučnjak Hauard Karter i njegov sekretar Dik Bethel, zatim čuveni francuski arheolog Benedit, dirhktor arheološkog odeljenja vlade u Kairu; isto tako naučnjak Pasanova. Nijedno od tih lica nije ostalo u životu!

Kad se grobnica definitivno otvorila, ušle su još dve poznate ličnosti: pukovnik Herbert Obri, polubrat Lorda Karnarvona i čuveni egip-
tolog Evelin Uajt. Pre nego što je prošla godina dana, oba su umrla zagonetnom smrću.

Sam Lord Karnarvon ušao je u grobnicu sa osmehom na licu. Međutim on nije doživeo dana kad su radovi definitivno završeni, a Evelin Uajt? od momenta, kad je izašao, postao je drugi čovek, kao da su ga neke strašne, nevidljive sile sledile na svakom koraku. Počinio je samoubistvo; a ostavio je samo nekoliko redaka: „Na mene je pala neka strašna kletva!“

Egipatske vlasti pozvale su čuvenog radio-
loga, Sera Arhibalda Duglasa, da ispita mumiju, u stvari postojanja X zrakova. Opet — u roku jedne godine — mrtav čovek! Od Amerikanskih naučnika ušao je u grobnicu kao prvi profesor Lefler, od Univerziteta Mak Gil; i opet — rok od godine dana — i on je bio mrtav!

Mladići, starci, ljudi u naponu životne snage, koje bi svako osiguravajuće društvo osiguralo uz najmanju moguću premiju, umirali su na misteriozan i tragičan način. — Nijedan od radnika,

koji su poslom ušli u grobnicu, nije ostao u životu.

Sedam francuskih autora i novinara posetili su grobnicu — prkoseći dosadanjim tragičnim rezultatima — i nijedan od njih nije živio duže od godinu dana — od momenta ulaska u grobnicu.

A kad se konačno otkrilo lice Tutankamenove mumije, našlo se na njemu znak isto takav i na istom mestu, kakav se našao na licu mrtvog Lorda Karnarvona, koji je prvi ušao u grobnicu.

Istog dana, kad je grobnica otvorena i kad je Lor Karnarvon ušao u nju, jedna kobra, koja je u starom Egiptu važila kao sveta zmija, ušunjala se u njegov stan i raskinula njegovog ljubimca, kanarinku. — Najinteresantnije pri tom je činjenica, što je kobra danas najređa zmija u Egiptu.

Amerikanski pisac i naučenjak Vulf Džone posle tih događaja posetio je grobnicu i umro i on u roku od tačno godinu dana. Milijarder Džej Guld, tek što je ušao, dobio je napad i umro u samoj grobnici. Bez iznimke, svakog čoveka koji je posetio grob, snašla je smrt pre nego što je prošla kalendarska godina.

I — — — najskeptičniji naučenjaci i jednog i drugog kontinenta počeli su da priznaju, da ovde ima nešto više, nešto strašnije, nego obična koincidencija slučajnosti. Tim pre što — kad je Egipatska vlada pojedine predmete iz Tutankamenove grobnice — prenela u muzej starina u Kairo, i ti predmeti „radili su“ razorno

isto kao i sama mumija. Čuvari odeljenja, u kojima su odnosni predmeti bili smešteni, razboleli su se i umrli misterioznom smrću, a da ni najminucioznija lekarska istraživanja pomoću sekcije, nisu bila u stanju da odrede pravi uzrok smrti!!

I danas najozbiljniji naučenjaci — na čelu sa američkim istraživačem Dr. Mardusem priznaju: „Egipćani posedovali su preko 7000 godina tajnu da obaviju mumije svojih mrtvih nekom dinamičkom snagom, o kojoj mi danas nemamo ni pojma.“

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

D O D A T A K

Y A I R R O O

MANČESTER PODIŽE SPOMENIK OCU HIPNOTIZMA

Ko je prvi primenio hipnotičke metode u lečenju bolesnika

London, avgusta, — Mančester hoće da podigne spomenik velikom lekaru Bredu (1795 — 1860) koji je umro u tome gradu. Kao što je poznato, Bred je čuven u celom svetu po tome što je otkrio hipnotizam. Nije, međutim verovatno da zasluga za to otkriće pripada njemu.

Ima dosta predanja iz najstarijih vremena koja potvrđuju da se u najdavnija vremena znalo da volja jednog čoveka može da savlada tuđu. Izgleda da je u srednjem veku bilo mnogo slučajeva hipnotizma. Tako jedan napuljski naučnik XVI veka, Giambatista dela Porta, kaže, u svojim spisima, da je svojom voljom naterao nekoliko ljudi da plivaju i skaču. Bred se prvi poslužio hipnotizmom za lečenje bolesnika. Govori se da je čak uspavao jednog bolesnika pomoću hipnoze i da je zatim izvršio nad njim vrlo komplikovanu operaciju. Jedan francuski lekar, Liebo Bredov savremenik primenio je posle njega isti metod.

Ali se za pravog primenjivača hipnoze može smatrati jedan nemački jezuita, otac Atanas Kirher (1601 — 1680) koji je pronašao i magičnu lampu, nekoliko optičkih instrumenata i prvu pišaću mašinu.

U svom delu „Ars magna lucis et rembre“ Kirher opisuje svoje eksperimente na jednoj kokoši, koju je uspeo da uspava, držeći joj glavu tako da ju je primorao da fiksira linije nacrtane kredom na tabli. Druga jedna kokoška, koju je Kirher postavio na crnu tablu na kojoj je bio nacrtan jedan kvadrat i jedan pentagram nije mogla da prekorači te linije. Kirher je govorio i o stanju transa koji je omogućio njegovom junaku da poseti mesec, Mars, Merkur i Jupiter. Moramo, međutim, reći da astronomske ideje genialnog jezuite nisu bile na visini ostalih njegovih naučnih shvatanja.

OŽENIO SE POD HIPNOZOM

I zato dobio razvod braka

U Varšavi se poslednjih dana mnogo govori o jednoj zaista neobičnoj brakorazvodnoj parnici. Glavno pitanje koje je imao sud da reši bilo je to, da li se jedan muškarac može hipnozom navesti na brak.

Mužu je tek trideset, a ženi pedeset godina. Ma da ovolika razlika u godinama nije svakidašnja, ipak je mnogo zanimljiviji razlog koji

muž navodi u tužbi protiv svoje žene. On tvrdi da se ona poslužila nedozvoljenim sredstvom: da ga je hipnozom nagnala da stupi s njom u brak. On se nalazio u nekom neobjašnjivom duševnom stanju i nije mu bilo drugog izlaza već da se večna s njom.

Junak ovog tragikomičnog romana, jedan veoma bogat industrijalac, pre ženidbe bio je dobro poznat u mnogim elegantnim noćnim lokalima. Njegova žena u mlađim godinama bila je artistkinja, a u poslednje vreme pojavljivala se na sceni kao hipnotizerka. Nije ni lepa ni šarmantna.

Advokat tužilačke strane izjavio je pred sudom da se njegov klijent upoznao sa ovom damom u nekom noćnom lokalima. Ona je umela da ga zainteresuje za veštinu hipnotisanja. Ubrzo ona je u njemu našla pogodan medijum i sasvim ga je potčinila svojoj volji. Postepenom sugestijom uspela je da se on venča sa njom. Njegovi poznanici i prijatelji bili su iznenađeni velikom promenom koju je kod njega izazvao uticaj ove žene. Ranije uvek vedar, pun volje i života, on je posle duge hipnoze, koju je ona vršila nad njim, izgledao slomljen i kretao se kao mesečar. Posle kratkog vremena stupio je u brak sa njom.

Pretsedniku suda izgledalo je ovo neverovatno. Zato su pozvani stručnjaci da se izjasne po ovome. Jedan profesor univerziteta izjavio je da se hipnozom može uticati na nekoga ne samo

da stupi u brak, već i da izvrši zločin. Drugi psihijater, međutim, dao je sasvim suprotno mišljenje.

Presuda je preko svakog očekivanja donesena u korist muža. U svome obrazloženju sud veli da se pri donošenju presude nije mogao poslužiti naučnim dokazima, pošto su stručnjaci dali različita mišljenja. Zato je ceo slučaj razmatrao sa druge strane, naime da postoji malo verovatnoće da će jedan mlad, potpuno zdrav čovek, prijatne spoljašnosti i vrlo bogat, uzeti ženu ni malo lepu, pri tome još toliko stariju od njega. Zato se može poverovati da je ona svoj uticaj nad njim iskoristila za sebe.

Na kraju svojih opširnih izlaganja neki listovi kažu da bi se ovakvim sudskim razlozima mogao poništiti svaki brak, jer su mladenci, manje-više uvek, hipnotisani jedno drugim, bar za prvo vreme.

TAJANSTVENA CIFRA 7

Razna objašnjenja o misterioznom broju sedam

Stari narodi su se plašili sedmice kao nekog moćnog božanstva

Slavni grči naučnik Pitagora nazvao je broj sedam „devičanskim brojem“. On kaže da je cifra sasvim izuzetna u nizu svih ostalih cifara :

— Ta cifra nema ni majke ni ćerke. Ona je u redu brojeva od 1 do 10 jedina koja ne sa-

činjava višestruki deo nekog drugog broja iz ovoga reda. Kod sviju prastarih naroda cifra sedam je igrala mističnu i čudnu ulogu. Sedmica je kod Asiraca i Vavilonaca bila simbol ženstvenosti i simbol tajanstvenog postanka ljudi.

Sedmica je osnova kalendara, ona pretstavlja jednu kalendarsku jedinicu: nedelju. Mesec se strogo ravna prema cifri sedam.

Docnije su grčki i rimski naučnici počeli pridavati sedmici još veći značaj. Astronomskim otkrićima utvrđeno je da sedmica igra neobično važnu ulogu u zagonetnom kretanju i životu nebeskih tela u vasioni.

Stari Jevreji, Haldejci, Kartaginjani, Egipćani i svi drugi prosvećeni narodi staroga veka pridavali su broju sedam najveću važnost. Jevreji su smatrali cifru sedam kao svetinju. Stari narodi su se sedmice plašili i u njoj gledali neko moćno božanstvo.

U Starom i Novom Zavetu, sedmica kao sveti broj igra istaknutu ulogu. Sedmoga dana posle stvaranja sveta, Tvorac se odmarao. Sedmoga meseca su padale kiše koje su izazvale potop. Dvaput sedam godina služio je Jakov Rahili. Sedam plamenova zasjalo je u Solomu novom hramu, koji je građen sedam godina itd.

U hrišćanskoj veri postoje sedam smrtnih grehova. Po verovanju samih Hrišćana ima „zlih“ i „dobrih“ sedmica. Zle stvaraju užas i seju smrt, dobre pomažu čoveku da se izvlači iz najtežih položaja.

Indijska verska filosofija izgradila je čitav svetski sistem na cifri sedam. Sedam prastarih sila osnovale su svet i one vladaju njime i danas. Sedam planina i sedam mora okružavala su indijski božanski breg Himavat. Sedam dana seдео je Buda u božanskom nadahnuću pod svetom smokvom na kojoj je bilo sedam plodova.

Po budističkoj religiji čovekova se duša, posle smrti, prenosi kroz sedam raznih faza pročišćavanja. Sedam uopšte možemo na svakom koraku u budističkoj veri naći.

Japanci i Kinezi i mnogi sasvim primitivni narodi oduvek su poštovali sedmicu i pridavali joj naročiti, mistični značaj. Otkuda to dolazi, kod naroda koji nikad nisu imali veze jedni s drugima, teško je objasniti.

A moderan čovek? On, izgleda, ne daje mnogo na cifru sedam. Možda je i sama sedmica izgubila svoje ranije tajanstveno dejstvo i tajnu moć?..

MOĆ AUTOSUGESTIJE

Veliki engleski list „Times“ objavio je ovih dana jedan interesantan slučaj, koji je lekarski proveren, a koji ilustruje golemu snagu autosugestije.

U engleskom gradu Nottinghamu dotrčao je u kliniku jednog jutra koncem meseca avgusta o. g. jedan gospodin sav uzrujan i samrtnički bled i teškim zapinjućim glasom izjavio sakupljenim

lekarima, da je u snu progutao umetno zubalo, i da mu je isto zapelo u grlu; da ne može da diše, i da oseća strahovite bolove. Lekari su ga pregledali i zaista pronašli, da je grlo otečeno, ali o zubalu nije bilo traga. Da bi proverili, gde se zubalo zakačilo, pošli su da pacijenta rentgenišu. Ali baš pri samom početku procedure, dotrči supruga tog gospodina, u ruci noseći — zubalo svog muža! Ona mu na to reče, da ga on uopšte nije progutao, već da je ono ispalo i ona ga je našla pod krevetom, gde se otkoturalo tako „spretno“, da je bilo pri površnom traženju nevidljivo, — Gospodin, kad se probudio, i osetio da u ustima nema zubala, a nije ga nigde našao, uobrazio je, da ga je progutao. Ova uobrazilja bila je toliko snažnog dejstva, da je stvorila stvarnu oteklinu na odnosnom mestu u grlu. — Pri pogledu na svoje zubalo, bolovi su momentano minuli, a oteklina je u roku od šest minuta sasvim nestala.

Ovaj izveštaj završava „Times“ ovim rečima: „Velika većina ljudi ni ne slute, kakve goleme snage im stoje na raspoloženju; snage, koje oni zapuštaju i puštaju da spavaju i da dejstvuju tek onda, kad su nekim spoljnim uplivom potaknute na izvršenje nekog negativnog učinka!“

TAJNA PALCA

Naučna istraživanja o važnosti palca u medicini i kriminologiji

Utvrđivanje bolesti po palcu

Pre nekoliko godina veliku senzaciju izazvala je čitava serija neobičnih ubistava, koja su izvršena u Engleskoj. Ubica je svojim zločinima izazvao najveće zaprepašćenje u Engleskoj i policija duže vremena nije mogla da pronađe ubicu. Najzad je naučnik Robert Dauden uputio policiju na pravi trag i imenovao ubicu, koji je bio čovek na vrlo visokom društvenom položaju.

Dauden nije policajac nikada se nije bavio praktično krivičnom istragom. Kada su ga najveći kapiciteti Skotland Jarda upitali kako je došao do svog otkrića, on je iznenadio svojim odgovorom:

— Ubicu sam pronašao na osnovu njegovog palca!

Otada mnogi naučnici i kriminalisti bave se podrobnijim proučavanjem palca. Čovek ne bi ni verovao koliko važnu ulogu igra palac u čovečjem životu. Ako prelistamo u istoriji starih naroda, videćemo mnoge slučajeve u kojima je palac čovekov zaista igrao važnu ulogu.

Poznato je da je, naprimer, sa vojno-lekarskog gledišta palac takođe važan. Čovek bez palca na desnoj ruci ne može biti vojnik.

Uostalom, mi na sebi samima možemo često primetiti da palac igra neku čudnu, neobjašnjivu ulogu. Kada se nalazimo pred nekom važnijom odlukom, kad nestrpljivo očekujemo neki događaj, kad se plašimo nečega, uopšte kad nam je duševna zategnutost veća, mi nesvesno stežemo palac ostalim prstima i tako čekamo da zategnutost prođe.

Mnogi specijalisti za nervne bolesti došli su u vezu sa proučavanjem palca do vrlo zanimljivih otkrića. Oni su utvrdili da palac ima neposredno veze sa mozgom i da može da odaje vrlo često važne simptome raznih nervnih i duševnih obolenja. Tako se kod mnogih ljudi podrobnijim proučavanjem palca može sa sigurnošću zaključiti da li su duševno normalni ili umno oboleli.

Teški duševni bolesnici skoro svi imaju nepravilno formirane palce na ruci. Iz nekih simptoma na palcu mogu lekari da utvrde danas i to da li neko ima progresivnu paralizu ili ne.

Jedan engleski naučnik tvrdi da u mozgu postoji zasebni mali centar nerava, koji je u direktnoj vezi sa palcima i naučnik je to mesto u mozgu nazvao „palačnim moždanim centrom“.

Mnogi ludaci, u krajnjem stadiumu svoje teške duševne bolesti, imali su sasvim izobličene palce, pretvorene u komadić deformisanog mesa, sa kožom, ali bez noktiju.

Ali dalja, najnovija istraživanja, palca dala

su još i frapantnija otkrića. Ne samo razne bolesti, već i čovečji karakter može se po obliku, linijama, držanju i veličini palca prilično tačno određivati.

Držanje palca i zdravlje odojčeta

Citanje karakternih osobina iz — palca

Mnoge majke i babice mogu posvedočiti da držanje palca kod novorođenčeta, prilikom rađanja, igra neobično važnu ulogu, šta više vrši i sigurno proricanje u vezi sa samim zdravljem odojčeta. Nije reč o predrasudi ili praznoverju, već o dokazanom zapažanju žena iz naroda. Ako, na primer, novorođenče stisne palac u šaku kad dolazi na svet, sasvim je sigurno da će to dete godinama bolovati od raznih dečjih bolesti. Ako novorođenče sedam dana neprekidno drži stegnut palac u šaci, sigurno je da je ono već duševno bolesno ili će bar biti mnogo umno ograničeno.

Sasvim je prirodno da palac ne igra samo kod bolesnih ljudi važniju ulogu, već kako to najnovija istraživanja pokazuju, palac može vrlo često da bude najbolje objašnjenje za čovečji karakter.

Palac je, uistini, izraz čovekove čvrste volje. Teško bolesni ljudi i samrtnici imaju, uvek sasvim opušten palac na obema rukama. To znači da je kod njih volja sasvim uništena.

Pojedine glavne karakterne crte mogu se po

obliku i veličini palca ljudi lako utvrditi. Tako palac zdepast, velik odaje grub, divlji, neuravnotežen karakter čoveka koji je sklon i nasilju i zločinu. Dešava se često da zli ljudi i zločinci imaju vrlo finu ruku, nežne prste. Ali ako bolje posmatramo palac, tih ljudi, videćemo da on sasvim odudara od ostalih prstiju, izobličen je, čudan po svojim linijama.

Oblik i izgled nokta na palcu, takođe, igra veliku ulogu pri određivanju karaktera

Inteleгентni, u svemu umereni, dobri ljudi obično imaju lepo formirane nokte na palcu. Zli ljudi, koji su veliki sebičnjaci i brutalni imaju veoma uzane nokte na palcu, zašiljene i duguljaste. Ako se, na primer, unutarnji deo nokta na palcu (onaj preme kažiprstu) dublje nagiba, odaje mudrog, hladnokrvnog čoveka, sa velikim sposobnostima.

Ako je srednji deo nokta na palcu nabubren, visoko-uzdignut iznad delova pri kraju, onda imamo sa temperamentnim, nestrpljivim čovekom posla.

Bilo bi teško naredati ovde sve one sitne i krupnije znake palca sa kojih vešti stručnjaci mogu da određuju čovečji karakter kao da čitaju iz otvorene knjige. Ali jedno je već sasvim utvrđeno i od naučnika priznato, palac igra mnogo važniju ulogu u životu čovekovom, nego što su to do skora i sami naučnici i lekari priznavali.

Uloga palca u medicini, kriminologija i u mno-

gim drugim manifestacijama čovečijeg života ima svoj naročiti značaj i mi možemo s pouzdanjem verovati da će se nauka u vezi sa otkrivanjem tajni palca uskoro potpuno usavršiti i u mnogome nam olakšati da ovaj važan deo ruke iskoristimo u svoje zdravlje i druga preimućstva u životu.

MAGNETSKA SMRT

Početkom meseca februara 19.. dobio sam u Melbournu telegrafsko naređenje da, kao šef bakterijološkog instituta Filadelfijskog univerziteta, prikupim podatke i podnesem izveštaj o novoj užasnoj epidemiji, koja se pojavila u tome mestu i o kojoj su se do sad čuli neverovatni i zaprepasćujući glasovi. Opis nove bolesti, ili bolje : nove vrste smrti — jer nije bilo ni jednog izlečenog slučaja — bio je neverovatan.

Sasvim sigurno se sećam, da mi je usput u više mahova dolazio na pamet Edmund Dale, moj stari školski drug, za koga sam skoro doznao da je sa teologije, kao rukopoloženi pastor otišao da živi u Melbournu. Kao munja mi prolete misao kako bi dobro bilo kad bismo se tamo našli, bar ne bih bio tako sam.

Toga se u Melbournu, prvih dana uzbudjenja nikako nisam sećao. Iz hotela odvezao sam se pravo na univerzitet, profesoru X, kome je bilo upućeno moje preporučeno pismo. Od njega

sam posle doznao užasne pojedinosti. Nova bolest se pojavila od pre mesec i po dana, sasvim iznenada. Kod prve žrtve — bio je neki trgovac — još se nije ni nagađalo u čemu je stvar: pao je na ulici, sasvim zdrav čovek, nisu ga ni sekcirali baš kako treba i, konstatovali su kaplju. Tek kod ispitivanja četvrte, pete naprasne smrti otkrilo se, da nije bilo posebnih individualnih uzroka: našli su u mozgu i u srcu izmene do sada tamo nepoznate, slične onima — to je najčudnije — što ih je nauka otkrila u lešinama ubijenih strujom visoke napetosti. Uostalom ukočenost lica, a i grčevito skupljanje prstiju, pokazalo je tipično istu sliku. Od profesora X saznao sam da se bolest popularno već zove u gradu „magnetska smrt“, i „električna smrt“. Odakle je ona došla, o tome niko nije imao ni pojma, moglo se samo konstatovati, da u ovom slučaju ne postoji zarazni materijal, bakterija — niti da je bolesnik, ili njegov leš bio opasan zdravom čoveku, čak ni posredno, a mikroskop je mogao otkriti u tkivu samo fizičke promene. U raznim krajevima grada iznenada su se razbolele, pale, zgrčile se i umrle do sada više od tristo žrtava: od toga dvesto za poslednjih nekoliko dana.

Nisam romansijer i zato samo suvoparno u obliku izveštaja pričam o onome što sam video i čuo: ne mogu naslikati kako je, nečujno, sa ledenim pritiskom rastao ovaj užas, koji bi neko ko poznaje uzrok ove panike, mogao primetiti

na licima i nespokojnim pogledima ljudi : na ulici, na trgu, u celom užurbanom gradu, koji je ipak živeo svojim životom. Kratko vreme posle toga, još u prvoj nedelji imao sam priliku, da vidim leš čoveka koji je umro od magnetske smrti i, nažalost, i samu magnetsku smrt.

Požurio sam pravo svome stanu, da uzmem nekakve preparate — moram priznati, u to doba sam se potajno još trudio da iznesem. da je uzrok magnetske smrti ipak infektivni materijal, bakterija. kao i kod ostalih epidemija — mišljenje ovdašnjih lekarskih krugova ja sam, kao čovek koji je na tome polju radio, sa malo unutrašnje zluрадosti i naučne gordosti, smatrao naivnom fantazijom, nedostojnom pravoga naučnika i već sam bio spremio nekoliko strana svoje disertacije namenjene Bacteriological Weekly-u, koja će malo produžiti noseve ovoj gospodi.

Dogodilo se kod stanice, baš kod vagona iz koga sam ja sišao. Koraknuh nekoliko puta, kad me iza mojih leđa zaustaviše uplašeni, prigušeni krici. Čovek je ležao do samoga stepena vagona izgleda da ga je napad snašao baš pri silaženju. Epileptični grčevi su stresali ovog čoveka, njegovo gojazno varošansko lice gužvalo se u užasnim mukama. Odmah se napravi gomila, neki su se nagli nad njega, izvesno sam još u prvom trenutku čuo reč „magnetska smrt“.

Okrenuh se i požurih tamo i, upravo nale-

teh na Edmunda Dalea, koji se, žureći, gotovo trčeći, približavao trotoaru.

Poznao sam ga.

„Dale!“ viknuh mu.

On se uplašio i pogledao me. Lice mu je bilo bledo, a sem toga, izgledao je čudno omršao i izmučen.

„Hteo sam već da te posetim“, govorio sam brzo, „mislio sam da ću te naći. Ako hoćeš, ručajmo zajedno. Šta li se to ovde dogodilo?“

On je nervozno slegao ramenima, još uvek nije odgovarao, no kad sam hteo da pođem u gomilu, uhvatio mi je ruku.

„Ta, mani se“, rekao je žustro, promuklim glasom, „šta imaš tamo da vidiš?“

Hteo sam da, mu objasnim da me kao lekara stvar zanima, ali je on grčevito stezao moju ruku i vukao me ka trotoaru. Uz to je brzo, prigušeno vikao:

„Neki luckasti filister, koliko ja znam. Gurao se ispred mene baš kad sam hteo da siđem. Malo me, možda, čak i gurnuo. Sada tu leži?“

„Jesi li se i ti vozio u tom električnom vagonu?“

Da. Oprosti, nisam te video“.

„Ta ni ja nisam tebe, ne mari“.

Nekoliko minuta išli smo zajedno ćuteći. Ne znam zašto sam se zbunio: pritislo me neko čudno, hladno osećanje.

„Ipak sam trebao da ga vidim“, rekao sam

najzad. „Izgleda da ova epidemija... da pa ja sam radi nje i došao u Melburn“.

On je stao, okrenuo mi se i duboko zagledao u moje oči. Već sam otvorio usta, ali mi glas nije prolazio kroz grlo. Nepoznati užas me je hvatao, a na vrhovima prstiju osećao sam žmareče bockanje: kao da je i moju kosu nešto zadesilo, mada je njegov pogled bio dubok i snužden, bolan i prijateljski.

„Nećeš gledati to, zar ne“, rekao je blago, neveselo se smejući i neprestano me gledao. „nećeš gledati to, jer te ja molim, a ti se nećeš meni opirati“.

Nisam mogao odgovoriti, zastrašujuće čudnje je potresalo moje nerve.

Oborene glave išao je nekoliko koraka, pa počeo umorno, monotono govoriti, kao da sa sobom razgovara.

„Ta, sad je sve jedno... danas, ili sutra... ja jamačno neću ostati ovde... a da te nisam srećo... pričao bih, možda nekom drugom... nepoznatom...“

Stao je.

„Mario, reče drhteći“, „uvek sam te voleo... bar tako ja znam, tako mislim... Ipak te molim, idi odavde. pobeгни iz ovoga grada...“

„I ja sam te voleo uvek“, samo sam toliko megao reći. Ovo je bio zanimljiv razgovor na ulici. On me opet pogleda.

„Jesi li siguran u to?“

Usne su mi nešto zgrčeno mucale. Na mozak mi pade magla. Nesvest me okružavala, nisam znao, stojimo li mi tu, ovako ukočeni, već satima, ili od pre nekoliko trenutaka. Silnim naporom volje, kao kad neko u snu govori, zajecao sam sa žalosnim užasom:

„Ne... ne... ne reci to“.

No već beše dockan.

„Ja sam magnetska smrt“, reče Edmund Dale.

„Marijo, uvek sam verovao da volim ljude, verovao sam u sebe i svoju dobrotu i zato sam se zapopio i došao u Australiju. Kad se ovaj gnušan događaj, tu na ostrvu desio, — kada sam nekoliko dana posle razabrao, da je zaista tako, da ja sad imam sposobnost sličnu kameleonovoj, kojom on menja sopstvenu boju, ili osobini električnog zraka koji ubija ribe, tada sam zahvalio Bogu što je tom moći prokleo mene, a ne nekog drugog koji bi je zloupotrebio. Sad znam šta sam sâm i šta smo mi svi, koji za sebe mislimo da smo dobri i puni ljubavi stoga što se gnušamo krvi i ne volimo gledati patnju. Tu na ostrvu, kada je strah od smrti prvi put u meni probudio moju užasnu sposobnost, kada je moj napadač jecajući pao i zgrčio se mada ga nisam ni dodirnuo, — tada sam još mogao sebe zavarati, da je to što se dogodilo bilo iz samoodbrane, a ne da je bio izraz rdave želje mog srca potpomognute svom snagom moga mozga. Ali, kada je, trgovac

koji je pored mene išao ulicom, pao i umro dok sam se odmakao, kada sam nakostrešene kose video iste grčeve i uzdahe na izgužvanom licu, tada sam upoznao sebe i srce mi je stalo — setio sam se da sam mu prolazeći pored njega, zavideo radi njegovog lepog mantla i, da sam zaželeo da i sâm imam takav isti. Moja volja, o kojoj sam mislio da je upravljaju mudrost i čovečnost, u mračnim dubinama moga mozga, u kojima ja nemam svesti, u kojima skriveno i slobodno, bez ikakvih prepreka, radi naša urođena, nikad neizmenljiva težnja — moja potsvesna volja kaznila je smrću nesrećnika radi njegovog lepog mantla, koji sam i ja zaželeo, a moja prokleta sposobnost izvršila je kaznu. Ne prekidaj, ne izvinjavaj se, ne govori — zar i ti ne želiš često smrt svojim poznanicima, rođacima, majci, braći i sestrama? Znojav se budiš i žališ ih, i misliš da si radostan što je to samo san bio — mada je u snu radila tvoja oslobođena volja, u snu si želeo njihovu smrt, ubio si ih, — ako u svesti preturiš dan koji je prethodio tome snu, videćeš da te je tada uvredio taj koga si u snu ubio — krivo te je pogledao, surovo ti govorio ili si čuo da on više zarađuje nego ti. O, iz užasnog iskustva znam, da radi najmanje sitnice ja želim smrt svima — smrt, katkad i bez uvrede želimo, jer je u nama proždrljiva životinja koja ubija i više nego što može pojesti. Pazi dobro, Marijo! Do sada sam ubio 300 ljudi kojima kad

ne bi znao svoju prokletu sposobnost, nikad ne bi mogao verovati da sam poželeo smrt. Velikim delom oni su indiferentni, nepoznati ulični prolaznici — koje sam časom sreo, čije mi se lice nije svidelo, ili koji su me neljubazno pogledali. No među njima je bilo mnogo dobrih prijatelja, za koje sam mislio da ih volim kao samog sebe. Dali se sećaš današnjeg čoveka, koji je umro pored električnog vagona? On mi je hteo ukrasti moje poluminutno vreme, sišao je pre mene. Ubio sam ga, jer mi je ukrao trenutak vremena.

Gledao sam osvrćući se. Za mene će večno ostati zagonetka, kako smo prispeli ovde u sobu. Edmund Dale stade kod ormana i, sa rukama zabačenim na leđa, gledao je ispred sebe

„Ja sam ubio i devojčicu koju sam voleo i za koju sam mogao umreti, samo radi toga što je pogledala za engleskim oficirom, koji je ulicom prošao“.

Sporo sam se spuštao na zemlju: ruke su mi nesvesno baratale po džepovima. Kao u snu, sve sam izvadio što se nalazilo kod mene.

„Edmunde...“ mucao sam dok mi se čelorosilo hladnim znojem, „uzmi... to je sve što imam... hoćeš li moj novac, moj sat...?“

Iskrivio je usne, slegao ramenima. Rasejano je počeo da pretura po mojim stvarima, naišao je na neke hartije, pogledao ih.

„Ha,“ rekao je i bacio ih je na stranu, „mala disertacija... protiv naših lekara... koja će,

ako se pojavi, ubiti malo njihov glas . . . možda ih čak i do propasti dovesti . . . Razume se, bilo bi bolje kad bi otvoreno mogao napasti svoje kolege . . . ali zakoni . . .“

Gadno se nasmejao;

„Neću te ni dirnuti, jer te ne volim i neću da imam posla sa tobom. I ti si isto tako bedan kao što sam i sam. U srednjem veku su se manje ubijali, jer je plemeniti „kavaljer“ mogao u javnoj borbi ubiti drskog čoveka, koji se usudio da mu, pri prolazu, zakači odelo. Danas mnogi zakoni u nama guše životinju. Što je veća strogost, to ona (životinja) nalazi sve više stranputica.“

Dugo se šetao sa rukama na leđima i pognutom glavom. Posle se setio, da sam čučao na podu i da sam ga čekao sa izbačenom glavom i povijenim vratom kao mačak bačen u lavov kavez. Stao je preda mnom.

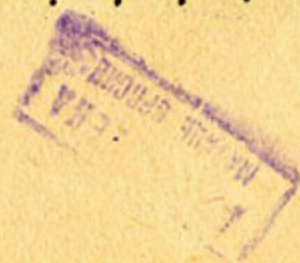
„Ne boj se, Marijo, idi s mirom. Pa, možeš napisati, da je u Melbaunu prestala magnetska smrt. Možeš to napisati s nekoliko oštrih reči ubiti svoje kolege, kako ti to već znaš. Ja više nemam šta da tražim među vama. Hvala Bogu što sam saznao da protiv životinje nemam moći, već samo protiv čoveka. Ljudskog plemena će nestati sa zemlje, jer mu se nagon već raspada i izrođuje u njegovoj bolesnoj duši — oni će se sami proždirati u svojoj zavisti i mržnji. Sin najgnjusnije rase zemlje. Ja, u kome se ovestila njena krivica sa odvratnošću odbacujem čoveka

i tradiciju njegove porodice, da bi pošao putem čistih, plemenitih životinja, koje se razdiru u međusobnoj borbi i kod kojih napadač stavlja na kocku bar svoju kožu, da bi ispunio svoju sudbinu, koja ga zove da greši, da ubija i da propada, da živi među mirisnim cvećem nemim drvećem i gluhim vodama...“

Posle dve nedelje vratio sam se u Ameriku sa izveštajem, da je tajanstvena bolest izčezla kao što se i pojavila, bez velikih tragova. Moja distertacija se pojavila i napravila senzaciju. O Edmundu Dale-u više nisam mislio niti sam ikom pričao o našem susretu; kad bi se setio njega i svega što mi se desilo, brzo bi sve odbacio kao neki ludački san. Pre nekoliko dana saznao sam, da su ga našli rasrgnutoga u šumi: nekakva retka divlja zver, koja se može samo u zoološkim baštama videti, ležala je pored njega; izgleda da su u borbi obvje poginuli — pastorova glava bila je među strašnim zverovim kandžama, a njegovi zgrčeni prsti bili su zariveni u vrat životinje tako da su ih jedva rastavili.

SADRŽAJ

	Strana
Naša prva reč	3
Novi putevi	7
Tajne nauke	10
Šta je čovek	13
Sedmostruka konstitucija čoveka	21
Put ka miru	26
Lični magnetizam	27
Sugestija i autosugestija	29
Lečenje sugestijom i autosugestijom	31
Hipnotizam	35
U čemu se sve manifestuje čovečji karakter	42
Grafologija (opšta)	44
Grafologija u kriminalističkoj i sud. praksi	49
Medicinska grafologija	54
Frenologija	61
Fiziognomika i mimika	65
O priviđenjima	84
Sudbina ili čovečija volja	89
Sujeverje	91
Religija i vraćanje	95
Dlan kao ogledalo sudbine	104
Hiromantija i hirognomija	107
Medicinska hiromantija	122
Daktiloskopija	126
Aritmomantija	127
Telepatija	134
Numeromantija	144
Onomantija	147

O psihometriji	151
O talismanima i amuletima	153
O levitaciji	155
O ambidekstriji	156
Sideričko klatno	159
Spiritizam	161
Galerija istaknutih okultista	165
Moć čovečijeg pogleda	168
Misterija brojeva	170
O kosmičkim silama	172
Astrologija	176
Telekinezija	180
Teleplastika ili marerijalizacija	181
Što svako ne zna	182
Ateizam i teizam	193
Veštačko pamćenje	217
Taro	221
Prepoznavanje bolesti po očima	224
Televizija	228
Fakiri	229
Joga	233
Kabala	235
Magi — crna i bela magija	238
Madioničari	239
San i snovi	242
Veštački snovi	251
Život i smrt	254
Tajna Tutankamenove grobnice	256
Mančestar podiže spomenik ocu hipnotizma	265
Oženio se pod hipnozom	266
Tajanstvena cifra 7	268
Moć autosugestije	270
Tajna palca	272
Magnetska smrt	276

Штампа М. Сибинкић, Кр. Марка бр. 9

Sve naše knjige, i pored toga što su veoma zabavne, obrađene su isključivo na praktičnoj osnovi tako, da celokupno znanje stečeno iz njih, možete svakodnevno u svim životnim prilikama iskoristiti, i na taj vam se način mnogostruko nadoknade učinjeni izdatci za iste.

Ispiti vam zadaju brige

Postoje tri razloga. Prvo: obimnost gradiva; drugo: kratkoća vremena i treći najglavniji razlog je: nemanje sistema pri učenju, koji bi vam olakšao rad i uštedeo vreme.

Niko vam nikada nije rekao, kako ćete sa manje truda i vremena da postignete veće rezultate od onih, koje ste postizavali pod dosadašnjim uslovima.

Ali mi ćemo vam pomoći!

Mi vam pružamo zbir olakšica, pravila i sistema, koji primenjeni pri pamćenju predavanja, raznih štiva, brojeva (pa ma oni bili i stocišreni, a da ih samo jedanput pročitate), raznih formula, stranih reči i gramatičkih pravila, pesama i na sve ostalo što u životu svakome treba da upamti, bez obzira na naobrazbu, profesiju, pol i starost, **čine vam učenje veoma zabavnim** i omogućuju vam **brzo, lako i trajno pamćenje**, a time ogromnu uštedu truda i vremena, što predstavlja i veliku materijalnu dobit.

Mi ovim pružamo udžbenik, koji će vam vrlo mnogo pomoći da savladujete ostale svoje udžbenike i koristiti kroz ceo život. To je **veština pamćenja** koja vodi svoje poreklo iz Indije i Egipta i koju na Istoku ljubomorno čuvaju. A oni, od Evropljana, koji su tu tajnu saznali, produciraju se kao čuveni „fenomeni pamćenja“. Mi vam tu veliku tajnu iznosimo u najkorisnijoj knjizi današnjice, koja je izašla pod naslovom:

praktični kurs veštine pamćenja

Cena dinara 100.—

FIZIOGNOMIKA I MIMIKA

ili čitanje karaktera po crtama lica i mimici

Nisu samo oči „ogledalo čovečije duše“ nego i svaka crta našeg lica; oblik usta, nosa, uva, očiju, čela itd., svaki pokret koji svesno ili besvesno činimo, odaje poznavacu fiziognomike sve detalje karaktera.

Ova knjiga donosi opširne i praktične ilustrovane upute, na temelju kojih svako može da postane majstorom u poznavanju ljudi. Od kolike je to važnosti u svim prilikama života, nije potrebno da naročito napominjemo.

Sadržaj: Predgovor — Uvod — Istorija fiziognomike — (I. deo) Fiziognomika — Čelo — Oči — Obrve — Nos — Usta — Zubi — Brada — Obrazi — Uši — Kosa — Brada i brkovi — Potiljak. — Neki fiziognomski znakovi bolesti. — Kako se postavlja fiziognomska diagnoza? — (II deo) Mimika — Držanje tela — Hod — Mimika ruku — Držanje pri sedenju — Govor i smeh

KNJIGA STAJE DINARA 30.—

Ljubavni napitci i madžije (sa receptima) Folkloristička studija, veoma zabavna i korisna. Iznosi najbolje recepte, koji se upotrebljavaju u državama navedenim u sadržaju.

Sadržaj: Uvod — Daleki istok — U Japanu — U Kitaju — U istočnom delu prednje Indije — Zapadni deo prednje Indije — Persija — U Turskoj — U Egiptu — Španija — U Nemačkoj — U Holandiji — U Francuskoj — U Italiji — U Engleskoj — U Madžarskoj — U Grčkoj — U Danskoj — U Rumuniji — U nekim krajevima Rusije — U Poljskoj — U Severnoj Americi — Južna Amerika — Pogovor.

CENA 30.— DIN.

VEŠTAČKO PAMĆENJE ILI MNEMOTEHNIKA

Donosi postanak i razvitak veštine pamćenja, sa manjim brojem i manje praktičnim pravilima.

Sadržaj: Predgovor — Postanak i razvitak mnemotehnike — Definicije pamćenja — Klasifikacija pamćenja — Frenologija — Šta štetno deluje na pamćenje — O metodama učenja mnemotehnike — Predhodne vežbe — Vežbanje čula sluha — Kako treba učiti — Memotehnička pravila — itd.

CENA 20.— DIN.

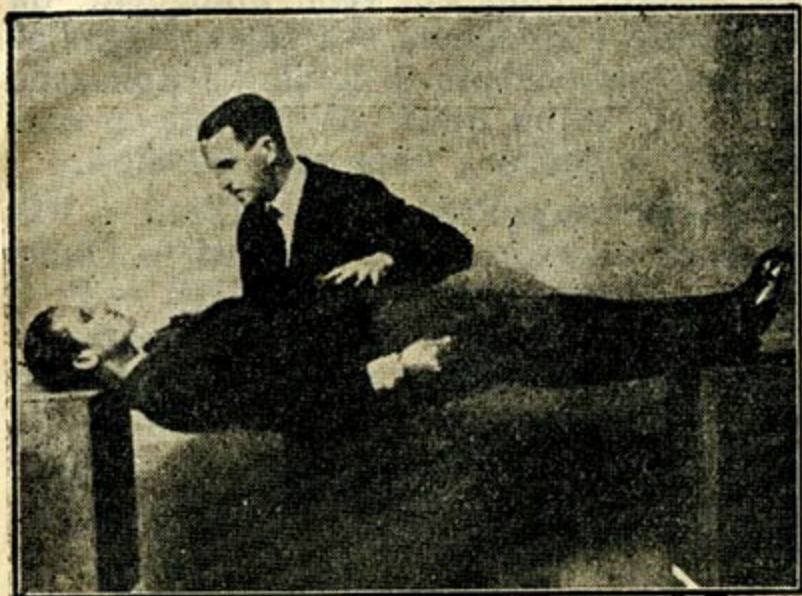
Lični magnetizam ili kako se jača i školuje volja

Sadržaj: Kako se budi lični magnetizam — Šta slabi volju — Šta jača i unapređuje volju — Kako se razvija lični magnetizam — Magnetski pogled — Magnetski glas — Vežbe disanja — Za jačanje nerava — O držanju i ponašanju — Lični magnetizam u praktičnoj primeni — Praktični eksperimenti — Magnetski upliv putem pisama — Magnetisani predmeti — Magnetsko dejstvo na udaljenost bez kontakta — Primena ličnog magnetizma u praktičnom životu — Suština ličnog magnetizma itd.

CENA 30.— DIN.

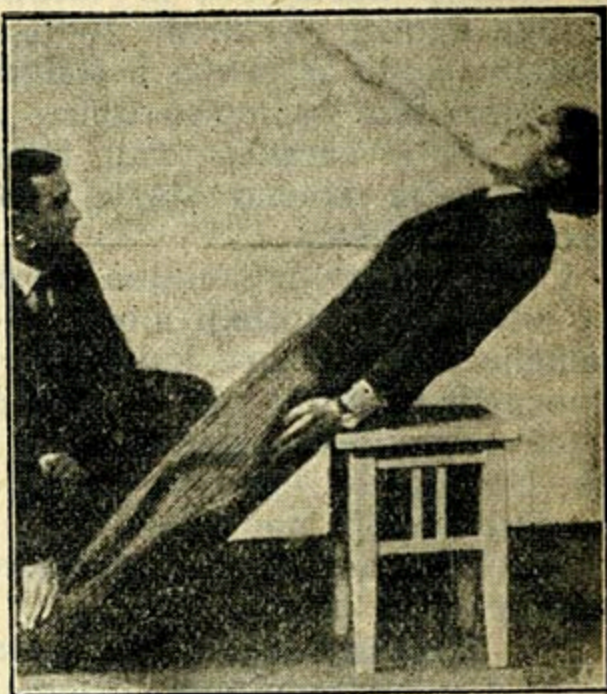
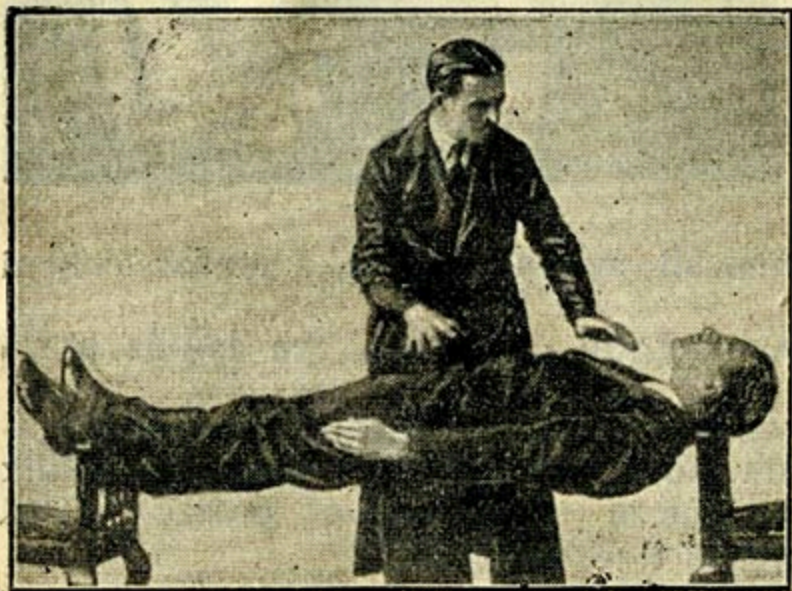
Kako ću naučiti da hipnotišem?

Osmo prošireno i ilustrovano izdanje.

SVAKO može za kratko vreme, na temelju uputa iz ove praktične knjige, da nauči hipnotisati. — Iz bogatog sadržaja iznosimo ovde samo nekoliko poglavlja: Kako se razvija lični magnetizam - Kako ćemo sa manje snage više posla da obavimo - Sugestivni uticaj na volju drugoga - Magnetski upliv putem pisma — Magnetisani predmeti — Magnetsko dejstvo na udaljenost bez kontakta — Šta je hipnoza — Razni stepeni hipnotičkog sna — Kako se postaje Hipnotizerom — **KAKO SE HIPNOTI-**

ŠE — Hipnotisanje protiv volje — hipnotisanje za vreme spavanja — Hipnotisanje na udaljenost — Hipnotisanje životinja — Kako se daju zapovedi, koje hipnotisana osoba treba da izvrši posle dužeg vre-

mena u budnom stanju — Lečenje hipnozom — Odvika-

vanje od raznih mana putem hipnoze — Hipnoza kao sredstvo za vaspitanje mladeži itd.

CENA JE KNJIZI DIN. 100.—

CENA 30.— DIN.

GRAFOLOGIJA

ili čitanje karaktera iz rukopisa. Knjiga donosi praktične upute, na temelju kojih je svako u stanju da po čijem bilo rukopisu tačno i sigurno utvrdi karakter, ćud, talentovanost, zdra stveno stanje i ostale osobine piščeve.

Ova knjiga je neophodno potrebna svakoj kući. Roditelji mogu — na temelju uputa iz ove knjige — da upoznaju i utvrde sve, najskrovitije i još nerazvijene osobine svoje dece; Učitelji da ispravno ocene sposobnosti svojih učenika, a pretpostavljeni karakter svojih podređenih.

Pri izboru ortaka, nameštenika, bračnog druga itd. ova knjiga pruža neprocenjive usluge.

Sadržaj: Umesto predgovora — Uvod — Opšti izgled pisma — Podela rukopisa prema opštem izgledu slova — Intenzivnost poteza — Oblik poteza — Dimenzije poteza — Smer poteza — Kontinuitet poteza — Red poteza — Interpunkcije — Potpisi i perefte — Kroz alfabet.

CENA KNJIZI JE DINARA 30.—

HIROMANTIJA

ili čitanje sudbine i karaktera po crtama i obliku ruku. Sebi i drugima učinićete ogromne usluge zuanjem stečenim iz ove knjige. Ono će vam omogućiti da predvidite i izbegnete sve rdjave događaje, koji vas očekuju u životu, i pokazaće vam put kojim treba da podjete u naj-srećniju bndućnost, koja vam pretstoji.

Sadržaj: Predgovor — Uvod — Kako se postupa pri čitanju iz ruke — Oblici ruke — Hrbat ruke — Oblik dlana — Prsti — Palac — Nokti — Bregovi na dlanu — Linije na dlanu — Linija života — Linija sudbine — Linija srca — Linija glave — Linija zdravlja — Linija sunca — Rasketa — Venerin pojas — Neki naročiti znakovi — Završna reč.

Sve poručbine treba slati na adresu:

Okultistička biblioteka

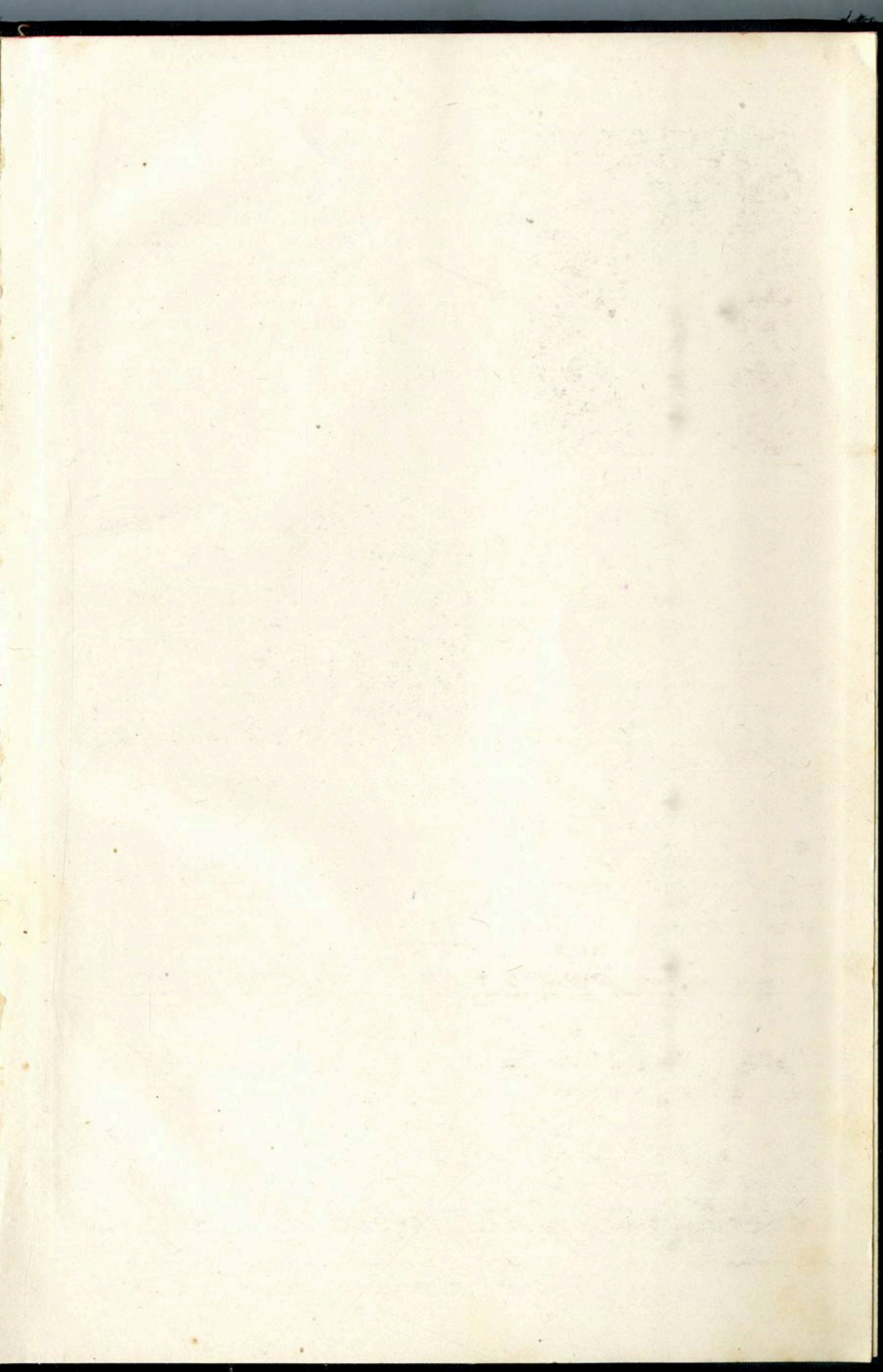
ček. račun. 54.998 — Beograd — Takovska 47

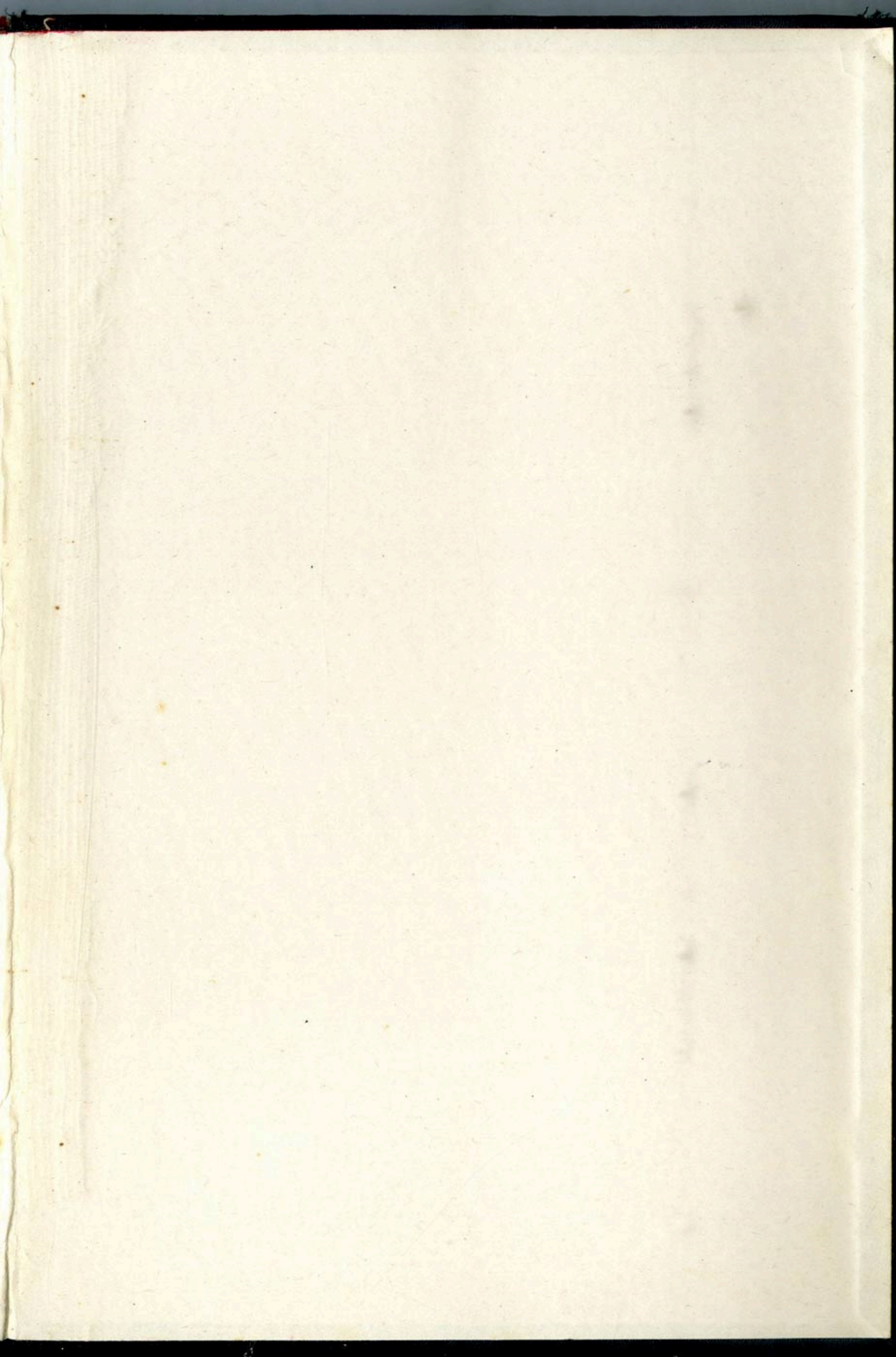
Ako novac pošaljete unapred dobićete knjige preporučeno i prosto od poštarine.

Doplatom za svaki paket uračunavamo 10.— din. više.

Штампарија „ГРАФИКА“ — Радојка С. Албулова — Београд, Космајска 51.

Телефон 29-717.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

II 21480

000229610

COBISS ©